

**İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE VE DENETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ERTELENMİŞ VERGİ FARKLARININ BIST 100 ENDEKSİNE KAYITLI
ŞİRKETLERİN 2016 VE 2017 YILI DÖNEM KÂRINA ETKİSİ**

**Şenay KARATAŞ
116758004**

Prof. Dr. Göksel YÜCEL

**İSTANBUL
2019**

ERTELENMİŞ VERGİ FARKLARININ BIST 100 ENDEKSİNE KAYITLI
ŞİRKETLERİN 2016 VE 2017 YILI DÖNEM KÂRINA ETKİSİ

THE EFFECT OF DEFERRED TAX DIFFERENCES IN 2016 AND 2017
PERIOD ON PROFIT OF COMPANIES REGISTERED TO BIST 100 INDEX

Şenay KARATAŞ

116758004

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Göksel YÜCEL

İstanbul Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Derya ÜÇÖĞLU

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Burcu ADILOĞLU

İstanbul Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih : 13 / 06 / 2019

Toplam Sayfa Sayısı : 168

Anahtar Kelimeler (Türkçe)

- 1) TMS 12
- 2) Ertelenmiş Vergi
- 3) Geçici Farklar
- 4) Sürekli Farklar
- 5) BIST 100

Anahtar Kelimeler (İngilizce)

- 1) IAS 12
- 2) Deferred Tax
- 3) Temporary Differences
- 4) Permanent Differences
- 5) XU 100

ÖNSÖZ

Öğrenim ve tez sürecimde deneyimi, hoşgörüsü ve değerli fikirleriyle bana yol gösteren; tez konusunun belirlenmesinde, çalışmanın yürütülmesinde ve yazım aşamasında beni yönlendiren, her zaman yardımlarını ve güler yüzünü esirgemeyen, yolumu aydınlatan tez danışmanım değerli hocam Sayın Prof. Dr. Göksel YÜCEL'e minnetlerimi sunarım. Öğrenim sürecimde katkıları için tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Şenay KARATAŞ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR	ix
ŞEKİL LİSTESİ	xi
TABLO LİSTESİ	xii
ÖZET	xiii
ABSTRACT	xvi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
DÜNYADA VE ÜLKEMİZDE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ GELİŞİMİ	5
1.1. DÜNYADA ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ GELİŞİMİ	5
1.1.1. Avrupa Birliği ve Üyelik Çalışmaları.....	5
1.1.2. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee-IASC).....	13
1.1.3. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants-IFAC)	14
1.1.4. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB).....	17
1.1.5. Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (Financial Accounting Standards Board-FASB).....	18
1.2. ÜLKEMİZDE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ GELİŞİMİ	19
İKİNCİ BÖLÜM.....	27
UMS 12 KÂR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDI	27
2.1. UMS 12 KÂR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDININ DÜNYADA VE ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİMİ	27

2.2. TMS 12 STANDARDININ AMACI VE KAPSAMI.....	29
2.3. TMS 12 STANDARDI TEMEL KAVRAMLAR	31
2.3.1. Muhasebe Kârı/Zararı (Ticari Kâr/Zarar).....	31
2.3.2. Vergiye Tabi Kâr (Mali Zarar).....	31
2.3.3. Vergi Gideri/Geliri	31
2.3.4. Dönem Vergisi	31
2.3.5. Ertelemiş Vergi Borçları	31
2.3.6. Ertelemiş Vergi Alacakları	32
2.3.7. Vergiye Esas Değer	32
2.4. TMS 12 STANDARDI	32
2.5. ERTELENMİŞ VERGİ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ	33
2.5.1. Vergi Borçları Yöntemi (Taxes Payable Method).....	33
2.5.2. Vergi Muhasebesi Yöntemleri (Tax Effect Accounting Methods)	34
2.5.2.1. Erteleme Yöntemi (Deferral Method).....	34
2.5.2.2. Yükümlülük Yöntemi (Liability Method)	35
2.6. ERTELENMİŞ VERGİ FARKLARI.....	36
2.6.1. Sürekli Farklar (Permanent Differences).....	36
2.6.2. Geçici Farklar	39
2.6.2.1. Vergiye Tabi Geçici Farklar	41
2.6.2.2. İndirilebilir Geçici Farklar	42
2.7. ERTELENMİŞ VERGİNİN HESAPLANMASI VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ.....	43
2.8. ERTELENMİŞ VERGİLERİN SUNUMU.....	53
2.8.1. Mahsup	53
2.8.2. Dipnotlarda Yapılacak Açıklamalar	55
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	60
BIST 100 ENDEKSİNE KAYITLI ŞİRKETLERİN ERTELENMİŞ VERGİLERİNİN KÂR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU VE FİNANSAL DURUM TABLOSUNA ETKİSİ	60

3.1. BIST 100 ENDEKSİ	60
3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI	66
3.3. ERTELENMİŞ VERGİ GELİRİ/GİDERİNİN DÖNEM KÂR/ZARARINA ETKİSİ	67
3.3.1 Ana Sektör Bazında Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi	72
3.3.1.1. Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	74
3.3.1.2. Elektrik, Gaz ve Su	75
3.3.1.3. İmalat Sanayii Sektörü	75
3.3.1.4. İnşaat ve Bayındırlık Sektörü	76
3.3.1.5. Madencilik Sektörü	76
3.3.1.6. Mali Kuruluşlar Sektörü	76
3.3.1.7. Teknoloji Sektörü	77
3.3.1.8. Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar Sektörü	77
3.3.1.9. Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Sektörü	78
3.3.2. Alt Sektör Bazında Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/zararına Etkisi	78
3.3.2.1. Holdingler ve Yatırım Şirketleri	80
3.3.2.2. Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	80
3.3.2.3. Bankalar ve Özel Finans Kurumları	81
3.3.2.4. Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	81
3.3.2.5. Perakende Ticaret	81
3.3.2.6. Elektrik Gaz Buhar	82
3.3.2.7. Gıda, İçki, Tütün	82
3.3.2.8. Metal Ana Sanayi	83
3.3.2.9. Taş ve Toprağa Dayalı	83
3.3.2.10. Diğer Alt Sektörler	83
3.4. ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN AKTİF TOPLAMINA ETKİSİ	84

3.4.1. Ana Sektör Bazında Ertelemiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi	89
3.4.2. Alt Sektör Bazında Ertelemiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi	90
SONUÇ	92
KAYNAKÇA	97
EKLER	100
EK 1: 2016 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Ana Sektör Ortalamaları	100
EK 2: 2017 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Ana Sektör Ortalamaları	101
EK 3: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2016 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi	102
EK 4: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2017 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi	106
EK 5: 2016 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Alt Sektör Ortalamaları	111
EK 6: 2017 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Alt Sektör Ortalamaları	113
EK 7: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2016 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi	115
EK 8: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2017 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi	120
EK 9: Ertelemiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisinin 2016 Yılı Ana Sektör Ortalamaları	125
EK 10: Ertelemiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisinin 2017 Yılı Ana Sektör Ortalamaları	126

EK 11: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2016 Yılı Ertelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi	127
EK 12: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2017 Yılı Ertelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi	132
EK 13: Ertelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisinin 2016 Yılı Alt Sektör Ortalamaları	137
EK14: Ertelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi 2017 Yılı Alt Sektör Ortalamaları	139
EK 15: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2016 Yılı Ertelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi	141
EK 16: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2017 Yılı Ertelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi	146

KISALTMALAR

- AB** : Avrupa Birliği (European Union-EU)
- AET** : Avrupa Ekonomik Topluluğu (European Economic Community-EEC)
- A.Ş.** : Anonim Şirket
- AICPA** : American Institute of CPAs (Devlet Muhasebe Kurulları ve Amerikan CPA Enstitüsü)
- BDDK** : Bankacılık Dzenleme ve Denetleme Kurumu
- BİST** : Borsa İstanbul
- BOBİ FRS** : Büyük ve Orta Boy İŞletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı
- FAF** : Financial Accounting Foundation (Finansal Muhasebe Vakfı)
- FASB** : Financial Accounting Standards Board (Finansal Muhasebe Standartları Kurulu)
- GASB** : Governmental Accounting Standards Board (Devlet Muhasebe Standartları Kurulu)
- IAS (UMS)** : International Accounting Standards (Uluslararası Muhasebe Standartları)
- IASB** : International Accounting Standards Board (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu)
- IASC** : International Accounting Standards Committee (Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi)
- IFAC** : International Federation of Accountants (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu)
- IFRIC** : International Financial Reporting Interpretations Committee (Uluslararası Finansal Raporları Yorumlama Komitesi)

IFRS (UFRS): International Financial Reporting Standard (Uluslararası Finansal Raporlama Standardı)

KGK : Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

KOBİ : Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

MDV : Maddi Duran Varlık

SEC : Securities and Exchange Commission (ABD Sermaye Kurulu)

SIC : Standard Interpretations Committee (Standartları Yorumlama Komitesi)

SPK : Sermaye Piyasası Kurulu

TFRS : Türkiye Finansal Raporlama Standartları

TFRS Y : Türkiye Finansal Raporlama Standartları Yorumlar

TL : Türk Lirası

TMS : Türkiye Muhasebe Standartları

TMS Y : Türkiye Muhasebe Standartları Yorumlar

TMSK : Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

TMUD : Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği

TMUDESK : Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu

TÜRMOB : Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği

US GAAP : Generally Accepted Accounting Principals in US (ABD Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri)

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. Ertelemiş Vergi Varlığı veya Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü	46
Şekil 3.1. Ana Sektörler	73
Şekil 3.2. Alt Sektörler	79

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1. BIST 100 Gayrimenkul ve Yatırım Ortaklığı - Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları.....	62
Tablo 3.2. BIST 100 Özel Hesap Dönemine Tabi Şirketler.....	63
Tablo 3.3. BIST 100 Endeksine Kayıtlı Araştırma Konusu Şirketler	63
Tablo 3.4. 2016 Yılı En Yüksek Olumlu Etkilenen On Şirket.....	69
Tablo 3.5. 2017 Yılı En Yüksek Olumlu Etkilenen On Şirket.....	70
Tablo 3.6. 2016 Yılı En Yüksek Olumsuz Etkilenen On Şirket.....	71
Tablo 3.7. 2017 Yılı En Yüksek Olumsuz Etkilenen On Şirket.....	72
Tablo 3.8. 2016 Yılı Olumlu Etkilenen İlk On Şirket	86
Tablo 3.9. 2017 Yılı Olumlu Etkilenen İlk On Şirket	87
Tablo 3.10. 2016 Yılı Olumsuz Etkilenen İlk On Şirket.....	88
Tablo 3.11. 2017 Yılı Olumsuz Etkilenen İlk On Şirket.....	89

ÖZET

Kurumlar vergi otoriteleri tarafından konulan kurallara göre bir hesap dönemi için vergiye tabi kârlarını tespit eder. Vergiye tabi kâra belirlenen vergi oranlarının uygulanması ile ödenecek vergi hesaplanır ve finansal tablolarda sunulur. Kurumların sınırsız olan ömürleri süresince hazırladıkları finansal tablolar faaliyetlerinin sonuçlarını gösterir ve bu bilgilerden iç ve dış kullanıcılar tarafından alınacak kararlarda yararlanır.

Küreselleşme ile birlikte gelişen sermaye piyasalarında şirketlerin rekabet edebilme ve düşük maliyetli sermaye bulabilme ihtiyaçları artarak uluslararası faaliyetleri çoğalmakta ya da uluslararası bir yapıya sahip olabilmektedirler. Bu doğrultuda piyasaların temelini koruyabilmek zorunlu bir ihtiyaç olmaktadır. Geçmişte yaşanan skandalların ışığında kötü kurumsal yönetim performansı sermaye piyasalarına duyulan güveni büyük ölçüde sarsmış ve devletlerin finansal raporlamaya verdiği önem artmıştır. Dünya ekonomilerindeki hızlı gelişmeler ve değişim, yüksek ölçüde güven elde edilebilmesi için hissedarların ve 3.tarafların haklarının etkili ve orantılı bir biçimde korunmasının sağlanmasını gerekli kılmıştır. Piyasaların uzun vadede istikrarlı olabilmesi için işletmelerin sunduğu finansal bilgilerin karşılaştırılabilir, güvenilir ve şeffaf olması ihtiyaç haline gelmiştir. Günümüzde, finansal tabloların anlaşılabilir ve doğru sunulması gereklilik olmuş ve birçok ülkede Uluslararası Finansal Raporlama Standartları uygulanmaktadır.

Ekonomik büyüme ve Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde gelişen piyasalarda faaliyet gösteren firmaların sayısının artması ile ülkemizde de şirketlerin hazırladığı finansal tabloların ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir, güvenilir, şeffaf olması ihtiyaç haline gelmiş ve birçok adım atılmıştır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları birçok ülkede ya uygulanmakta ya da uygulanması amacıyla benimsenmiş durumdadır. Bu standartlar Türkçe'ye çevrilerek Türkiye Finansal Raporlama Standartları yürürlüğe girmiştir. Türkiye Finansal Raporlama Standartları bağımsız denetime tabi şirketler tarafından uygulanmaya başlanmış ve gelecekte kademeli olarak diğer şirketlerde de uygulanması düşünülmektedir.

Kurumların Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlanan finansal tablolarında raporlanan muhasebe kârı (ticari kâr) ve hesaplanan vergi tutarı ile Türk Vergi Kanunlarına göre hazırlanmış finansal tablolarında yer alan vergilendirilebilir kâr (mali kâr) ve hesaplanan vergi tutarı arasında farklar mevcuttur. Bu farklar geçici ve sürekli farklar olarak ikiye ayrılıyor. Zamanlama ve değerlemeden kaynaklanan ve gelecek dönemlerde kendiliğinden ortadan kalkan farklara geçici farklar, uygulama farklılığı nedeni ile oluşan ve ortadan kalkmayacak olan farklara sürekli farklar denmektedir. Geçici farkların yasal vergi oranı ile çarpılması sonucunda ertelenmiş vergi bulunur. UMS 12 Kâr Üzerinden Alınan Vergiler Standardının amacı kurum kazancı üzerinden vergilerin muhasebeleştirilmesini düzenlemektedir. Ertelenmiş vergiler işletmelerin gelecekteki nakit akışlarını ve ortaklara dağıtılacak kârı etkilemektedir. Finansal tablolarda sunulan ertelenmiş vergi; dönem net kârının daha doğru ölçülmesini ve finansal tabloların şeffaflığını, güvenilirliğini arttıracak çok önemli bir kavramdır. Finansal tabloların anlaşılabilir olması, şeffaflık düzeyini ve güvenilirliğini belirleyecek önemli bir özelliktir. UMS 12 Kâr Üzerinden Alınan Vergiler Standardı, oluşan ertelenmiş vergi farkları ve ertelenmiş vergilerin finansal tablo kullanıcıları tarafından anlaşılabilir olabilmesi amacı ile vergi mutabakatını sağlayarak, oluşan ertelenmiş vergilerin analiz edilebilmesi için gerekli tüm bilgileri açıklamalarda finansal tablo okuyucularına sunmaktadır.

Çalışmamızda öncelikle; Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve UMS 12 Kâr Üzerinden Alınan Vergiler Standardının gelişim süreci ile UMS 12 Kâr Üzerinden Alınan Vergiler Standardının unsurları, hesaplama yöntemleri, muhasebeleştirme ve sunum ilkeleri ele alınmaktadır. Sonrasında Borsa İstanbul pay piyasalarının temel endeksi olan BIST 100'e kayıtlı şirketlerin ertelenmiş vergi geliri ve giderinin dönem kâr/zararını etkileme oranları ve ertelenmiş vergi varlıklarının ve yükümlülüklerinin aktif toplamına etkisinin oranları ana sektör ve alt sektör bazında incelenmektedir.

BIST 100 endeksinde kayıtlı şirketlerin finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergi geliri ve gideri bu şirketlerin dönem kârını yüksek oranda etkileyebilmektedir. Aynı şekilde ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri

şirketlerin aktiflerinin önemli bir bölümünü oluşturabilmektedir. İşletmelerin kazançları üzerinden ödedikleri vergiler işletmeler ve 3.kişiler için önemli bir giderdir. Bu yüzden ertelenmiş vergi gelecekteki nakit akışlarını ve finansal tablo kullanıcılarının alacağı kararları etkileyen önemli bir unsurdur.

Anahtar Kelimeler: TMS 12, Ertelenmiş Vergi, Geçici Farklar, Sürekli Farklar, BIST 100

ABSTRACT

According to the rules established by the tax authorities, corporations determine their taxable profits for an accounting period. With the application of tax rates determined for taxable profit, the payable tax is calculated and presented in financial statement. The financial statements prepared by the corporations throughout their limitless life show the results of their activities, and this information is used in the decisions made by internal and external users.

In global capital markets that develop with globalization, companies' to compete and find low cost capital need increasingly and their international activities increasingly or they can having international structure. Accordingly, to maintain the basis of the markets is a compulsory need. In the light of past scandals, poor corporate governance performance has largely shaken the confidence in capital markets and the importance that governments give to financial reporting has increased. The rapid developments and the changes in the world economies made it necessary to ensure the protection of the rights of the shareholders and the third parties in an effective and proportionate manner in order to achieve a high degree of trust. In order for the markets to be stable in the long term, the financial information of the enterprises has become a need to comparable, reliable and transparent. Nowadays, it is necessary to present the financial statements understandable and accurately and International Financial Reporting Standards are applied in many countries.

With the increase in the number of firms operating in developing markets in the process of economic growth and harmonization with the European Union, the financial statements prepared by companies in our country have become necessary to be comparable, reliable and transparent and many steps have been taken. International Financial Reporting Standards published by the International Financial Reporting Standards Board have been applied or adopted in many countries for the purpose of implementation. These standards have been translated into Turkish and entered into the effect as Turkish Financial Reporting Standards. Turkish Financial Reporting Standards have started to be applied by companies

subjected to independent audit and are expected to be applied gradually in other companies in the future.

There are differences among corporations' accounted tax amount and accounting profit (trading profit) reported in financial statements prepared according to Turkish Financial Reporting Standards, and the calculated tax amount and taxable profit (financial profit) available in financial statements prepared according to Turkish Tax Law. These differences are classified into two parts as temporary and permanent differences. The differences that occur from timing and valuation and which spontaneously disappear in the future periods are called as temporary differences, the differences that arise due to the differences in application and which cannot be eliminated are called as permanent differences. The deferred tax is calculated by multiplying the temporary differences by the statutory tax rate. The aim of the IAS 12 Income Taxes Standard is to regulate the accounting of the taxes calculated on the basis of the company's earnings. The deferred taxes affect the future cash flows of the corporations and the profit to be distributed to the shareholders. The deferred taxes presented in the financial statements is a very significant concept that will ensure the more accurate measurement of net profit for the period and increase the transparency and reliability of the financial statements. Comprehensibility of the financial statements is an important feature that will determine the reliability and the level of transparency. IAS 12 Income Taxes Standard, By ensuring the reconciliation of tax with the aim of being understandable of the deferred tax differences and deferred taxes by users of financial statements, present the all necessary information for explanations in financial statement to offers for the analyzing the deferred taxes.

In our study primarily; International Financial Reporting Standards and the development process of IAS 12 Income Taxes Standard and elements of IAS 12 Income Taxes Standards, calculation methods, accounting and presentation principles are covered. Subsequently, the effect rates of the deferred tax income and expense of the companies registered to BIST 100 which is the main index of Stock Market's İstanbul share markets on the period profit / loss and the effect rates of

deferred tax assets and liabilities on total assets are examined on the basis of main sector and sub-sector.

Deferred tax income and expense stated in the financial statements of the companies registered in BIST 100 index may highly affect the period income of these companies. Similarly, deferred tax assets and liabilities can constitute a significant part of the assets of the companies. The taxes that businesses pay over their earnings are an important expense for businesses and third parties. Therefore deferred tax is an important element that affects future cash flows and decisions that users of the financial statements will take.

Keywords: IAS 12, Deferred Tax, Temporary Differences, Permanent Differences, XU100

GİRİŞ

Günümüzdeki dünya ekonomilerinde çok uluslu şirketlerin oluşumu, sermaye piyasalarının büyümesi ve şirketlerin birleşmesi ile birlikte ülkeler arasında ekonomik faaliyetler artmıştır. İlk olarak ABD’de çıkan, sonrasında diğer ülkelere yayılan muhasebe ve denetim skandallarının ardından, kamunun finansal piyasalara güveninin yeniden oluşturulması ihtiyacı oluşmuştur.

Ülkemizde işletmeler öncelikle devlet otoritesi tarafından belirlenmiş vergi kanunlarına göre finansal tablolarını hazırlayarak mali kârları üzerinden vergi öderler. Devletler ekonomik ve sosyal politikalarını gerçekleştirebilmek için vergi alır. Avrupa Birliği’ne ve gelişen dünya piyasalarına uyum sürecinde ülkemizde 6102 Sayılı Yeni TTK’nun uygulanmaya başlaması ile birlikte, hızlı bir şekilde Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının uygulanması için gerekli hukuki zemin hazırlanmıştır. Ekonomik büyüme ve teknolojik gelişmelerin etkileriyle firmaların hazırladığı finansal tablolarda sunulan bilgilerin karşılaştırılabilir, güvenilir, anlaşılabilir ve şeffaf olması temel ihtiyaç haline gelmiştir. Ardından dünya genelindeki muhasebe standartları arasında yakınsamayı sağlamak amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını yayımlamıştır. Günümüzde birçok gelişmiş ülke tarafından Uluslararası Finansal Raporlama Standartları uygulanmaktadır. Ülkemizde Türkçe çevirisi yapılarak, Türkiye Finansal Raporlama Standartları olarak yürürlüğe girmiştir. Bağımsız denetime tabi şirket ve kurumların kriterleri her yıl tekrar belirlenerek, kademeli olarak diğer şirket ve kurumlarda uygulanması zorunlu olmaktadır.

Ülkemizde, uygulamada yaşanan bir çok sorun olmasına rağmen TMS’ler bilgi amaçlı tablolar konusunda muhasebecileri bilinçlendirmiştir. Bilgi amaçlayarak hazırlanan finansal tablolar ve vergi amacı ile sunulan finansal tabloları birbirinden ayırmak daha çok net olmuştur. Vergi odaklı tablolar teşvik edici, caydırıcı ya da güncellikten uzaklaşmış birçok hükmü içererek vergi otoritelerine bilgi sunmaktadır. Teşvik edici ve caydırıcı düzenlemeler birbirinden farklı olarak Dünya’da birçok gelişmiş ülkede uygulanmaktadır. Vergi devletlerin mali politikalarının en önemli unsurudur. (Yücel & Adiloğlu, Mayıs-Haziran 2017,

s. 17) Şirketlerin faaliyetlerinin temel performans göstergesi, dönemde elde ettikleri kârdır. Dönem kârı işletmenin başarısının ölçülmesinde ve yönetime emanet edilen değerlerin etkin kullanılıp kullanılmadığının tespitinde temel unsurdur. Türkiye Finansal Raporlama Standartları uygulanarak hazırlanan finansal tablolarda sunulan muhasebe kârı ile devlet otoritesi tarafından belirlenmiş vergi kanunlarına uygun hazırlanan finansal tablolarda sunulan mali kâr arasındaki ilişki ertelenmiş vergi ile kurularak karşılaştırılabilir hale gelmektedir. İşletmelerin faaliyet sonuçlarının ve performanslarının doğru ölçülebilmesi; dönem net kârı veya zararı tutarının gerçeğe uygun olarak yansıtılması ile mümkündür. Ertelenmiş vergiler, şirketlerin gelecekteki nakit akışlarını, ortaklara dağıtılacak kârı ve finansal tablo kullanıcılarının gelecekte alacakları kararları etkilemektedir.

UMS 12 Kâr Üzerinden Alınan Vergiler (IAS 12 Income Taxes) Standardı, kurumların kazançları üzerinden hesaplanan vergilerin muhasebeleştirilme usul ve prensiplerini düzenlemek amacı ile oluşturulmuştur.

“Neden Gelir Tablosu var da, Gider Tablosu yok?”, “Neden Gelir Vergileri Standardı (TMS 12) var da Kurumlar Vergisi Standardı yok?” (Yücel G. , 2016, s. 209)

Konuşulan dil, bazı ülkelerde aynı olmasına rağmen farklılık gösterebilmektedir. Bu durum sosyal veya kültürel nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Amerikanca’da income, Britanya İngilizce’inde profit’tir. Almanca karşılığı Gewinn ve Türkçe’de karşılığı kâr’dır. Bankalar 1963 yılından itibaren müşterilerine sunulan kredi hizmetleri sırasında Hesap Vaziyeti Formu istemeye başlamıştır. Ardından bankalar tarafından istenen, Hesap Vaziyeti Formunda sunulan Kâr veya Zarar Tablosuna Gelir Tablosu denmeye başlanmıştır. Oysaki yıllarca kullanılan tablolar Kâr ve Zarar Tablosu’dur. Bankaların 2000 yılına kadarki süreçte kendi hazırladıkları tablolara Kâr ve Zarar tablosu adını vermelerine rağmen müşterilerinden Gelir Tablosu istemeleri mizahi olarak yorumlanabilir. Maliye Bakanlığı’nca 1994’de hazırlanan Tekdüzen Hesap Planında tablonun adı Gelir Tablosu’dur. 2002’deki düzenleme sonrasında bankalar tarafından da Gelir Tablosu ismi kullanılmaya başlanmıştır. Amerikan İngilizce’sinin hakim olduğu UFRS’ler Türkçe’ye birebir çevrilmiştir. Ancak, IAS

12 nolu Income Taxes TMS olarak çevrilirken Kâr Üzerinden Alınan Vergileri sunuyor olmasına rağmen Gelir Vergileri Standardı olarak yorumlanmıştır. (Yücel G. , 2016, s. 209-212)

2011 yılında yenilenen Türk Ticaret Kanunu, ilk düzenlemede tüm tacirlere Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına göre tablo hazırlama zorunluluğu getirmiştir. Bu zorunluluk kapsamında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) hazırlanacak tablo formları oluşturulması hususunda çalışmalar yapmıştır. 26.09.2011 tarihinde 660 Sayılı Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yayımlanmıştır. Bu kararname ile TMSK fesih edilerek Muhasebe Standartları, Finansal Raporlara Standartları ve Bağımsız Denetim Standartlarını belirleme yetkisi Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (KGK)'na verilmiştir. Tablo formları oluşturulması ile ilgili düzenleme TMSK tarafından yapılamamıştır. KGK 2013 yılından itibaren TMSK'nın çalışmalarına bağlı kalarak Finansal tablo Formlarında Kâr veya Zarar Tablosu olarak doğru isimlendirmeyi yapmıştır. Günümüzde, Kapsamlı Tablo halen Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu'dur.

Şirketlerin sürdürülebilirlik performansları finansal tabloları üzerinden yapılan analizler, diğer ölçümler ve dönem kârları üzerinden gözlemlenmekte ve şirket değerinin belirlenmesinde kâr rakamları etkili olmaktadır. Kâr şirketlerin faaliyetlerinin meyvesidir. Şirket ortakları ve yatırımcılar ya da kredi verenler şirketlerin kârlarını önemsemektedirler. Devletler sosyal ve ekonomik politikalarını gerçekleştirebilmek için vergi düzenlemeleri ile kişilerden ve işletmelerden vergi alır. Finansal tablolarda yer alan kâr tüm tarafların önemsedığı bir unsurdur. Ertelenmiş vergilerin finansal tablolarda sunumu dağıtımına konu olacak kârı ve şirketlerin gelecekteki nakit akışlarını değiştirmektedir. Finansal tablolarda sunulması kadar kâr üzerindeki etkileri de finansal tablo okuyucuları için önemli olabilmektedir.

Sermaye Piyasası Kurulunun hazırladığı Kâr Dağıtım Rehberi'nde 7.nolu maddede yapılan açıklamada; yasal kayıtlardaki net dağıtılabılır kârın veya diğer kaynakların karşılaması halinde kâr dağıtılmasına müsaade edilmiştir.

Ülkemizde Borsa İstanbul'da işlem görmekte olan payların performansının ölçülmesi için BIST pay endeksleri oluşturulmuştur. Bu endekslerin en büyüğü olan BIST 100 Endeksi Borsa İstanbul Pay Piyasası için temel endeks olarak kullanılmaktadır. Araştırmanın daha net, güvenilir sonuçlar vermesini sağlamak amacı ile BIST 100 endeksindeki şirketlerin 2016 ve 2017 yılı ertelenmiş vergileri incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı; BIST 100 endeksine kayıtlı şirketlerin Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda raporlanan ertelenmiş vergilerinin dönem kâr/zararına etkisinin oranlarını ve Finansal Durum Tablosunda yer alan ertelenmiş vergi varlıklarının ve yükümlülüklerinin aktif toplamına etkisinin oranlarını şirketler, ana ve alt sektörler bazında incelemektir.

Çalışmanın birinci bölümünde; dünyada ve ülkemizde Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının gelişim süreci ve bu süreçte yer alan kurumlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde; UMS 12 Kâr Üzerinden Alınan Vergiler Standardının Dünyada ve Türkiye'de gelişimi özetlenerek, hesaplanma yöntemleri, ertelenmiş vergi farkları, amacı ve kapsamı, temel kavramları, hesaplanması, muhasebeleştirilmesi ve sunum ilkeleri ele alınmaktadır.

Üçüncü bölümde; ilk olarak BIST 100 endeksine kayıtlı şirketlerin 2016 ve 2017 yılı Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablolarında mevcut ertelenmiş vergi geliri ve giderinin dönem kâr/zararına oranlarının şirketler, ana ve alt sektörler bazında etkileri incelenmektedir. Sonra BIST 100 endeksindeki şirketlerin finansal durum tablolarında yer alan ertelenmiş vergi varlıklarının ve yükümlülüklerinin aktif toplamına oranları şirketler, ana ve alt sektörler bazında incelenmektedir.

Sonuç bölümünde; ülkemizdeki pay piyasalarında temel kabul edilen ve bu yüzden önemlilik arz eden BIST 100 endeksinde kayıtlı şirketlerin ve sektörlerin ertelenmiş vergi nedeni ile etkilenme oranları değerlendirilmektedir.

Bu çalışmanın sonucunda ertelenmiş vergilerin şirketleri ve sektörleri etkileme oranlarının boyutlarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA VE ÜLKEMİZDE ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ GELİŞİMİ

1.1. DÜNYADA ULUSLARARASI FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ GELİŞİMİ

1.1.1. Avrupa Birliği ve Üyelik Çalışmaları

Avrupa Birliği-AB (European Union-EU), İkinci Dünya Savaşı'nda komşular arasındaki sık ve kanlı savaşlara son vermek amacıyla kurulmuştur. 1950'den itibaren, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (European Coal and Steel Community-ECSC) kalıcı barışı sağlamak için Avrupa ülkelerini ekonomik ve politik olarak birleştirmeye başlamıştır. Fransa, İtalya, Almanya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg AB'nin altı kurucu üyesidir. 1950'lerde doğu ve batı arasında soğuk bir savaş egemen oldu. Macaristan'daki Komünist rejime karşı protestolar 1956'da Sovyet tankları tarafından bastırıldı. Üye devletler arasında ticaret ve dolaşımın önündeki engelleri ortadan kaldırmak, ortak pazar oluşturmak amacı ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (European Economic Community-EEC) Roma Anlaşması ile kurularak 01.01.1958 yılında faaliyete geçmiştir. (European Union, 2019)

Ülkemiz 31.07.1959 tarihinde kuruluşundan on dokuz ay sonra AET'ye üyelik için başvuru yapmıştır. 27.05.1960 tarihindeki askeri darbe döneminde ilerleme sağlanamamıştır. Ancak üç yıl sonra Ankara Anlaşması ile 12.09.1963 tarihinde ülkemizin ortaklık başvurusu kabul edilerek, hukuki ilişki başlamıştır. 397 sayılı kanun ile 10.02.1964 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanarak Aralık ayında yürürlüğe girmiş olan anlaşma; Avrupa Topluluğu ile Topluluk dışından bir ülke arasında yapılmış gümrük birliği kurulmasını öngörmekte olan bir ortaklık anlaşmasıdır. Ülkemiz AET'ye ortak üye olmuştur.

Orta ve doğu Avrupa'da komünizmin çöküşüyle Avrupalı ülkeler daha yakın komşu oldu ve 01.11.1993'de Maastricht Antlaşması ile AET yapılandırılarak Avrupa Birliği'nin yapısı oluştu. Son olarak 2013 yılında

Hırvatistan'ın katılımı ile 28 ülke Avrupa Birliği'ne üyedir. Günümüzde ülkemiz hariç, Makedonya, Sırbistan, Karadağ ve Arnavutluk AB'ye üyeliğe aday ülkelerdir. Roma Antlaşması ile topluluk içinde; kişilerin, sermayenin, hizmetlerin, malların serbest dolaşımına izin verilmiştir. Bu dört temel özgürlük AB vatandaşları ve tüzel kişilikleri kapsamaktadır. Topluluk içinde tescil edilmiş ofisi olan tüm şirketler AB'de yerleşik bir şirket olarak kabul edilerek AB şirketler hukuku müktesebatına tabidir.

Şirketler hukuku mevzuatı, şirketlerin hukuki yapısı ile muhasebe ve denetim uygulamalarını iki ana unsur olarak düzenlemektedir. Şirketler ile ilgili tescil, birleşme, bölünme, butlan, şubeler, ortaklıklar, alacaklar, tüm yasal düzenlemeleri içermektedir. Muhasebe ve denetim mevzuatı ile anonim ve limited şirketlerin bilanço esasları, ilkeleri olan finansal raporlama ve denetim ve muhasebe prensipleri ile ilgili yasal mevzuat düzenlenmektedir.

AB'ye tam üyelik için aday ülkeler arasında olan ülkemizde Ulusal düzenlemelerimizi tamamen AB müktesebatına uyumlaştırmamız gerekmektedir. AB müktesebatında yapılan anlaşmalar tüm birincil yasamayı oluşturmaktadır. Direktif, karar, tüzük, tavsiyeler, dava hukukunu içeren Avrupa Adalet Divanı ve Avrupa Asliye Mahkemesi kararları ise ikincil yasamalardır.

Ortaklık yapısını sürdürebilmek üzere serbest dolaşımı hızlandırmak ve ortak pazarda güveni sağlayabilmek için AB'nin yaptığı bu düzenlemeler ile tüm hukuki menfaatlerin korunması amaçlanmaktadır.

09.03.1968 tarihli 68/151/EEC sayılı direktif ilk şirketler hukuku direktifidir. Direktif üye devletlerin talebi doğrultusunda şirketlerin, ortakların ve üçüncü kişilerin haklarının korunmasını sağlamak için yapılan yasal düzenlemelerden oluşmaktadır. 68/51/EEC sayılı direktiften bu zamana kadar şirketlerin kuruluşu, birleşmeleri ve bölünmesi, tek ortaklı şirketler, sermayenin korunması, mali raporlama ve denetim ile ilgili yasal düzenlemelerin uyumlaşması çalışmaları sürmektedir. Adımların temelinde, mal ve hizmet üretimi faaliyetinde bulunan şirketlerin iç pazarda faaliyetlerini engelleyen; ortaklar, yatırımcılar, şirket çalışanları, kredi veren kurumlar ve üçüncü kişiler le ilgili uygulamaların her ülkede önemli düzeyde farklı olmasından kaynaklanan nedenlerin iç pazarın entegrasyonu

ve gelişimine engel olması yer almaktadır.

Bazı işletmelerde yaşanan son kurumsal skandalların ışığında kötü kurumsal yönetim performansı sermaye piyasalarına duyulan güveni büyük ölçüde sarsmıştır. Bu büyük bir küresel sorundu. Avrupa Komisyonu 2001 yılında şirket hukuku için düzenleyici bir çerçeve hakkında tavsiyelerde bulunmak üzere Avrupa Birliği Kurumsal Yönetişim ve Şirketler Hukuku ile ilgili risklere karşı düzenlemeleri ve önlemleri hazırlamakla yükümlü uzmanlardan danışmanlık grubu oluşturarak üye devletlerin kanunlarının uyumlaştırılması yönünde atılımlar yaptı. Grup, 04.11.2002'de "Avrupa'daki Şirket Hukuku İçin Modern Bir Düzenleyici Çerçeve" konulu nihai raporunu sundu. (Commission Of The European Communities, 2003, s. 4,10,11)

AB üyesi devletler sahip oldukları farklı kültürleri ülkelerindeki şirketlerin rollerine ve endüstrilerinin finanse edilme şekillerine farklı yansıtan kurumsal yönetim sistemlerine sahipti. Ulusal kurumsal yönetim düzenlemelerinde birçok ülkede mevcut bu farklılıklar ihraç edenlere ve yatırımcılara belirsizlik ve maliyet oluşturuyordu. AB sermaye piyasalarının etkin şekilde entegrasyonunun teşvik edilebilmesi için şirketler hukuku ve kurumsal yönetişimin ele alınması zorunlu bir ihtiyaç haline gelmişti. Avrupalı firmaların birleşik iç pazarın ve bütünleştirici Avrupa sermaye piyasasının faydalarından yararlanmalarını sağlamak için; üyelerin ve hissedarların, üçüncü tarafların büyük ölçüde ve yeterli korunması sağlanmalıydı.

AB'nin politika ve hedeflerine ulaşması için eylem planında aşağıdaki kararlar alındı;

- 1- Uzman danışmanlığı, şirket hukuku ve kurumsal yönetim alanında AB düzeyinde girişimlerin hazırlanmasının ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Mevcut Şirket Hukuku Ulusal Uzmanları Grubu'nda olduğu gibi üye devlet temsilcilerinden ve ayrıca gerekli dış girdiyi sağlamak için işletme temsilcilerinden ve akademik sektör temsilcilerinden düzenli olarak tavsiye alınacaktır.

- 2- Gelecekte, Eylem planından sonraki ana girişimler konusunda uygun olduğunda açık bir halkın katılımı toplantısı yapılacaktır.
- 3- Özellikle kurumsal yönetişime ilişkin olarak, üye devletlerin kurumsal yönetim çabalarının koordine edilmesine katkıda bulunmak için yılda bir veya iki kez bir Avrupa Kurumsal Yönetim Forumu toplanacaktır. (Commission Of The European Communities, 2003)

Eylem planında rehberlik edecek aşağıdaki ilkeler edinildi:

- AB, üye ülkelerde aynı sorulara birçok farklı yaklaşımın çeşitliliğine tam anlamıyla saygı göstermeli, aynı zamanda tek pazarın güçlendirilmesi, hissedarların ve üçüncü kişilerin haklarının artırılması gibi net amaçlar sürdürülebilmeliydi. Tek pazarın güçlendirilmesi, hissedarların ve üçüncü kişilerin hakları gibi sınır ötesi konulara ek olarak iş verimliliği ve rekabetçiliğin teşvik edilmesini gerektiren diğer girişimlere de dikkat edilmelidir. Tanımlanmış ulusal sorunların belirli bir düzeyde uyumlaştırılması yasal belirsizlikleri azaltır ve böylece işletme verimliliğini ve rekabetçiliği önemli ölçüde artırabilir.
- Tek pazarın güçlendirilmesi, hissedarların ve üçüncü kişilerin haklarının artırılması için şirketlere mümkün olduğunca esneklik sağlanmalıdır; sistemlerin eşdeğer olduğu kabul edilirse, azami oda ilgili tarafların özgürlüğüne açık bırakılmalıdır.
- Uluslararası düzenleyici gelişmelerin şekillenmesine yardımcı olmalıdır. AB, kendi kültürel ve ticari geleneklerine uygun olarak kendi Avrupa Kurumsal Yönetim yaklaşımını tanımlamalıdır. Nitekim bu AB'nin dünyadaki etkisini iyi ve makul kurumsal yönetim kuralları ile güçlendirmesi için bir fırsattır. Uluslararası düzenleyici gelişmeleri biçimlendirmek için Sarbanes-Oxley yasasının geniş hedeflerini ve ilkelerini paylaşmalıdır. AB'de mevcut sağlam, eşdeğer düzenleyici düzenlemeler vardır, ancak diğer bazı alanlarda yeni girişimler gereklidir.

Diğer ulusal ve uluslararası kuralların yanı sıra en azından "eşdeğer" olarak kabul edilme hakkının kazanılması başlı başına meşru ve yararlı bir sonuçtur. (Commission Of The European Communities, 2003)

Sarbanes-Oxley yasası, Enron, WorldCom ve Global Crossing'da yaşanan finansal skandalların bir sonucu olarak; 30.07.2002 tarihinde ABD'de borsada hisseleri işlem görmekte olan halka açık şirketleri kapsayan Halka Açık Şirketler Muhasebe Reformu ve Yatırımcıyı Koruma olarak adlandırılan yasadır. Amaç işletmelerin finansal raporları üzerindeki kontrolleri iyileştirerek, kontrollerin etkinliğinden sorumlu kurumsal yönetimin sağlanmasıdır. Yasanın 906 numaralı Finansal Raporlamada Kurumsal Sorumluluk maddesinin c) adli cezalar maddesi: yöneticilere 1 milyon veya 5 milyon dolara kadar para cezası ve 10 yıl veya 20 yıla kadar hapis cezası getirmektedir. (Sarbanes-Oxley, 2019)

Eylem planında, Ekonomik ve Kalkınma İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic CO-operation and Development-OECD)'nün 1999 yılı aldığı Kurumsal Yönetim İlkelerini Revize Etme kararının uygulanmasına da karar verilmiştir. İlkeleri olan kurumsal yönetim AB'nin, temel ilkelerinin sağlanması için gelecek vaat ediyordu. Sermayeyi en düşük maliyetle artırmak ve gelecekte AB'deki şirketlerin hareketliliğinin artmasını sağlayabilmek için şirketlerin, hissedarların ve üçüncü tarafların etkin bir şekilde korunmasının sağlanması önemli olacaktı. Hissedarların ve üçüncü tarafların haklarının etkili ve orantılı bir şekilde korunması ve güçlendirilmesi, üyelerin iş ilişkilerinde yüksek derecede güven elde edebilmesi; rekabet edilebilir ve verimli iş ilişkilerinin sağlanması için temel bir koşuldur. Milyonlarca insanın tasarruflarını ve emekli maaşlarını koruyan ve uzun vadede sermaye piyasalarının entegrasyonu için temellerini güçlendiren, hissedarların ve haklarının korunması için etkili bir rejim şarttır. AB, Avrupalı şirketlerin birleşik iç pazarın ve Avrupa sermaye piyasasının bütünleştirici faydalarından yararlanmalarını sağlamak için, üyelerin ve üçüncü tarafların yeterli şekilde korunmasını sağlamayı ilke edinmiştir. (Commission Of The European Communities, 2003) Eylem planı ile AB'nin amacı, yönetim kurulu üyelerinin ortak sorumluluğunu teyit etmek, ilişkili taraflarla yapılan işlemlerde şeffaflığı

artırmak, bilanço dışı düzenlemeleri sağlamak ve bir şirkette uygulanan kurumsal yönetim uygulamalarını geliştirmek olmuştur.

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde olan ülkemizde, yapılan müzakereler doğrultusunda müktesebata uyum sağlamak üzere birçok direktif ve tüzük uygulanmıştır. Değişiklikler uygulanmaya başlanmış ve uygulama çalışmaları halen devam etmektedir. Ülkemizin AB uyum sürecinde, yapılan müzakerelerin geçici olarak kapatılması için ek protokoldeki düzenlemelerin tümünün tamamlanması istenmiştir. AB, ülkemizin tam uyumunun sağlanabilmesi için ayrıca beş adet kapanış kriteri daha getirmiştir.

Bunlardan ilki; Yeni Türk Ticaret Kanunu tasarısının hazırlanması, yürürlüğe girmesi ve uygulama şeklinin belirlenmesi, diğer ilgili düzenlemeleri ve mevzuatları kapsayan direktif ve tüzüklerin belirlenen sürelerde uygulanmasıdır.

İkincisi; Sermaye Piyasası Kanununun AB düzenlemelerine uyumu, Sermaye Piyasası Kurulunun Kurumsal Yönetim İlkelerinde Değişiklik, Halka Açık Şirket Ortaklarının Bazı Haklarının Kullanımına İlişkin yasal düzenlemelerdir.

Üçüncüsü; muhasebe düzenlemeleri, mali raporlama ve denetim ile ilgili mevzuatı kapsayan direktif ve tüzüklerin uygulanmasıdır.

Dördüncüsü; denetim standartlarını oluşturmak, denetim etik ve ilkelerinin belirlenmesi, kamu gözetiminin sağlanması, bağımsız denetçilerin ve bağımsız denetim şirketlerinin yetkilendirilmesi ile ilgili yasal düzenlemedir. Kalite güvence uygulaması kapsamında Türkiye Denetim Standartları Kurumu kurulması ve denetim firmalarının, denetçilerin gözetiminin sağlanmasıdır.

Beşinci sırada, şirketler hukuku müktesebatının uygulanması ile ilgili idari kapasitenin güçlendirilmesi yer almaktadır.

Ülkemizde, Mali Hizmetler Ve Ürünler Tek Pazarının oluşturulabilmesi amacıyla Yeni Türk Ticaret Kanunu, Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Türkiye Denetim Standartları, Bağımsız Denetim Yönetmeliği yürürlüğe girmiş ve Kamu Gözetimi Kurumu kurulmuştur. Finansal Raporlama ve Denetim Standartlarının oluşturulması ve prensiplerinin belirlenmesi sırasında dördüncü,

yedinci ve sekizinci direktif başta olmak üzere bir çok direktif ve tüzük uygulanmıştır.

Dördüncü Direktif

25.07.1978 tarihli 78/660/EEC sayılı 62 madde ve 12 bölümden oluşan 'Kamu ve Özel Kesim Şirketlerin Yıllık Hesaplarının Kapsamı Ve Düzenlenmesi, Değerlendirme Metodları, Yıllık, Rapor Yayınlama ve Denetleme' başlıklı dördüncü direktif: yıllık hesapların doğru ve güvenilir biçimde Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine göre düzenlenmesini zorunlu kılmaktadır. Şirket ortakları, yatırımcılar ya da 3.kişilerin korunması, hesapların denetimi, kamuya karşı sorumluluk olarak kabul edilen şeffaflık prensibi ile hareket edilerek kamunun aydınlatılması prensibine ilişkin düzenlemeleri içeriyor. Yönerge kapsamındaki şirket türleri; Anonim, Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit, Limited şirketlerdir. (CPS Corporate&Public Strategy Advisory Group, 2013)

Dördüncü direktif; Finansal Durum Tablosunun ve eklerinin sunumu, Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosuna dair düzenlemeleri, yıllık Faaliyet Raporunun kapsamı ve yayımlanma usulleri, denetim konularını kapsamaktadır.

Yedinci Direktif

13.06.1983 tarihli 83/349/EEC sayılı 6 temel bölümden ve 51 maddeden oluşan konsolide yıllık mali tablolara ilişkin Yedinci Konsey direktifi dördüncü yönergenin yetersiz kalan kısımlarını tamamlayan bir uzantısıdır. Konsolide Finansal Durum Tablosu, Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Dipnotlar, Faaliyet Raporlarının içereceği bilgilerin sunumu, düzenlenmesi hakkındaki kuralları içermektedir. Sunulacak tablo ve raporların yayımlanması ile ilgili tüm düzenlemelere yer verilmiştir. Dördüncü yönergede belirlenmiş olan kural ve prensiplerin uygulanması ile hesapların birleştirilme koşulları, olası ayrıcalıklı konuların tablolara uygulanma usullerini de içermektedir.

Yedinci direktif; finansal tabloların hazırlanma koşulları, düzenlenmesi, faaliyet raporu, denetim, kamuya açıklanma usulleri, geçici ve son hükümler olarak bölümlendirilmiştir.

Dördüncü ve yedinci direktif son olarak 26.06.2013 tarihli 2013/34/EU sayılı direktif ile Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin(KOBİ) uygulayabileceği basit bir mali raporlama oluşturmak üzere KOBİ'lerin yükünü azaltmak üzere tadil edilmiştir.

AB tarafından yapılan çalışmalarda sürdürülebilirliğin sağlanması ön planda tutulmaktadır. Akıllı ve kapsayıcı büyümenin gerçekleştirilmesi hedeflenmiş ve Avrupa 2020 Stratejisi oluşturulmuştur. Birlik, idari yükleri azaltmayı ve özellikle KOBİ'ler için iş ortamını iyileştirmeyi hedeflemekte ve KOBİ'lerin uluslararası faaliyet gösterebilmesini desteklemektedir.

Sekizinci Direktif

10.04.1984 tarihli 84/253/EEC sayılı 5 temel bölüm ve 31 maddeden oluşan direktif şirket hesap belgelerinin denetim usulleri, denetçilerin sorumlulukları ve mesleki standartlarıyla ilgilidir. Sekizinci direktif 11.03.2008 tarihli 2008/30/AT sayılı direktif ile tadil edilmiştir. Bu direktifin amacı, denetimi gerçekleştirecek yasal denetçilerin çalışma ve meslek bilinci ve standartlarının düzenlenmesi ve denetime ilişkin prensip ve uygulama kurallarının belirlenmesidir.

Sekizinci direktif; uygulama alanı, onaylama kuralları, meslek bilinci ve bağımsızlık, kamuyu aydınlatma, son hükümler bölümlerinden oluşmaktadır.

19.07.2002 tarihli 1606/2002/EC sayılı direktif ile borsaya kote olmuş tüm AB şirketlerine 01.01.2005 tarihinden sonra Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını kullanma zorunluğunu getirilmiştir. AB, üye devletlere uygulama ile ilgili seçenekler sunmuştur. Üye devletler, isterler ise hisseleri borsada işlem gören şirketlerin UFRS'leri uygulamasını zorunlu kılabilir ya da uygulama izni verebilirler. Üye devletler, halka açık olmayan şirketlerin Konsolide veya Yıllık Finansal Tablolarını hazırlarken UFRS'leri uygulamasını isteyebilir veya zorunlu kılabilir. Günümüzde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları; Finansal

Raporlama Kavramsal Çerçeve, 17 adet IFRS, 28 adet IAS, 20 adet IFRS ve 8 adet SIC Yorum'dan oluşuyor.

Son olarak 14.06.2006 tarihindeki 2006/46/EC sayılı yönergede ise, AB içinde hazırlanan Yıllık Faaliyet Raporları ve Finansal Tabloların karşılaştırılabilirliğinin sağlanması hedeflenerek; tabloların içerdiği bilgilerin tek tipte sunulması ile çok daha yüksek kalitede bilgileri içeren Finansal Raporlama yapılması ve kamusal güvenin artması amaçlanmaktadır. “Bilanço dışı etkinlikler ve ilgili taraflar” kavramları üzerindeki belirsizlikler netleştirilmekte ve Finansal Raporların daha anlaşılabilir olması sağlanarak, şeffaflık seviyesi arttırılmaktadır. Tüm şirketlere yıllık raporlarında “yıllık bir kurumsal yönetim beyanatu” hazırlamalarını şartı getirilmiştir. (CPS Corporate&Public Strategy Advisory Group, 2013)

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, 2009 yılından sonraki dönemlerde KOBİ'ler tarafından kullanılması için Uluslararası Finansal Raporlama Standardı (IFRS for SME's)'ı 250 sayfa olarak kolaylıkla kullanılacak içerikte hazırlamış ve yayımlamıştır. IFRS for SMEs 2015 yılında güncellenmiştir.

1.1.2. Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee-IASC)

1904 yılında başlayan Dünya Muhasebe Kongreleri (World Congress Of Accounting) 2002 yılından beri 4 yılda bir yapılmaktadır. Ekim 1972 tarihinde 80 ülkeden 5.000 delegenin katılımı ile X. Dünya Muhasebe Kongresi Sydney'de toplanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Galler tarafından oluşturulan Muhasebecilerin Uluslararası Çalışma Grubu (Accountants International Study Group-AISG) kongrede, UMS'leri düzenlemek üzere uluslararası bir komite kurulmasını önermiştir. Kanada, Almanya, Fransa, Japonya, Avusturya, Meksika, Hollanda, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık-İrlanda'nın mesleki kuruluşları bir araya gelerek 29.06.1973 yılında UMS'leri kabul etmişlerdir. Ve Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards

Committee-IASC) kurulmuştur. Kurul, muhasebe uzmanlarından oluşmaktadır. Kurulun üyeleri yaptırım gücüne sahip değillerdir.

Kurul yaptığı çalışmalar neticesinde, 1989 yılında Çerçeve Metin (Framework) yayımlamıştır. Finansal Raporlamanın uygulanması için temel oluşturan kavramların açıklandığı çalışma uluslararası standart belirleyicileri, Uluslararası Finansal Raporlama yapanlar, Bağımsız Denetçiler için rehber olmuştur. (Türkiye Sigortalar Birliği, 2019)

Komite 1997 yılında “Strateji çalışma grubu” kurmuş ve grup 2000 tarihinde IASC organlarınca onaylanmıştır. IASC'nin yönetim kurulu, on üç ülkeden ve farklı organizasyonların üyelerinden; ikişer ve birer teknik danışmandan oluşuyor. Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (The International Organization of Securities Commissions-IOSCO) kurulda tartışmalara katılmakta fakat oy kullanamamaktadır. ABD'nin Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (Financial Accounting Standards Committee-FASB) ve Avrupa Komisyonundan da gözlemciler mevcuttur. (Türkiye Sigortalar Birliği, 2019) IASC, Ulusal muhasebe standartlarının geliştirilmesi ve uyumlulaştırılması için çalışmalarına 2001 yılına kadar devam etmiştir. 01.04.2001 tarihinde yaptırım gücü olmaması nedeni ile yeni yapılanma ile Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB) kurularak yerini almıştır.

1.1.3. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants-IFAC)

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu 07.10.1977 tarihinde Almanya'nın Münih kentinde 11. Dünya Muhasebeciler Kongresinde kuruldu. IFAC, dünya çapında muhasebe mesleğini kamu yararına güçlendirmeyi amaç edinmiştir. Bu amaç doğrultusunda muhasebe meslek mensupları için denetim ve güvence, kamu sektörü muhasebesi, etik, eğitim alanlarında çalışmalar yaparak, yüksek kaliteli Uluslararası Standartlar geliştirerek, bu standartların benimsenmesini ve kullanılmasını desteklemiştir. Üye kuruluşları arasında işbirliğini kolaylaştırmayı; diğer uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmayı; muhasebe mesleğinin uluslararası

sözcüsü olarak hizmet vermeyi amaçlamıştır. IFAC Meclisi ve Konseyinin Ekim 1977'deki ilk toplantısında, IFAC komitelerine ve çalışanlarına ilk beş yıllık faaliyetler boyunca rehberlik etmek üzere 12 aşamalı bir çalışma programı geliştirilmiştir. Bu çalışma programının birçok unsuru bugün hala geçerlidir. (International Federation of Accountants Committees, 2019)

Bu çalışma programını özetlersek; Uluslararası Standartlar ve denetim yönergeleri için rehber niteliğinde ifadeler geliştirmek. Herhangi bir IFAC üye kuruluşunun etik kurallarına dahil edilmesi gereken temel ilkeleri belirlemek ve uygun görülen bu ilkeleri geliştirmek veya detaylandırarak programlar geliştirmek. Muhasebecilerin mesleki eğitimine ve uygulayıcıların uygulamalarını daha etkin bir şekilde yürütmelerine yardımcı olmak için kamu muhasebesi uygulamalarının yönetimi hakkında bilgi toplamak, analiz etmek, araştırmak ve dağıtmak. Finansal yönetim ve diğer yönetim teknik ve prosedürlerini değerlendirmek, geliştirmek. Denetçilerin yasal yükümlülükleri üzerine muhtemel bir çalışma gibi, muhasebeciler için çalışmalar yapmak. Hazırlayıcılar, finansal kurumlar, sendikalar, sanayi kuruluşları, hükümetler ve diğer kurumlar dahil olmak üzere finansal tablo kullanıcıları ile daha yakın ilişkiler geliştirmek. Bölgesel kuruluşlarla iyi ilişkiler sürdürmek ve diğer bölgesel kuruluşlar kurmayı ve kuruluşlarına ve kalkınmalarına yardımcı olmayı amaçlamıştır. IFAC Bülteni yayımlayarak; IFAC üyeleri ve diğer ilgili kuruluşlar arasında düzenli iletişim kurmayı planlamıştır. Teknik bilgi, eğitim materyali ve mesleki yayınlar ile üye kuruluşlardan çıkan diğer literatür değişimlerini organize etmek ve teşvik etmek. Yaklaşık olarak her beş yılda bir uluslararası bir Muhasebe Kongresi düzenlemeyerek IFAC üyeliğini genişletmeyi hedeflemiştir. (International Federation of Accountants Committees, 2019) 1977'de 51 ülkeden 63 kurucu üye ile kurulan IFAC'ın şu anda dünya genelinde 175'ten fazla üyesi ve 130'dan fazla ülkede üyesi mevcuttur.

IFAC Komiteleri:

- Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (Eskiden Uluslararası Denetim Uygulamaları Komitesi)-International Auditing and Assurance

Standards Board (Formerly the International Auditing Practices Committee)-Ekim 1977

- Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (Eskiden Eğitim Komitesi)-International Accounting Education Standards Board (Formerly the Education Committee)-Ekim 1977
- Muhasebeciler İçin Uluslararası Etik Standartları Kurulu (Eskiden Etik Kurulu) - International Ethics Standards Board for Accountants (Formerly the Ethics Committee)-Ekim 1977
- İşletme Komitesi'nde Muhasebe Meslek Mensupları (Eski Mali ve Yönetim Muhasebe Komitesi ve başlangıçta Yönetim Muhasebe Komitesi olarak kuruldu)-Professional Accountants in Business Committee (Formerly the Financial and Management Accounting Committee and originally established as the Management Accounting Committee)-Ekim 1977
- Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları Kurulu (Daha önce Kamu Sektörü Komitesi)-International Public Sector Accounting Standards Board (Formerly the Public Sector Committee)-Mayıs 1987
- Uluslararası Denetçiler Komitesi - Transnational Auditors Committee-Mayıs 2000
- Uyum Danışma Paneli - Compliance Advisory Panel-Kasım 2003
- Profesyonel Muhasebe Teşkilatı Geliştirme Komitesi (Eski Gelişmekte Olan Ülkeler Komitesi)-Professional Accountancy Organization Development Committee (Formerly Developing Nations Committee)-Kasım 2005
- Küçük ve Orta Uygulama Komitesi - Small and Medium Practices Committee-Kasım 2005 (International Federation of Accountants Committees, 2019)

1.1.4. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB)

İlk dönemlerinde IFAC'ın bir organı çalışmalarda bulunan IASC'nin görevlerini devir almıştır. 24.05.2000 tarihinde Edinburg'da IFAC'ında katıldığı genel kurul toplantısı ile, muhasebe standartlarını hazırlayan ve yayımlayan bağımsız bir kuruluştur. Edinburg'da imzalanan sözleşme ile genişletilen yeni yapının standart belirleme organı olarak IFAC'ın gözetiminde çalışmalarını sürdürmektedir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB) 01.04.2001 tarihinde Londra'da kurulmuştur.

Yeni yapılanma sonrasında, Standartları Yorumlama Komitesi (Standards Interpretation Committee-SIC)'inde yetkisini devir alarak, yeni adı Uluslararası Finansal Raporları Yorumlama Komitesi (International Financial Standards Interpretation Committee-IFRIC) oluşturulmuştur. Tüm yayım ve yazışmaların IASB adına yapılması kararı alınarak, 2001 tarihinden sonra IASB, IASC'nin görevlerini alarak, standartların taslaklarını oluşturmak, geliştirmek, uluslararası yakınsamayı sağlamak, yayımlamak ve IFRIC'in hazırladığı yorumları onaylama görevlerini devir almıştır. (IFRS Foundation, 2018, s. 1)

IASB, Uluslararası Kabul Görmüş Muhasebe Standartlarını hazırlamayı amaçlamıştır. Gerekli gördüğü Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında değişiklikler veya düzenlemeler yapmaktadır. Bazı standartları UFRS olarak değiştirmekte ve yeni standartlar oluşturmaktadır.

IASB, finansal tabloların tek tip sunumuyla ihtiyaca uygun; belirlenen ilkelere uyumu ile şeffaf ve karşılaştırılabilir bilgi sağlamasını hedeflemektedir. Yüksek kaliteli, anlaşılabilir olma düzeyi yüksek, küresel düzeyde etkin ve uygulanabilir Muhasebe Standartlarını geliştirmeyi amaçlamayan kurul; çalışmalarını Ulusal Finansal Raporlama Standardı belirleyicileri ile birlikte yapmakta ve dünya genelinde yakınsamayı hedeflemektedir. IASB, çalışmalarını sonucunda uygulanabilir, basit ve anlaşılabilir standartlar hazırlamayı prensip edinmiştir. IASB'nin en önemli görevleri, oluşan uygulama sorunlarını için gerekli değişiklikleri ve güncellemeleri yapmaktadır.

1.1.5. Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (Financial Accounting Standards Board-FASB)

Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB), 1973'de kurulan ve ABD'de Norwalk-Connecticut'ta bulunan ABD Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri-(Generally Accepted Accounting Principals in US-US GAAP)'ni izleyen kamu ve özel işletmeler ile kâr amacı olmayan işletmeler için Finansal Muhasebe ve Raporlama Standartlarını belirleyen bağımsız, özel ve kâr hedeflemeyen bir kuruluştur. FASB, Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu tarafından kamu şirketleri için belirlenmiş muhasebe standardı belirleyicisi olarak kabul edilmektedir. FASB standartları, Devlet Muhasebe Kurulları ve Amerikan CPA Enstitüsü (AICPA) dahil olmak üzere diğer birçok kuruluş tarafından yetkili olarak kabul edilmektedir. FASB, yatırımcılara ve finansal rapor kullanan diğer kişilere faydalı bilgiler sağlayan finansal raporlamayı teşvik etme amaçlı şeffaf ve kapsayıcı bir süreçle finansal muhasebe standartları geliştirmekte ve yayımlamaktadır. 1972'de kurulan Finansal Muhasebe Vakfı (Financial Accounting Foundation - FAF) FASB'nı desteklemekte ve denetlemektedir. FAF, FASB ve Devlet Muhasebe Standartları Kurulu-(Governmental Accounting Standards Board-GASB)'ın gözetiminden, idaresinden, finansmanından sorumludur. (Financial Accounting Standards Board (FASB), 2019)

IASB ve FASB 18.09.2002 tarihli Norwalk anlaşmasında mevcut finansal raporlama standartlarını en kısa sürede ve yüksek kalitede, tam uyumlu, uygulanabilir hale getirebilmek için ellerinden gelenin en iyisini yapma sözü vererek US GAAP ve UFRS arasında yakınlaşma çalışmalarını başlattı. Ayrıca, 1 Ocak 2005'te veya bu tarihten önce çeşitli yargı bölgelerinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının uygulanmasının ve kurulların önerdiği stratejilerin bu zamanlama göz önünde bulundurularak uygulanması kararını aldılar. (Financial Accounting Standards Board-FASB , 2002)

04.03.2008'den itibaren ABD Sermaye Piyasaları Kurulu (Securities Exchange Commission-SEC) borsalarında işlem gören yabancı şirketlerin UFRS raporlama yapmasına müsaade etmiştir. (Deloitte , 2019) Mevcut SEC ve Halka

Açık Şirketler Muhasebe Gözetim Kurulu (Public Company Accounting Oversight Board-PCAOB) gelişmeleri ve 2018 AICPA konferansı ile ilgili SEC Bildiriminde; “ABD’deki GAAP, yatırımcıların ve diğer paydaşların çıkarlarına iyi hizmet etmeye devam etmesine ve öngörülebilir gelecek için istekli olmasına rağmen, ABD’de ve yurtdışında yüksek kaliteli uluslararası standartları güçlü bir şekilde desteklemeye devam etme ihtiyacını azaltmamaktadır. UFRS'nin kalitesinin artırılması, ABD yatırımcıları ve şirketleri için ticari işlemler ve yatırımcının ihtiyaçlarının küresel olarak gelişmeye devam etmesi açısından merkezi öneme sahiptir.” (Deloitte, 2019) açıklaması yapılmıştır. Dünyada 88 büyük borsada 27.000 yurtiçinde borsa sahibi şirket IFRS Standartlarını kullanıyor.

1.2. ÜLKEMİZDE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ GELİŞİMİ

Türkiye Eksper Muhasipler ve İşletme Organizatörleri Derneği, 14 kişi tarafından Ekim 1942 tarihinde kurularak, 1967 yılında Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) adını alır. Ülkemizde, muhasebe mesleğinin tarihi gelişmesi içinde ilk özel girişim olup önemli bir kilometre taşı olmuştur.

1957 yılında yapılan Birinci Türkiye Muhasebe Kongresinden itibaren, her yıl kongrelerin düzenlenmesini sağlayarak, üniversiteler ve diğer kuruluşlar ile birlikte hareket etmiştir. 1897 yılına kadarki tüm kongreleri düzenlemiş ve son olarak On Dördüncü Muhasebe Kongresini düzenlemiştir. TÜRMOB’un kurulması ile 1992 yılında on beşinci, 1997 yılında on altıncı, 2002 yılında on yedinci Muhasebe Kongrelerinin düzenlenmesi çalışmalarında TÜRMOB’a yardımcı olmuştur. (Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, 2019)

TMUD, 1954 yılından itibaren ülkemizi Uluslararası Muhasebe Kongrelerinde temsil etmiştir. 1972 yılında on dört kişilik delege topluluğu ile Avusturalya’nın Sydney kentinde toplanan on birinci Uluslararası Muhasebe Kongresinde Uluslararası Muhasebe Standartları Komisyonu (International Accounting Standards Committee-IASC)’na üye olmayı taahhüt etmiştir. Daha sonra 1977 yılında Münih’te toplanan on ikinci Uluslararası Muhasebe Kongresinde kurulması için karar alınan Uluslararası Muhasebe Federasyonu

(International Federation of Accountants-IFAC)'na kurucu üye olmuştur. IASC üyesi olan TMUD Uluslararası Muhasebe Standartlarını kabul ederek üyelerinden “Uyulması Zorunlu Mesleki Kararlar” olarak uygulamalarını istemiştir.

TMUD, meslek yasa tasarılarının hazırlanması, mesleğin tanımlanması ve ülkemizin muhasebe alanında uluslararası bilgilere ulaşmasını sağlamış, uluslararası platformda ülkemizi temsil ederek büyük katkıda bulunmuştur. (Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği, 2019) Bu katkılardan bir diğeri, 1969'da üyelik koşullarına, mesleki staj ve sınav şartını getirmesidir. Batıda uygulanan muhasebe ilkeleri ve kurallarını ülkemize taşıyan TMUD, 1992 yılında Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını Türkçe'ye çevirmiştir. O tarihe kadar kabul edilmiş olan otuz bir adet standardı bir kitap şeklinde yayımlamıştır.

01.06.1989 tarihinde 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Mali Müşavirlik Kanunu ile odalar birliği kurularak TÜRMOB olarak adlandırılmıştır. Bu kanun ile mesleği icra etmeye hak kazanan kişilerin “Serbest Muhasebeci Mali Müşavir” veya “Yeminli Mali Müşavir” ünvanı alması sağlanmıştır. Böylece ülkemizde 1932 yılında başlayan süreç sonuçlarını almıştır. IASC 1994 yılında TÜRMOB' un üyeliğini kabul etmiştir.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından Dünya Bankası'na Türkiye'de Muhasebe, Finansal Raporlama ve Denetim Hizmetlerinin Gelişimi raporunu hazırlatılır. Hazırlanan raporun ardından, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, Dünya Bankası ve TÜRMOB birlikte Türkiye'de Muhasebe, Finansal Raporlama ve Denetim Hizmetlerinin Gelişimi konulu sempozyumu 12-14 Ocak 1994 tarihinde Ankara'da düzenler. TÜRMOB başkanı Yahya Arıkan 1994 tarihli 24 sayılı Mali Çözüm Dergisinde yazdığı yazıda, 1987 yılında Türk Standartları Enstitüsü'nün Muhasebe Standartları Hazırlama Komitesine çalışmalarından dolayı teşekkür etmiştir. Devamında; ülkemizde Uluslararası Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartlarının uygulanabilmesi için yapılacak çalışmaların TÜRMOB bünyesinde oluşturulacak kurul tarafından yapılması görüşünü paylaşmıştır. (İSMMM Mali Çözüm Dergisi, 1994, s. 2-3)

Bu sempozyum ve sonraki çalışmaların devamında 09.02.1994'de TÜRMOB'un bünyesinde Muhasebe ve Denetim Standartlarını geliştirmek üzere

Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) kurulur. TMDESK denetlenmiş finansal tabloların; anlaşılabilir, dengeli, ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir, güvenilir, anlaşılabilir olmalarını sağlayabilmek üzere Türkiye Muhasebe Standartlarının, ilkelerinin belirlenmesi, geliştirilmesi ve benimsenmesini sağlamak amacı ile kurulmuştur. Meslek mensupları tarafından denetim faaliyetlerinin uluslararası ilkeler doğrultusunda prensiplere uygun şekilde yürütülmesi için Ulusal Denetim Standartlarını belirleyerek, yayımlamayı amaçlamıştır. Ancak yayımlanan yirmi adet standardın yasal bir dayanağı ve yaptırımı olmadığı için tavsiye niteliğinde kalmıştır.

15.12.1999 tarihinde 4487 sayılı kanununun 27.maddesine EK 1.madde eklenerek; tüzel kişiliği, idari ve mal özerkliği olan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulur. Ulusal Muhasebe Standartlarını oluşturma yetkisi TMSK'ya verilir. Kurul, ilk toplantısını 07.03.2002 tarihinde düzenleyerek faaliyete geçer. Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Yüksek Öğretim Kurulu, Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu'ndan birer üye; Türkiye Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği'den bir Yeminli Mali Müşavir ve bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavir üye sayısı ile toplamda dokuz üyeden oluşmaktadır. Türk Ticaret Kanunu taslağında 88.maddede, ülkemizde Muhasebe Standartlarını belirleme yetkisi verilen tek yetkili organ olarak TMSK görevlendirilmiştir.

TMSK, 14.12.2004 tarihinde TMUDESK tarafından hazırlanan 20 adet standardın yeni çeviri metinlerinin, değişiklikler dikkate alınarak yapıldığını ve ikinci taslak olarak 20 gün süre ile kamuoyunun görüşlerine sunacağını SPK'ya yazılı olarak bildirir. (Türkiye Muhasebe Sandartları Kurulu TMSK, 2004)

TMSK, ülkemizde Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını Türkçe'ye çevirmekte ve birebir uyum sağlamaktadır. Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarını (TFRS) olarak hazırlayarak yayımlanmaktadır. 16.01.2005 tarihinde yayımlanan 25702 sayılı Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ'de finansal tabloların hazırlanması ve sunulmasına ilişkin esasların

belirlendiği kavramsal çerçeve, uygulama, tek tipte düzenlenecek finansal tablolar, yayımlanacak Türkiye Muhasebe Standartları, Uluslararası Finansal raporlama Standartlarına uygunluğun sağlanmasına ilişkin usuller ve esaslar belirlenmiştir.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde, Hisseleri borsada ve diğer teşkilatlanmış piyasalarda işlem gören tüm işletmelerde Konsolide Finansal Tablolarını 01.01.2005 tarihi itibarıyla UFRS ile uyumlu olarak hazırlama zorunluluğu başlamıştır. Avrupa Birliği'ne üyeliğin hızlandırılması doğrultusunda 30.07.2002'de ülkemiz Uluslararası Para Fonu (IMF)'na bir Niyet Mektubu vermiştir. Niyet Mektubunda, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının uygulamaya konacağı belirtilmiştir.

Dünya piyasalarında Türk şirketlerinin faaliyetlerini desteklemek ve sermaye piyasalarında kabul görmelerini kolaylaştırmak, AB'ye uyum çalışmaları süresince Avrupa'daki şirketler ile rekabet edebilme gücünü arttırmak, şirketlerin hazırladıkları finansal tabloların uluslararası piyasalarda geçerliliğinin sağlanabilmesi, finansman kaynaklarına erişmelerini kolaylaştıracak ve Uluslararası şirketlerin Türkiye'deki yatırım faaliyetlerinin artırılmasını teşvik edebilecektir.

Bu gelişmeler doğrultusunda TMSK, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının set olarak uygulanması ile ilgili ilke kararı almıştır. IASB ile işbirliği yapan TMSK, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile tamamen uyumlu olan Türkçe çevirilerini hazırlamıştır. Kavramsal Çerçeve ve 37 adet standarttan oluşan setin tamamını 2006 yılı Ocak ayından itibaren uygulanması için Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) resmi gazetede yayımlanır. 2007 Mart ayından itibaren TMS Yorum (TMSY) ve TFRS Yorum(TFRSY)'ları resmi gazetede yayımlamaktadır.

UFRS'lerin ülkemizde uygulanmasına dair hızlandırılmış çalışmalar neticesinde; SPK 15.11.2003 tarihinde XI seri 25 sayılı tebliği yayımlar. Tebliğ yatırım ortaklıkları, hisseleri borsada işlem gören işletmeleri, tüm aracı kurumları, portföy yönetim şirketleri ile bunların bağlı ortaklıkları, müşterek yönetime tabi ortaklık ve iştiraki konumunda olan konsolidasyon kapsamı dışında tutulmamış olan işletmeleri kapsamıştır. Kapsam dahilindeki kurumlar 01.01.2005 tarihinden

sonra sona eren ilk mali ara tablolardan başlayarak SPK'nın 10.12.2004 tarihinde yayımladığı 1604 sayılı kararında belirleyerek yayımladığı mali tablo ve raporları düzenlemekle yükümlü tutulmuştur.

Tebliğde güncelleme yapılamaması sebebi ile SPK dileyen işletmelerin doğrudan Finansal Raporlama Standartlarını uygulayabileceklerini açıklamıştır. 09.04.2008 tarihinde yayımlanan XI seri 29 sayılı tebliğ de; finansal tablolara ilişkin olarak hisseleri borsada işlem gören şirketlerin, aracı kurumların, portföy yönetim şirketlerinin ve bu işletmelerin bağlı ortaklık, iştirak ve iş ortaklıklarının, 01.01.2008 tarihinden itibaren AB tarafından kabul edilmiş UMS/UFRS'leri uygulayacaklarını bildirmiştir. Bu kapsamda, benimsenen standartlara aykırı olmayan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayımlanan TMS ve TFRS'lerini esas alabileceklerini bildirmiştir.

SPK tarafından yapılan düzenlemeler doğrultusunda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) 08.12.2004 tarih ve 25551 sayılı resmi gazete ile yayımladığı Muhasebe Uygulamaları Yönetmeliği'ne ilişkin 18 nolu tebliğde ertelenmiş vergileri ele almıştır. Tebliğ 01.07.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere düzenlenmiştir.

BDDK'nın Kasım 2006 ve Şubat 2007 tarihlerinde yayımladığı 5411 Sayılı Bankacılık Kanununda yapılan düzenlemeler ile bankaların TMSK'nın yayımladığı standartlara göre finansal tablo hazırlama zorunluluğu başlamıştır. 01.11.2006 tarihinde 26333 sayılı resmi gazete ile yayımlanmış olan Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 4.madde 1.nolu fıkrası uyarınca faaliyetlerine ilişkin düzenledikleri finansal tabloları; Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından düzenlenen ve 16.01.2005 tarihinde yayımlanan 25702 sayılı resmi gazetede yer alan 1 sıra nolu Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliğ hükümleri ile Türkiye Muhasebe Standartları uygulayarak muhasebeleştirilmeleri zorunlu hale gelmiştir.

1999 yılında komisyon oluşturularak 2005 yılında hazırlanan Yeni Türk Ticaret Kanunu taslağı ancak 2011 yılında yasalasmıştır. 13.01.2011 tarihinde yayımlanan 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun seksen sekizinci maddesi

ile Türk Ticaret Kanunumuz Uluslararası Finansal Raporlamaya uygun düzenlenir. Finansal tablolara milletler arasında geçerlilik sağlamak amacı ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına tam uyumlu finansal tabloların hazırlanacağı ve bu standartların TMSK tarafından belirlenerek yayımlanacağı seksen sekizinci maddede belirtilmektedir. Defalarca değişikliğe uğrayan 6102 Sayılı Yeni TTK'nun; 6335 sayılı kanun ile birçok maddeleri değiştirilmiştir.

İzleyen dönemde TMSK 26.09.2011 tarihinde yayımlanan 660 Sayılı Kamu Gözetimi Muhasebe ve Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile fesih edilmiştir. Bu kanun ile Muhasebe Standartları ve Finansal Raporlama Standartlarını, Bağımsız Denetim Standartlarını hazırlamak ve yayımlamak üzere Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (KGK) yetkilendirilmiştir. Bu düzenlemenin ardından 26.06.2012 tarihinde yayımlanan 6335 sayılı TTK ve TTK'nın Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile sekizinci maddede yer alan hükümlerin tamamı değiştirilmiş ve KGK yetkilendirilmiştir.

Günümüzde halen, Uluslararası standartlara uyumlu olarak Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturarak, yayımlamak, bağımsız denetimde uygulama birliğini sağlamak KGK'nın görevidir. KGK, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak amacı ile denetim standartlarını belirleyerek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesi çalışmalarını sürdürmektedir. Bağımsız denetim kuruluşları ve denetçilerin faaliyetlerini denetleyerek, bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmaktadır.

TMS/IFRS 2019 seti; Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, 16 adet IFRS, 25 adet TMS, 15 adet IFRS Yorum ve 4 adet TMS Yorum' dan oluşmaktadır. Ülkemizde bağımsız denetim uygulanacak şirketler KGK tarafından belirlenen kriterler ile her yıl belirlenmektedir.

KGK'nın 26.05.2018 tarihinde 30432 sayılı resmi gazetede yayımlanan 2018/11597 nolu en son kararı 16.02.2019 tarihli 30688 sayılı resmi gazetede güncellenerek; şirketlerin aşağıda listelenen üç ölçütten en az ikisinin eşik değerlerini art arda iki hesap döneminde aşması halinde bağımsız denetime tabi

olacağı hükmedilmiştir.

Sermaye piyasası araçları bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmeyen, fakat SPK'nın halka açık olarak nitelendirdiği şirketlerin baz alacakları kriterler;

- Aktif toplamalarının 15.000.000.- TL olması,
- Yıllık net satış hasılat toplamı 20.000.000.TL olması,
- Çalışan personel sayısının 50 kişi olmasıdır.

Diğer Şirketler için belirlenen uygulama kriterleri ise;

- Aktif toplamalarının 35.000.000.-TL olması,
- Yıllık net satış hasılat toplamı 70.000.000.-TL olması,
- Çalışan personel sayısının 175 kişi olmasıdır.

19.10.2005 tarihinde yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca BDDK tarafından belirlenen düzenleme ve denetimlere tabi şirketler için belirlenen kriterler;

- Aktif toplamalarının 30.000.000.-TL olması,
- Yıllık net satış hasılat toplamı 40.000.000.-TL olması,
- Çalışan sayısının 125 kişi olmasıdır.

6362 sayılı Kanun kapsamında SPK'nın düzenleme ve denetimine tabi şirketler herhangi bir kritere bağlı olmadan bağımsız denetime tabi tutulmuştur.

Maliye Bakanlığının ilk olarak 26.12.1992 tarihinde 21447 (M) sayılı resmi gazetede yayımladığı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT), TFRS uygulamayan işletmelerin uygulaması zorunlu finansal raporlama çerçevesidir.

29.07.2017 tarihli ve 30138 Sayılı Mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ ve ekinde yer alan Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) uygulanmak üzere yayımlanmıştır. 27 bölümden oluşan

BOBİ FRS, 01.01.2018 tarihinden başlayarak takip eden hesap dönemlerinde işletmelerin uygulaması için yayımlanmıştır. BOBİ FRS düzenlemelerinde işletmelerin uygulaması sırasında yapılacak muhasebe işlemlerinin tamamına ilişkin ilke ve kurallar belirlenmiştir. BOBİ FRS'de şirketlerin muhasebe uygulamaları sırasında başka bir standart setine ihtiyacı olmadan finansal tablolarının hazırlanmasına olanak sağlamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

UMS 12 KÂR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDI

2.1. UMS 12 KÂR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER STANDARDININ DÜNYADA VE ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİMİ

Dünyanın önde gelen ekonomisi olan Amerika'nın Gelir ve Kurumlar Vergisi'nin toplam vergi gelirleri içindeki oranı; 1902 yılında % 0,30 iken 1940 yılında % 20,90 oranına yükselmiş ve artış 1960 yılında katlanarak % 54,10 olmuştur. Sonrasında 1974 yılında % 59,50 oranına ulaşmıştır. 1980'lerde sanayideki büyük kayıp ile 1988 yılında % 43,10 oranlarında seyretmiştir. (Karaçuha, 1992, s. 5)

İktisadi gelişmeler neticesinde ertelenmiş vergi kavramı ABD'de Amerikan Ruhsatı Muhasebeciler Enstitüsü (American Institute Of CPAs-AICPA)'nın 1944 yılında yayımladığı 23 nolu Kâr Üzerinden Alınan Vergilerin Muhasebeleştirilmesi (Accounting for Income Taxes on Income) isimli Muhasebe Araştırmaları Bülteni (Accounting Research Bulletins-ARB)'de yer almış ve 1953 yılında 43 nolu bülten ile yeniden düzenlenerek revize edilmiştir. 1968 yılında Muhasebe Prensipleri Kurulu (Auditing Practices Board-APB)'nin 11 nolu Kâr Üzerinden Alınan Vergilerin Muhasebeleştirilmesi (Accounting for Income Taxes on Income) görüşü yürürlüğe girene kadar zamanlama farklarının çoğu için dönemler arası vergi ayrılması zorunlu değildi. 11 nolu görüşe göre "erteleme yöntemi" kullanılmalıydı.

Kâr Üzerinden Alınan Vergilerin Muhasebeleştirilmesi Standardı (IAS 12 Accounting for Taxes on Income) 01.01.1981 tarihinden başlayan veya daha sonraki dönemleri kapsayan finansal tablolar için geçerli olmak üzere Temmuz 1979'da yürürlüğe girmiştir. Daha sonra Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee-IASC) tarafından Ekim 1996 tarihinde revize edilmiş ve Kâr Üzerinden Alınan Vergiler Standardı (IAS 12 Income Taxes) olarak adlandırılarak, 01.01.1998 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır.

Bilanço Sonrası Olaylar (IAS 10 Events After the Balance Sheet) ile ilgili Mayıs 1999 tarihinde 88.paragraf ve Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller (IAS 40 Investment Property) ile ilgili Nisan 2000 tarihinde ilave değişiklikler yapılmıştır. Ekim 2000 tarihinde temettülerin gelir vergisi sonuçlarına ilişkin muhasebe muamelesini belirleyen revizyonlar yapılmıştır. Nisan 2001 tarihinde Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, önceki anayasalar altında yayımlanan tüm standartlar ve yorumların, değiştirilinceye kadar veya geri alınmadıkça uygulanmaya devam etmesine karar vermiştir.

IASB ve FASB 18.09.2002 tarihli Norwalk anlaşması ile Finansal Raporlama Standartlarını en kısa sürede, en yüksek kalitede, tam uyumlu ve uygulanabilir hale getirebilmek için ellerinden gelenin en iyisini yapma sözü vererek US GAAP ve UFRS arasında yakınlaşma çalışmalarını başlatmıştır. Bu çalışmaların devamı olarak, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının 1 Ocak 2005 tarihinde veya bu tarihten önce çeşitli yargı bölgelerinde uygulamasının başlaması kararını almışlardır.

Tüm dünyada ve ülkemizde çalışmaların mevcut olmasına rağmen ülkemiz tarafından hukuki adımlar uzun yıllar sonra gerçekleşmiştir. Finansal durum tablolarında yer alan bilgilere güvenin sağlanabilmesi için tabloların tam olarak anlaşılabilir olması zorunluluk haline gelmiştir. Hazırlanan finansal tabloların şeffaflığının sağlanabilmesi tam ve anlaşılır olması ile mümkün olabilecektir. Ertelenmiş vergilerin finansal tablolarda sunulması hususu bu bağlamda önemlidir.

İlk olarak Sermaye Piyasası Kurulu'nun Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ'i (Seri: XI, No: 25 sayılı Tebliğ) 15.11.2003 tarih ve 25290 mükerrer sayılı resmi gazetede yayımlanmıştır. Tebliğde yirmi sekizinci kısımda Kurum Kazancı Üzerinden Hesaplanan Vergiler bölümünde ertelenmiş vergilere yer verilmiştir. Hisseleri borsada işlem gören şirketlerin, yatırım ortaklıklarının, tüm aracı kurumların, portföy yönetim şirketlerinin, bu işletmelerin bağlı ortaklarının, müşterek yönetime tabi ortaklıklarının ve iştiraki konumunda olan; konsolidasyon kapsamı dışında tutulmamış şirketlerde; 01.01.2005 tarihinden sonra hazırlayacakları ilk mali tablolardan geçerli olmak üzere uygulanmıştır.

Daha sonra, BDDK tarafından Muhasebe Uygulamalarına İlişkin 18 nolu Tebliğ'de Vergilerin Muhasebeleştirilmesi Standardı 12.08.2004 tarihinde 25551 sayılı resmi gazetede yayımlanmış ve 01.07.2004 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır.

28.03.2006'da 26122 sayılı resmi gazetede yayımlanan TMS 12 Standardı, 31.12.2005 tarihinden itibaren başlayan hesap dönemleri için uygulanmaya başlanmıştır. Ülkemizde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, KGK tarafından Türkçe'ye çevrilerek resmi gazetede yayımlanıyor ve yürürlüğe giriyor. Uluslararası standartların teknolojik ve ekonomik gelişmeler nedeni ile hızlı değişimleri sonucunda uyumun sağlanabilmesi için birçok kez değişiklikler yapılmıştır. Son olarak yapılan değişiklikler sonucunda KGK 15.01.2019 tarihinde 30656 sayılı resmi gazetede TFRS/TMS 2019 setini yayımlamıştır. Güncel TMS 12 Standardı 88 paragraftan oluşmaktadır.

2.2. TMS 12 STANDARDININ AMACI VE KAPSAMI

TMS 12 Standardı, kurumların kazançları üzerinden hesaplanan Kurumlar Vergisinin muhasebeleştirilmesini düzenler. Vergi hesaplaması ve muhasebeleştirilmesi için iki önemli durum mevcuttur. Birincisi, şirketlerin varlıkları ve borçlarının defter değerinin; ileride varlıklardan fayda elde edilmesi, borçların ise ödenmesi sonrasında finansal tablolarda oluşan vergisel sonuçlarının muhasebeleştirilmesidir. İkincisi, cari dönemde oluşan fakat sonuçlarının finansal tablolara sonraki dönemlerde yansıdığı diğer işlemlerin vergisel sonuçlarıdır.

Finansal tablolara aktarılan bir varlık veya borç muhasebeleştğinde, varlıklardan ileride defter değeri kadar fayda elde edilmesi beklenir. Borçlar ise ödeneceği beklentisi ile muhasebeleştirilir. Varlıkların defter değerlerinde gelecekte fayda elde edildiğinde ya da borç ödendiğinde ödenecek olan vergiler, bu faydanın elde edilmesi ile veya borç ödendiğinde vergisel etkinin olmadığı duruma göre fazla veya az olacak ise; TMS 12 Standardı bazı istisnai durumlar dışında işletmelere ertelenmiş vergi borcu ya da alacağı muhasebeleştirme zorunluluğu getirmiştir.

Varlık veya borcun defter değeri ve vergi değeri arasında değerlendirme yöntemlerinin farklı olması ya da kabul edilme zamanlarının farklı olması gibi durumlar nedeni ile ertelenmiş vergi farkları oluşmaktadır. Değerleme farklarına; uygulanan amortisman yöntemlerindeki farklılıklar, gerçeğe uygun değerlendirme farkları, değer artış kazanç veya kayıpları, MDV yenileme fonu, stok değer düşüklüğü, geçerli para birimi çevrimi gibi durumlar nedeni ile oluşabilmektedir. Kabul edilme zamanları farklı olan uygulamalar: şüpheli alacak, garanti karşılığı, koşullu karşılıklar, araştırma-geliştirme giderleri, faiz geliri, reeskont, kıdem tazminatı karşılığı, hasılatın muhasebeleştirilme dönemi gibi vergi mevzuatı ve finansal raporlama uygulamalarının farklı zamanlarda kabul ettiği farklardan olabilmektedir.

TMS 12 Standardı işletmelerin tüm işlemlerinin ve diğer olayların vergisel sonuçlarının muhasebeleştirilmesine dair ilkeleri belirlemiştir. Standart, ilgili işlemler veya diğer olaylar ne şekilde muhasebeleştirilmiş ise aynı şekilde muhasebeleştirilmesini zorunlu kılmıştır. Kâr veya zararda muhasebeleştirilmiş olan işlem ve olayların vergi etkileri de kâr veya zararda muhasebeleştirilmelidir. Özkaynaklarda muhasebeleştirilen işlemlerin, olayların vergi etkileri özkaynaklarda muhasebeleştirilir. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 1)

TMS 12 Standardı; henüz kullanılmamış geçmiş yılların zararları nedeni ile oluşan ertelenmiş vergi varlıklarını veya kullanılmamış olan vergi avantajlarını muhasebeleştirme prensiplerini, gelir vergilerinin (kurumların) finansal tablolarda sunum şartlarını, gelir vergileri (kurumların) ile ilgili tüm bilgilerin açıklanmasını düzenlemektedir.

TMS 12 Standardı, tüm yurtiçi ve yurtdışı vergileri içermektedir. Bağlı ortaklıklar, iştirakler ve müşterek anlaşmalarını raporlayan işletmeye kâr dağıtımında kaynakta kesinti yapılmak suretiyle ödenen vergileri ve tüm gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesini kapsar.

2.3. TMS 12 STANDARDI TEMEL KAVRAMLAR

2.3.1. Muhasebe Kârı/Zararı (Ticari Kâr/Zarar)

Muhasebe standartlarına göre hazırlanmış finansal durum tablolarında vergi gideri öncesi dönem kârını/zararını ifade eder.

2.3.2. Vergiye Tabi Kâr (Mali Zarar)

Vergi otoritelerinin belirlediği kurallara uygun olarak işletmeler bir hesap dönemi için kâr veya zararlarını tespit ederek, üzerinden vergi hesaplarlar. Vergi mevzuatına göre hesaplanan bu kâr veya zarar, vergiye tabi kâr (mali zarar)'dır. Vergi mevzuatı kapsamına göre; ticari bilanço kâr/zararına kanunen kabul edilmeyen giderlerin eklenmesi ve indirilecek istisna ve indirimlerin, geçmiş yıl zararlarının indirilmesi sonucunda elde edilen ve üzerinden vergi hesaplanan kâr veya zarardır.

2.3.3. Vergi Gideri/Geliri

Dönem kârının veya zararının belirlenmesinde dönem vergisi ve ertelenmiş vergi açısından dikkate alınan toplam tutarı ifade eder. Vergi karşılıkları olarak bilinen bu kavram, cari dönem için hesaplanan vergi ve ertelenmiş vergi toplamını ifade eder.

2.3.4. Dönem Vergisi

Vergiye tabi kâr açısından o döneme ait ödenecek veya geri kazanılacak gelir vergisini ifade eder. Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda; vergiye tabi kâr üzerinden hesaplanan kurumlar vergisidir.

2.3.5. Ertelenmiş Vergi Borçları

TMS'ler uygulanarak hazırlanan Finansal Durum Tablolarında sunulan, vergiye tabi geçici farklar üzerinden ileriki dönemlerde ödenmesi gereken gelir vergileridir.

2.3.6. Ertelenmiş Vergi Alacakları

TMS uygulanarak hazırlanan Finansal Durum Tablosunda sunulan ve ileriki dönemlerde geri kazanılacak olan gelir vergisidir. Ertelenmiş vergi alacağı; indirilebilir geçici farklar, gelecek dönemlere devreden ve kullanılmamış mali zararlar, gelecek dönemlere devir olan kullanılmamış vergi avantajları nedeniyle gelecek dönemlerde geri kazanılacak gelir vergileri ertelenmiş vergi alacağı oluşturur. İşletmelerin, varlıklarının defter değerinin vergi değerinden küçük olması; borçlarının defter değerinin vergi değerinden büyük olması nedeni ile vergiye tabi geçici farkları oluşur.

2.3.7. Vergiye Esas Değer

Bir varlık veya borcun vergisel açıdan taşıdığı değeri ifade etmektedir. Vergi otoriteleri tarafından belirlenen mevzuata uygun olarak varlık ya da borcun muhasebe kayıtlardaki değerine vergiye esas değer denmektedir. İşletmenin gelecekte ilgili varlığın defter değeri tutarında sağlayacağı vergiye tabi ekonomik yarardan vergisel açıdan gider olarak indirilebilir olan tutarı ifade eder. Eğer ilerideki ekonomik faydalar vergiye tabi olmayacaksa, anılan varlığın vergiye esas değeri defter değerine eşittir. Bir borcun vergiye esas değeri, defter değerinden gelecek dönemlerde bu borç ile ilgili vergi açısından indirilebilir tutarlar düşüldükten sonra kalan tutardır.

2.4. TMS 12 STANDARDI

İşletmeler dönemler itibariyle elde ettikleri kârlardan yerel vergi mevzuatı gereğince ödeyecekleri vergileri hesaplamakta ve bu vergileri finansal tablolarda raporlamaktadırlar. TMS 12 Standardına göre hazırlanan finansal durum tablolarında sunulan gelir vergisi; karşılaştırılabilir, güvenilir, şeffaf, anlaşılabilir ve ihtiyaca uygun finansal tablolar düzenlenmesi amacı ile vergi mevzuatından farklı olan muhasebe standartlarına uygun hesaplamalar yapılarak düzenlenmektedir. TMS 12 Standardında bu fark ertelenmiş vergi olarak finansal durum tablolarında ve dipnotlarda sunulmaktadır. TMS 12 Standardı, işletmelerin elde ettikleri kazançlar üzerinden hesaplanan vergilerin finansal tablolarda

sunumunu, muhasebeleştirilmesini ve dipnotlarda hangi bilgilerin kamuoyuna açıklanacağını düzenlemek üzere hazırlanmıştır.

Vergi otoriteleri tarafından belirlenen vergi mevzuatına uygun hazırlanmış finansal tablolarda sunulan vergiye tabi kâr üzerinden hesaplanan vergi tutarı ile muhasebe standartlarına uygun olarak hazırlanmış finansal tablolarda sunulan muhasebe kârı üzerinden hesaplanan vergi tutarı arasındaki farklardır. Ertelenmiş vergiler tahakkuk esasına göre; vergi giderini vergi öncesi kârla tutarlı hale getirebilmek için hesaplanır. Ertelenmiş vergi farkları, varlıkların ve borçların defter değeri ile vergi değeri arasında oluşan geçici farkların, ileride varlıklar için fayda elde etme ya da borcun ödemesinin gerçekleşeceği beklentisi nedeniyle, finansal tablolarda oluşan vergisel sonuçlarıdır. Sürekli farklar için muhasebe işlemi yapılmaz. Geçici farklar için ertelenmiş vergi hesaplanması nedeni ile temel olarak kabul edilmektedirler.

2.5. ERTELENMİŞ VERGİ HESAPLAMA YÖNTEMLERİ

Ertelemiş vergi etkileri vergi borçları yöntemi veya vergi muhasebesi yöntemleri kullanılarak hesaplanıp muhasebeleştirilmektedir.

2.5.1. Vergi Borçları Yöntemi (Taxes Payable Method)

Vergi borçları yönteminde, cari yılın vergi gideri normal olarak vergi borçları karşılığına eşittir. Zamanlama farklarının boyutu ve vergi etkileri finansal tablolara konulan açıklayıcı notlarda belirtilir. Bu yöntemin temel gerekçesi, gelir vergisinin bir işletmenin faaliyet gideri değil, dağıtılabılır kârın bir parçası olduğu noktasında toplanabilir. Ancak Gelir Vergilerinin bir işletme gideri olduğu konusunda yaygın bir görüş birliği vardır. Vergi borçları yöntemi için diğer bir gerekçe, zamanlama farklarının vergi üzerindeki etkilerinin, bunların vergilendirilebilir kârın bir bölümünü oluşturdukları dönemin vergi giderine dahil oldukları görüşüne dayanır. Ancak bu görüş gelir ve giderin elde edildikleri ya da tahakkuk ettiklerinde (paranın tahsil edildiği veya ödendiği zaman değil) dikkate alınmalarını ve ilişkin oldukları dönemin finansal tablolarına geçirilmelerini içeren gerçekleşme ilkesi ile uyum içinde değildir.” (Yeni, 1984, s. 67, 68) Vergi hukuku,

Kurumlar Vergisini kârın bir dağıtım unsuru olarak kabul etmektedir. Devlet işletmenin kârının bir paydaşdır.

2.5.2. Vergi Muhasebesi Yöntemleri (Tax Effect Accounting Methods)

Gelir vergileri kâr elde edilmesi nedeni ile işletmenin katlandığı giderlerden sayılarak ilişkili oldukları gelir ve giderlerle aynı dönemde tahakkuk ettirilir ve muhasebeleştirilir. Zamanlama farkları nedeniyle ortaya çıkan vergi etkileri vergi giderini etkileyerek gelir tablosunda ve bilançoda belirtilir. (Yeni, 1984, s. 68)

Ertelenmiş vergilerin hesaplanmasında vergi muhasebesi yöntemleri uygulanmaktadır. Muhasebe standartlarında dönemsellik ilkesi ile işletmelerin ödeyecekleri vergi; Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda vergi gideri olarak raporlanmakta, gelecek dönemlere ait bölümü ise ertelenmiş vergi varlığı/yükümlülüğü olarak bilançoda sunulmaktadır. Erteleme yöntemi ve yükümlülük yöntemi olarak iki yöntem uygulanmaktadır.

2.5.2.1. Erteleme Yöntemi (Deferral Method)

Cari zamanlama farklarının vergi etkileri, ortadan kalkacakları gelecek dönemlere ertelenerek bu dönemlerde dikkate alınmaktadır. Bu yöntemde bir dönemin vergi gideri; vergi borcu karşılığını ve diğer dönemlere devredilen veya diğer dönemlerden devralınan zamanlama farklarının vergi etkilerini kapsamaktadır. Cari dönemde ortaya çıkan zamanlama farklarının vergi etkileri cari vergi oranları kullanılarak belirlenmektedir. Önceki dönemlerde oluşan ve cari dönemde ortadan kalkan zamanlama farkları evvelce uygulanan vergi oranları ile belirlenmektedir. Uygulamayı kolaylaştırmak için benzer zamanlama farkları gruplandırılabilir. (Yeni, 1984, s. 68) Bu yöntemde zamanlama farklarının gelir tablosuna yansımaları ve vergi etkileri üzerinde durulduğundan gelir tablosu yaklaşımı olarak da adlandırılır.

Erteleme yöntemleri vergi oranlarında değişimi yansıtmaması sebebiyle yeterli olmamaktadır. Erteleme esnasında vergi oranlarında oluşan değişimin sebep olduğu vergi kazanç ya da kayıpları oluşan geçici farkların ortadan kalkacağı döneme aktarılmaktadır. Bu durum muhasebenin en önemli ilkelerinden biri olan tahakkuk ilkesine aykırıdır. Bu sorun yükümlülük yöntemi ile giderilmeye

çalışılmıştır. (Ergin, 2016, s. 137)

2.5.2.2. Yükümlülük Yöntemi (Liability Method)

Cari zamanlama farklarının ileride gerçekleşeceği beklenen vergi etkilerinin dikkate alınmasıdır. Gerçekleşeceği beklenen vergi etkileri gelecekte ödenecek vergi borçlarına ilişkin olarak yükümlülük, ilerideki vergilerin önceden ödenmiş olmalarını içeren avans niteliğindeki ödemeleri temsil ederek varlık olarak gösterilir. İleride fiilen söz konusu olacak tutarları temsil edebilmeleri için önceden ödenmiş vergi gideri ve ertelenmiş vergi borcu bakiyeleri vergi oranlarındaki değişiklikler veya yeni konulan vergiler nedeni ile ayarlamaya tabi tutulurlar. Vergi oranlarında gelecek dönemlerde değişiklik veya yeni konulan vergi nedeni ile değişiklik durumunda, cari vergi oranına göre saptanır. Yükümlülük yöntemi bu özelliği ile erteleme yönteminden ayrılır. Vergi oranlarında gelecek dönemlerde değişiklik veya yeni konulan vergi nedeni ile değişiklik durumunda cari vergi oranına göre saptanır. (Yeni, 1984, s. 68, 69) Yükümlülük yöntemine bilanço yaklaşımı da denmektedir.

Yükümlülük yönteminde dönemin vergi gideri:

- a) Dönem karı ve yükümlülükler karşılığı,
- b) Diğer dönemlere ertelenen veya diğer dönemlerden gelen geçici farkların vergi etkileri,
- c) Vergi oranlarındaki değişimler veya yeni vergilerin ortaya çıkması nedeniyle, ertelenen vergi bakiyelerinin düzeltilmesinden kaynaklanan farklar.

“Erteleme yöntemi muhasebe kârı ile mali kâr arasında oluşan farkları, zamanlama farkları olarak adlandırmakta iken, yükümlülük yöntemi söz konusu farkları geçici farklar olarak adlandırmaktadır. Yükümlülük yöntemi ile erteleme yönteminin eksikliği telafi edilmekte ve vergi oranlarındaki değişiklikler finansal tablolara yansıtılmaktadır. Bu şekilde gelecek dönemlerde ödenecek vergi yükümlülüğü veya vergi alacağı ortaya çıktığı dönemlerde finansal tablolara

yansıtılarak, bilançonun ve gelir tablosunun dönemsellik ilkesine uygun olarak raporlanmasını sağlamaktadır.” (Çelik, 2014, s. 20,21)

2.6. ERTELENMİŞ VERGİ FARKLARI

İşletmelerin dönem faaliyetlerin sonucunda ödeyecekleri vergi karşılığı vergi otoriteleri tarafından kanunlar ve ikincil düzenlemeler ile belirlenmektedir. Dönem faaliyetinin sonucu olarak oluşan vergiye tabi kâr hesaplanırken vergi otoritesi tarafından belirlenmiş indirim, istisna, muafiyet veya ikincil düzenlemeler vardır. Bunların uygulanması sonucunda vergiye tabi kâra ve ödenecek vergiye ulaşılmaktadır.

Muhasebe standartlarının benimsediği değerlendirme ve ölçme yöntemleri, uygulamalar ile vergi otoriteleri tarafından belirlenen yöntemler, uygulamalar farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda her iki kâr arasında fark oluşmaktadır.

Vergiye tabi kâr ile muhasebe kârı arasında ortaya çıkan farklar ikiye ayrılır. Bu farklara sürekli farklar ve geçici farklar denmektedir.

2.6.1. Sürekli Farklar (Permanent Differences)

Bir dönemin vergilendirilebilir kârı ile muhasebe kârı arasında ortaya çıkan ve sonraki dönemlerde ortadan kalkmayan farklardır. Vergi sistemleri ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Ülkemizde vergiye tabi kâr oluşturulurken; kurum kazancının tespit edilmesi esnasında indirilmesine izin verilmeyen giderler ve vergiden istisna edilen ve muaf olan gelirler mevcut. Bunlar sürekli farkları oluşturmaktadır.

Kurum kazancının hesaplanması esnasında indirilmesine hiçbir zaman izin verilmeyen giderler Kurumlar Vergisi Kanununun 11.maddesinde sıralanmaktadır. Bu giderler kanunen kabul edilmeyen giderler olarak adlandırılmaktadır. Kanunen kabul edilmeyen giderlere ait Katma Değer Vergisi gider olarak kabul edilmemektedir. Kurumlar Vergisi Kanununun 9.maddesi gereği 5 yılı aşan zararların kurum kazancının tespiti sırasında indirilmesine hiçbir zaman izin verilmez.

K.V.K. beşinci maddesinde sayılan istisnalar Kurumlar Vergisinden istisna edilen gelirlerdir. Kurumlar Vergisi kanununun 4.maddesinde muafiyete tabi tutulmuş kurumların kazançları, 10.maddesinde sayılan diğer indirimler vergiye tabi değildir.

Bu farklar sadece içinde olduğu dönemin finansal tablolarında yer alan vergiye tabi kârı etkiler. Sonraki dönemlere vergi etkisi yoktur ve hiçbir zaman ortadan kalkmayacak farklardır. Bu yüzden kalıcı farklar olarak da adlandırılırlar. Ertelenen vergi varlığı veya borcu oluşturmazlar.

5520 sayılı K.V.K. 11.maddesinde kurum kazancının tespiti sırasında indirilmesine izin verilmeyen giderler aşağıda sıralanmıştır:

- Öz sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizler.
- Örtülü sermaye üzerinden hesaplanarak ödenen faiz, kur farkları ve benzeri giderler.
- Transfer fiyatlandırması yoluyla dağıtılan örtülü kazançlar.
- Her ne şekilde ve ne isimle olursa olsun ayrılan yedek akçeler. (5411 Sayılı Kanuna göre ayrılan özel karşılıklar, kurum kazancının tespitinde indirilecek gider olarak dikkate alınabilecektir.) (7061 sayılı kanunun 106.maddesiyle 6361 sayılı kanunun 16.maddesine eklenen fıkra ile finansal kiralama ve finansman şirketleri tarafından anılan madde uyarınca ayrılan özel karşılıkların tamamının ayrıldıkları yılda kurum kazancının tespitinde 01.01.2019 tarihinden itibaren gider olarak kabul edileceği hüküm altına alınmıştır.)
- Hesaplanan Kurumlar Vergisi ile her türlü para cezaları ile vergi cezaları ve gecikme zamları ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tecil edilen vergilere ilişkin tecil faizleri.
- Menkul kıymetlerin itibari değerlerinin altında ihracından kaynaklanan zararlar.

- Bazı taşıtlara ait giderler ve amortisman. (Kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan bazı motorlu deniz taşıtları ile uçak, helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ile amortismanlarının indirimi mümkün değildir.)
- Kurumun kendisinin, ortaklarının, yöneticilerinin ve çalışanlarının suçlarından kaynaklanan tazminat giderleri. (Sözleşmelerde ceza şartı olarak konulan tazminatlar hariç.)
- Basın yoluyla işlenenmiş fiiller sebebi ile ödenen tazminatlar.
- Bazı ürünlere ait olan ilan ve reklam giderleri. (Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile tütün ve tütün mamullerinin tanıtımına yönelik reklam harcamaları.)
- Kurumların yönetim kurulu başkan ve üyelerine verilen temettü ikramiyeleri.
- Kanunen yasaklanmış fiiller nedeniyle katlanılan giderler.

5520 sayılı K.V.K. 5.maddesinde belirtilen ve gerekli diğer şartlar gerçekleştirildiğinde vergiden istisna edilen kurum kazançlarının ana başlıkları aşağıda yer almaktadır:

- İştirak kazançlarına uygulanan istisnalar.
- Yurt dışı iştirak kazançlarına uygulanmakta olan istisnalar.
- Tam mükellef Anonim Şirketlerin yurt dışı iştirak hisselerini elden çıkarmalarına ilişkin istisna uygulaması.
- Emisyon primi kazancı istisna uygulaması.
- Türkiye’de kurulu fonlar ile yatırım ortaklıklarının kazançlarına ilişkin istisna uygulaması.
- Taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan hakları satış kazancı istisna uygulaması.
- Banka, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na borçlu durumda olan kurumlar ile bankalara tanınan istisna.
- Yurt dışı şubelerden elde edilmiş kazançlara uygulanan istisnalar.

- Yurt dışında yapılmış inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlarda istisna uygulaması.
- Eğitim tesisleri, özel kreş ve gündüz bakımevleri ile rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden elde edilen kazançlara ilişkin istisna uygulaması.
- Risturn istisna uygulaması.
- Türk uluslararası gemi siciline kayıtlı gemilerin işletilmesinden ve devrinden elde edilecek kazançlara ilişkin istisna uygulaması.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda yer alan istisna uygulaması
- Serbest bölgelerde uygulanan Kurumlar Vergisi istisnası uygulaması.
- Yabancı fon kazançlarının ve bu fonların portföy yöneticiliğini yapan şirketlerin vergisel durumu.
- Sınai mülkiyet haklarında istisna.
- Sat-kirala-geri al işlemlerinden doğan kazançlarda istisna uygulaması.
- Kira sertifikası ihracı amacıyla her türlü varlık ve hakların satışından doğan kazançlarda istisna uygulaması.
- Kurumlar Vergisinden istisna edilen kazançlara isabet eden giderlerin diğer kazançlardan indirilememesi.

2.6.2. Geçici Farklar

Bir varlık ya da borcun finansal durum tablosunda sunulan defter değeri ile vergi açısından taşıdıkları değer arasındaki farklar geçici farkları oluşturur. Ertelenmiş vergi geçici farklar üzerinden hesaplanmaktadır. TMS 12 Standardında vergilendirme için geçici farkları esas alan “bilanço yükümlülük” yöntemi kullanılmaktadır. “Konsolide finansal tablolarda geçici farklar, varlık ve borçların konsolide finansal tablolardaki defter değerlerinin bunların uygun vergiye esas değerleri ile karşılaştırılması suretiyle belirlenir.” (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 5) Geçici farkların gelecekte ortadan kalkması beklenmektedir. Bu farklar gelecek dönemlerde geri kazanımları ya da borcun ödenmesi ile ortadan kalkar.

Eğer varlık ya da yükümlüğün defter değeri ve vergi değeri arasında oluşan fark hiçbir zaman ortadan kalkmayacaksa ertelenecek bir vergi etkisi yoktur. Geçici

farkların bir kısmı zamanlama farklarından kaynaklanmaktadır. Zamanlama farkları; ülkemizde yürürlükte olan vergi kanunları ve muhasebe standartlarının dönem karının belirlenmesi sırasında oluşan gelir ve giderleri farklı dönemlerde kabul etmesi veya aynı dönemde farklı değerlendirme yöntemlerinin kullanılmasına izin vermesi nedeni ile muhasebe kârı ve vergiye tabi kâr arasında oluşmaktadır.

Geçici farklar aşağıdaki durumlarda ortaya çıkabilir:

- (a) İşletme birleşesinde edinilen varlıklar ve borçlar, TFRS 3 İşletme Birleşmeleri Standardı uyarınca gerçeğe uygun değerleri üzerinden muhasebeleştirilir. Fakat eşdeğer bir düzeltme vergisel açıdan yapılamaz. İşletme birleşmesinde varlığın defter değeri gerçeğe uygun değerine yükselmiş fakat vergiye esas değeri birleşme öncesi maliyet değerinde kalmışsa geçici fark oluşur. Bu geçici fark ertelenmiş vergi borcu oluşturur. Oluşan ertelenmiş vergi borcu şerefiyeyi etkiler. Ancak bir işletme şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesinden kaynaklanan ertelenmiş vergi borcunu muhasebeleştirmez.
- (b) Varlıkların yeniden değerlendirildiği ancak vergisel açıdan buna eşit bir değerlemenin yapılmadığı bir durumda. MDV yeniden değerlendirilmesi sonucu oluşan artışlar özkaynaklarda, azalışlar diğer kapsamlı gelir tablosunda raporlanmaktadır.
- (c) İşletme birleşmesinde şerefiye oluşması durumunda.
- (d) Bir varlık ya da borcun ilk muhasebeleştirilmesinde vergiye esas değerini başlangıç defter değerinden farklı olması durumunda.
- (e) Bağlı ortaklıkların, şubelerin, iştiraklerin ve müşterek anlaşmalardaki yatırımların defter değerlerinin vergiye esas değerlerinden farklı olması durumunda. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 5,18)

Geçici farklar ortaya çıkan vergi etkisi dikkate alınarak; vergiye tabi geçici farklar ve indirilebilir geçici farklar olarak ikiye ayrılır.

2.6.2.1. Vergiye Tabi Geçici Farklar

Gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemin vergiye tabi kârı veya zararı belirlenirken oluşan vergiye tabi tutarlara veriye tabi geçici farklar denir. Vergi hesaplanırken vergi matrahına eklenecek olan vergiye tabi geçici farklar ertelenmiş vergi borcu oluşturur. Vergiye tabi geçici farklara yürürlükte olan vergi oranı uygulanarak ertelenmiş vergi borcu bulunur.

Vergilendirilebilir geçici farklara aşağıdakiler örnek verilebilir:

- Vergisel açıdan hızlandırılmış amortisman uygulaması
- Aktifleştirilmeyen geliştirme giderleri
- Fazla ayrılan provizyonlar
- İşletme birleşmelerinde vergiye esas değer üzerinde kalan rayiç değerler
- İştirakler üzerinden dağıtılmamış kazançlar
- Verilen çekler ve senetsiz borçlar reeskont gelirleri
- Vergi yasalarına göre maliyet bedelinin üzerinde bir değerle değerlendirilen varlıklar (devlet tahvili ve hazine bonoları hariç)
- Hisse senetleri değer artış kazançları
- Yararlanılmamış vergi avantajları
- Maddi duran varlık yenileme fonu
- Henüz gerçekleşmemiş ancak faturası kesilmiş hasılat

Bu gelirler Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlanmış finansal durum tablosunda defter değerinin, vergi değerine göre aktif değerini artırır ya da pasif değerini azaltır. Dolayısı ile muhasebe kârının vergiye tabi kârdan daha fazla hesaplanması nedeni ile ertelenmiş vergi borcu oluşur. Ertelenmiş vergi borcu, vergilendirilebilir geçici farkların sonraki dönemlerde vergi matrahına eklendiklerinde geri ödenerek ortadan kalkacak olan gelir vergisidir. Dönemde muhasebe kârına dahil edilen gelirlerin izleyen dönemlerde vergiye tabi kâra dahil edilmesi sonucunda ortadan kalkar. Dönemde vergilendirilebilir kârdan indirilen

bazı giderlerin izleyen dönemlerde muhasebe kârından indirilmesi sonucunda ortadan kalkmaktadır.

2.6.2.2. İndirilebilir Geçici Farklar

Gelecek dönemlerde faydalanma veya ödeme yapıldığında o dönemlerin vergiye tabi kârını veya zararını belirlerken vergi matrahından indirilebilir tutarlar indirilebilir geçici farklar olarak adlandırılır. Vergi hesaplanırken vergi matrahından indirilecek olan geçici farklar ertelenmiş vergi varlığı oluşturur.

İndirilebilir geçici farklara aşağıdakiler örnek verilebilir:

- Vergi makamları tarafından gider olarak kabul edilmeyen kıdem tazminatı karşılıkları, kullanılmamış izinler
- Şüpheli alacak karşılıklarının vergi makamları tarafından kabul edilmeyen kısımları
- Dava karşılıklarının vergi makamları tarafından kabul edilmeyen kısımları
- Stok değer düşüklüğü karşılıklarının vergi makamları tarafından kabul edilmeyen kısımları
- Diğer borç, gider karşılıkları ve varlıklara ilişkin karşılıkların vergi makamları tarafından kabul edilmeyen kısımları
- Çeşitli gider tahakkukları
- İşletme birleşmelerinde vergiye esas değer altında kalan rayiç değerler
- Alınan çekler ve senetsiz alacaklar reeskont gideri
- Fazla ayrılan veya geçmiş dönemlere ilişkin amortisman gideri, farklı amortisman uygulamaları
- Alış bedelinin altında bir değerle değerlendirilmiş hisse senetleri nedeni ile oluşan giderler
- Yararlanılmamış vergi avantajları
- Geçerli para birimine çevrimden kaynaklanan farklar
- Geçmiş yıl mali zararları
- Vade farkı içeren satışlar
- Varlıkların (arsa ve bina) yeniden değerlendirilmesi

Bu giderler Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlanmış finansal durum tablosunda defter değerinin, vergi değerine göre aktif değerini azaltır ya da pasif değerini artırır. Muhasebe kârının vergiye tabi kârdan daha az hesaplanması sonucunda ertelenmiş vergi varlığı oluşur. Ertelenmiş vergi varlığı, indirilebilir geçici farkların sonraki dönemlerde vergi matrahından indirilmesi ile geri alınarak ortadan kalkacak olan gelir vergisidir. Dönemde muhasebe kârından indirilen bazı giderlerin izleyen dönemde vergiye tabi kârdan indirilmesi ile ortadan kalkar. Dönemde vergiye tabi kâra dahil edilen bazı gelirlerin izleyen dönemlerde muhasebe kârına dahil edilmesi ile ortadan kalmaktadır.

2.7. ERTELENMİŞ VERGİNİN HESAPLANMASI VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

“Finansal tablolarda dönem vergisi ile birlikte ertelenmiş vergi tutarının da raporlanması, tam ve gerçeğe uygun bilgi sunma hedefi açısından bir zorunluluk olmasına karşın, işletme paydaşları arasında önemli bir takım tartışmalara da neden olmaktadır. Özellikle finansal tablo kullanıcıları ile finansal tablo hazırlayıcıları açısından işletmelerin yaptıkları işlemlerden kaynaklanan gelecekteki vergisel sonuçların nasıl gerçekleşeceği ve bunların finansal tablolarda nasıl raporlanacağı konusunda yıllardır süren ve henüz sonuçlanmamış tartışma ve eleştiriler vardır. İşletmelerin dönem sonunda yarattığı kâr üzerinden alınan vergilerin raporlanmasında cari ve gelecek dönemlere ilişkin daha yararlı bilgilerin sunulmasının işletmelerin nakit akışları üzerinde önemli etkisi olacağı görüşü, finansal tablo kullanıcıları açısından yaygın bir görüştür. Finansal tablo hazırlayıcılarının önemli bir çoğunluğu ise kâr üzerinden alınan vergilerin muhasebeleştirilmesine ilişkin kuralların çok karmaşık olmasından şikayetçidir.” (Çelik, 2014, s. 3) Ertelenmiş vergilerin sunumu kadar finansal tablolara gerçeğe uygun yansıtılması önem arz etmektedir. İşletmelerin ödediği vergi ve gelecekte ödeyecekleri ertelenmiş vergiler şirket yönetimi, hissedarların ve yatırımcıların alacağı kararlarda önemli etkiye sahiptir.

Finansal raporlamada; bir varlığın geri kazanılabilmesi, borcun ise ödenebilir olması temel prensiptir. Eğer varlığın geri kazanılabilmesi mümkün

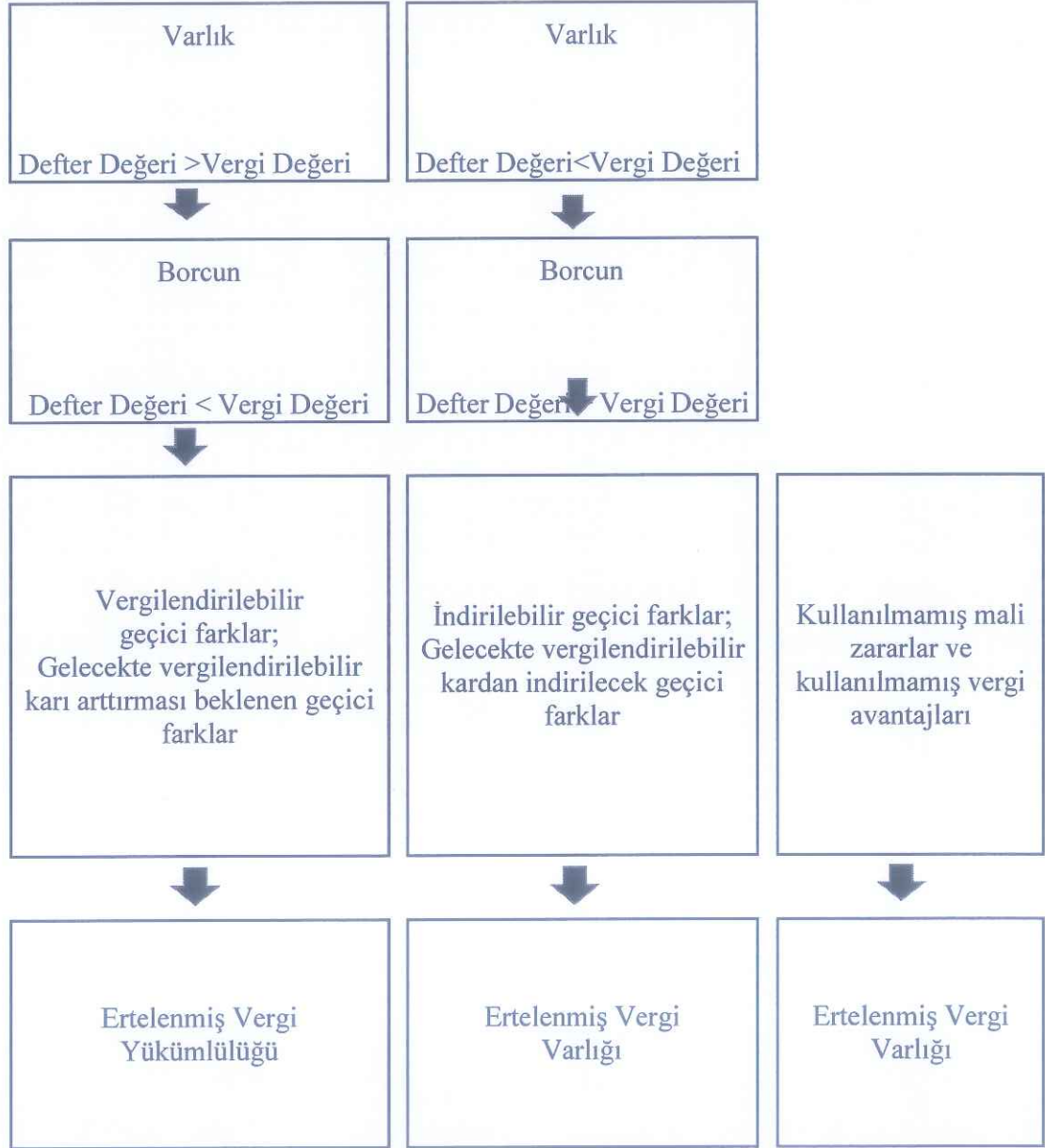
olmaz ise ya da borcun ödenebilirliği ortadan kalkar ise bilançoda yer almaz. Ancak vergi otoriteleri tarafından belirlenmiş mevzuata göre vergisel sonucun ortaya çıkması için bir varlığın geri kazanılabilmesi, borcun ise ödenebilir olması şart değildir. Bu duruma en iyi örnek; vergi mevzuatında fatura kesilmesi ile satış gerçekleşerek verginin tahakkuk etmiş olmasıdır. TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat Standartlarına göre, fatura kesilmiş olsa da henüz ürün teslim olmadığında satışın gerçekleşmemiş olması ve stokların henüz geri kazanılabilir olmadığı dolayısı ile verginin tahakkuk etmemesidir. İşletmeler nakit akışı bilgileri hariç, finansal tablolarını tahakkuk esasına göre hazırlar.

Varlıklar ve yükümlülükler üzerinden ertelenmiş vergi hesaplanır. Geçici farklar bir varlık veya borcun defter değeri esas alınarak belirlenir. Cari dönemin ve önceki dönemin vergilerinin henüz ödenmemiş kısımları ertelenmiş vergi borcu olarak muhasebeleştirilir. Eğer cari dönemler için ödenen vergiler bu dönemlere ait vergiden fazla ise aşan kısım ertelenmiş vergi varlığı olarak muhasebeleştirilir. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 3) Böylece çoğu zaman dönemin muhasebe kârının hesabında dikkate alınmış olan bir gelir veya giderin vergiye tabi kâr açısından o dönemden farklı bir dönemde dikkate alınmış olması ile ertelenmiş vergi borçları ve varlıkları oluşur.

Dönem başındaki ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü ile dönem sonundaki ertelenmiş vergi varlığı veya yükümlülüğü arasındaki fark, Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda sürdürülen faaliyetler vergi geliri/giderinde ertelenmiş vergi geliri/giderini ifade eder. Gelecekte ödenecek ertelenmiş vergi yükümlülüğü finansal durum tablosunda pasifte uzun vadeli yükümlülüklerde, gelecekte indirilecek ertelenmiş vergi varlığı ise aktifte duran varlıklarda sunulur. TMS 12 Standardı işletmenin vergi giderini ikiye ayırarak sunuyor. Yükümlülük yöntemine göre yasal vergiyi temsil eden dönem vergi gideri ve TMS 12 Standardına uygun hesaplanarak raporlanan ertelenmiş vergi gideri/geliri olarak raporlanıyor.

Ertelenmiş vergi varlığı nedeni ile oluşan mali zarar ileriye ya da geriye taşınabilmektedir. Ayrıca vergi avantajları ileriye taşınabilmektedir. İşletmelerin mali zararı geriye taşınması, önceki bir veya daha fazla yıla ait kâr ile netleştirilmesi işlemidir. Geçmiş dönemlerden gelen mali zararın ve vergi avantajlarının ileriye taşınabilmesi için, ilerideki dönemlerde bunların mahsup edilebilmesine yeterli vergilendirilebilir gelir elde edilebileceğinin muhtemel olması gereklidir. Bu durumda ertelenmiş vergi varlığı olarak muhasebeleştirilirler. Gelecekte oluşabilecek vergiye tabi gelirlerin vergi planlamaları ile önceki döneme çekilmesi suretiyle, geçmiş dönemlere ait mali zarar veya vergi avantajının bu döneme taşınması için gelecekte oluşacak vergilendirilebilir gelirin; o dönemde ortaya çıkacak geçici farkların dışındaki kaynaklardan meydana gelmesi gereklidir. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 10)

Geçici farklar, kullanılmamış mali zararlar ve kullanılmamış vergi avantajlarından oluşan ertelenmiş vergi varlığı ya da yükümlülüğü ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüğünün oluşumu aşağıdaki şekilde özetlenmiştir;

Şekil 2.1. Ertelenmiş Vergi Varlığı veya Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü

İlgili geçici farkların değerinde değişiklik olmamasına rağmen, bazen ertelenmiş vergi varlıkları veya borçlarının defter değeri değişebilir. Vergi oranlarında veya vergi kanunlarında değişiklik olması nedeni ile ertelenmiş vergi varlığı veya borcunun defter değeri değişebilmektedir. Ertelenmiş vergi varlığının gözden geçirilmesi durumunda geri kazanılabilecek tutarın yeniden belirlenmesi veya varlığın ne şekilde geri kazanılacağına ilişkin beklentinin değişmesi sonucunda ertelenmiş vergi varlığı değişebilmektedir. Bu nedenlerle oluşan farklar ilgisine göre; kâr veya zarar, özkaynak veya diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 17)

Finansal tabloların sunuluşu, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardında belirlenmiştir. Kâr veya zararda muhasebeleştirilmiş olan işlem ve olayların vergi etkileri kâr veya zararda muhasebeleştirilirken; özkaynaklarda muhasebeleştirilen işlem ve olayların vergi etkileri özkaynaklarda ya da diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir. Ayrıca diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilen işlem ve olayların etkileri diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir. Buna göre hazırlanan Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir tablosunda; dönem kâr veya zararı ile birlikte kapsamlı kâr veya zarar sunulur. TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardında aşağıdaki farkların diğer kapsamlı gelir tablosunda raporlanmasına izin veriliyor;

- TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardı, 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı kapsamındaki varlıkların yeniden değerlendirilmesindeki değerlerindeki değişimler.
- Yurtdışındaki işletmenin TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri Standardı gereği finansal tablolarının çevrilmesinde kurlardaki değişiklikler dolayısıyla oluşan kazanç ve kayıplar.
- TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar Standardı uygulanması sırasında tanımlanmış fayda paylarının yeniden ölçülmesi ile oluşan farklar.
- TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının 5.7.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılan olarak tanımlanan

öz kaynak araçlarına yapılan yatırımlardan kaynaklanan kazanç veya kayıplar.

- TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının 4.1.2A paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen finansal varlıklardan kaynaklanan kazanç ve kayıplar.
- Nakit akış riskinden korunma işlemindeki korunma aracından kaynaklanan kazanç ve kayıpların etkin kısmı ile TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı 5.7.5 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi diğer kapsamlı gelire yansıtılarak ölçülen öz kaynak aracı yatırımlarına yönelik korunma sağlayan korunma-aracına ilişkin kazanç ve kayıplar.
- TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı 5.7.7 paragrafı uyarınca gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılan olarak tanımlanan belirli yükümlülüklerin gerçeğe uygun değer değişimlerinin, kredi riskinde meydana gelen değişimlerle ilişkilendirilen kısmı.
- TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ile bir opsiyon sözleşmesinin gerçek değeri ile zaman değerinin ayrıştırılması ve opsiyonun gerçek değerindeki değişimlerin korunma aracı olarak tanımlanması durumunda, opsiyonun zaman değerinde meydana gelen değişimler.
- TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı ile bir forward sözleşmesinin forward bileşeni ile spot bileşeninin ayrıştırılarak yalnızca spot bileşenindeki değer değişiminin korunma aracı olarak tanımlanması durumunda, forward sözleşmesindeki forward bileşeninin değerindeki değişimler ile bir finansal aracın döviz bazlı farkının finansal araçtan ayrıştırılması ve bunun korunma aracı olarak tanımlanan finansal araca ilişkin yapılan tanımlamanın dışında tutulması durumunda, döviz bazlı farkın değerindeki değişimler.

Dağıtılmamış kârların dönem başı bakiyesinde muhasebe politikalarında yapılan ve geçmişe yönelik olarak uygulanan bir değişikliğin veya bir hatanın düzeltme işlemi TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardına uygun olarak uygulanarak muhasebeleştirilir.

TMS 32 Finansal Araçlar Standardı, birleşik finansal araçları çıkaran işletmenin birleşik finansal araçların borç kısmını borçta, özkaynak kısmını özkaynak da muhasebeleştirilmesine izin veriyor. Muhasebe standartları bu farkların özkaynaklarda muhasebeleştirilmesine izin veriyor.

İşletmenin indirilebilir geçici farklarının tersine döneceği dönemde veya ertelenmiş vergi varlığından kaynaklanan mali zararın geriye veya ileriye taşınmasının mümkün olduğu dönemlerde, indirilebilir geçici farkların olduğu dönemlerde ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilir. Ertelenmiş vergi varlığı indirme döneminde aynı vergi dairesine olan vergilendirilebilir geçici farklardan indirilmesine yetecek kadar vergilendirilebilir kârın elde edileceğinin muhtemel olması veya işletmenin söz konusu dönemlerde vergilendirilebilir kâr yaratacak vergi planlaması imkanının bulunması halinde raporlanabilir. İşletmenin gelecekte ertelenmiş vergi varlıklarını indirebileceği vergilendirilebilir geçici farklarının oluşup oluşmayacağına işletme yönetimi karar verir. Örnek olarak; gelecekte şirketin tasfiye kararı alacağına muhtemel olmasını verebiliriz.

TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri Standardı yabancı vergi borçları veya varlıklarının kur değişimlerinin etkilerinin gider veya gelir olarak kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilmesini gerekli kılmış fakat tablonun neresinde yer alacağını göstermemiştir. Bu farklar nedeni ile oluşan ertelenmiş vergi geliri/giderinin kapsamlı gelir tablosundaki yeri, finansal tablo kullanıcıları açısından en yararlı olacak şekilde sunulur.

Olağan faaliyet kâr/zararı ile ilgili vergi gideri/geliri kâr veya zararın bir parçası olarak Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda sunulur. Ertelenmiş vergi, geçici farkların ortadan kalkacağı dönemde finansal durum tablosunun sunulduğu tarihte yürürlükte olan veya yürürlüğe girmesi kesine yakın olan vergi oranı ile çarpılarak hesaplanır. Eğer farklı gelir seviyelerine farklı vergi oranları uygulanıyor ise geçici farkların tersine döneceği beklenen dönemlerin vergiye tabi kârına ortalama vergi oranları uygulanarak ertelenmiş vergi borcu ve varlığı hesaplanır. 05.12.2017 tarihli 7061 sayılı bazı vergi kanunları ile diğer bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanunun 91.maddesi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa geçici 10.madde eklenerek; 2018, 2019 ve 2020 hesap

dönemlerine ait kurum kazançları üzerinden % 22 oranında Kurumlar Vergisi hesaplanacağı belirtilmiştir. Ayrıca, Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre % 22 oranında Geçici Vergi ödenecektir. Vergi mevzuatına göre yürürlükte olan veya yürürlüğe girmesi kesin olan vergi oranı ile hesaplanmış dönem vergi gideri Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda sunulan vergi gideri/gelirinin birinci bileşenidir. İşletmelerin faaliyetleri sonucunda her zaman vergi gideri olmayabilir. Vergi gideri yerine vergi alacakları oluştuğunda, söz konusu alacak gelecek dönemlerde ödenecek vergi giderinden mahsup edilir. Vergi giderinin ikinci bileşeni ertelenmiş vergi gideri/geliridir. Ertelenmiş vergi varlıkları veya ertelenmiş vergi yükümlülükleri raporlama dönemi sonunda ertelenmiş vergi varlıklarının veya yükümlülüklerinin gerçekleşeceği ya da ödeneceği dönemlerde yürürlükte olan veya yürürlüğe girmesi kesine yakın olan vergi oranı ile çarpılarak hesaplanır. Vergi oranının yürürlüğe girmesinin kesine yakın olmasını; yasal süreç tamamlanmış ve ileri bir tarihte uygulanacak olması ya da yasalaşmamış olmasına rağmen kesin olarak resmi bir açıklamanın yapılmış olması olarak örnekleyebiliriz. İşletmelerin birçoğu uluslararası faaliyet göstermektedir. Her ülkenin yasal mevzuatının farklı olabilmesi gibi vergi oranları da farklılık göstermektedir. İşletmelerin yasal merkezinin olduğu ülkenin vergi oranı ile faaliyette bulunduğu diğer ülkelerin vergi oranları farklı olduğunda finansal tablolarda sunulan vergi oranı farklılaşabilir. Vergi gideri/gelirinin muhasebe kârına bölünmesi sonucunda ortalama etkin vergi oranı bulunmaktadır.

Verginin artan oranlı olması halinde vergiye tabi kârın içinde yer alan belirli bir kaleme hangi vergi oranının uygulanacağını belirlemek mümkün olmayabilir. Vergi oranında veya vergi düzenlemelerinde daha önce özkaynaklarda gider veya gelir kaydedilmiş ve ertelenmiş vergi varlığı ya da borcuna neden olmuş bir kalemin tamamını veya bir kısmını etkileyen bir değişiklik olabilir. Daha önce özkaynaklarda borç ya da alacak olarak kaydedilmiş bir kalemin tamamı ya da bir kısmı ile ilgili daha önce muhasebeleştirmediği ertelenmiş vergi varlığını muhasebeleştirme veya önceden tamamını muhasebeleştirdiği ertelenmiş vergi varlığının bir kısmını muhasebeleştirme kararı alabilir. Bu gibi durumlarda kâr veya zarar dışında özkaynaklarda veya diğer kapsamlı gelirden yer alan kalemlerin dönem

vergisi ve ertelenmiş vergi tutarını belirlemek zordur. Ertelenmiş vergi, yürürlükteki vergi kanunlarına göre makul olacak bir orantılı dağıtım yöntemiyle veya içinde bulunulan koşullarda kullanımı daha makul olan başka yöntemle dağıtılmak suretiyle bulunur.

Bütün vergiye tabi geçici farklar için ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilir. Ancak aşağıdaki durumlarda meydana gelen geçici farklar için ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmez;

- Şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesi sırasında oluşan ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmez. İşletme birleşmesi sırasında oluşan şerefiye fiziksel bir varlığı temsil etmediği için vergiye esas değeri sıfırdır. Vergi otoriteleri aktifleştirilmesine izin vermemektedir. Şerefiye, TFRS 3 İşletme Birleşmeleri Standardı ile birleşme tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile muhasebeleştirilir. Şerefiyenin ilk muhasebeleştirilmesinde muhasebeleştirilmemiş olan ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmez.
- İşletme birleşmesi niteliğinde olmayan işlemler ve oluşmasının ne muhasebe kârını ne de vergiye tabi kârı etkilemediği işlemler haricinde varlık ya da borcun ilk muhasebeleştirilmesi sırasında oluşan ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmez.

Bir işletme bağlı ortaklıkları, şubeleri, iştiraklerindeki yatırımları ve müşterek anlaşmalardaki hisseleri ile ilgili olarak ortaya çıkan vergiye tabi geçici farklar için aşağıdaki her iki koşulunda mevcut olduğu durumlar hariç ertelenmiş vergi borcunu muhasebeleştirir;

- (a) Ana ortaklık, yatırımcı, iş ortaklığı katılımcısı veya müşterek faaliyet katılımcısı olarak işletme geçici farkların tersine dönme zamanlarını kontrol edebilmektedir ve
- (b) Büyük bir ihtimalle geçici fark öngörülebilir bir gelecekteki süre içinde tersine dönmeyecektir. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 11)

Vergiye tabi kâr ve muhasebe kârı üzerinden ertelenmiş vergi hesaplaması yapılıyorken vergi mevzuatının ilgili dönemde kabul etmediği ancak muhasebe

standartlarının kabul ettiği ve yasal kayıtlara yansıtılmış gelir ve gider olup olmadığı kontrol edilmelidir. İşletme her raporlama dönemi sonunda önceki dönemlerde, muhasebeleştirmediği ertelenmiş vergi varlıklarını tekrar gözden geçirmelidir. Gelecek dönemlerde vergiye tabi kâr elde etme olasılığı olması halinde, bu tutarla sınırlı olmak üzere önceden muhasebeleştirmediği ertelenmiş vergi varlığını muhasebeleştirebilir. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 11) Örnek 1: TMS 12 Standardı henüz kullanılmamış geçmiş mali zararları ve vergi avantajlarını ilerideki dönemde mahsup edilmelerine yeterli olacak vergilendirilebilir gelir elde edilebileceğinin muhtemel olması durumunda ertelenmiş vergi varlığı olarak muhasebeleştiriyor. Önceki dönemlerde yeterli vergilendirilebilir gelir elde edilemeyeceği öngörüsü ile kullanılmamış geçmiş yıl mali zararları ve vergi avantajları için muhtemel görüldüğü dönemlerde ertelenmiş vergi varlığı kaydedilebilir. Örnek 2: İşletme birleşmesinin bir sonucu olarak edinilen işletmenin, birleşme öncesi ertelenmiş vergi varlıklarının gerçekleşme olasılığı birleşme sırasında mümkün olmayabilir. Bu durumda, işletme birleşmenin olduğu tarihte veya daha sonra olasılığı gözden geçirerek ertelenmiş vergi varlığını muhasebeleştirebilir. Eğer birleşme sırasında muhasebeleştirir ise; şerefiyenin veya pazarlıklı satın alma kazancının belirlenmesinde söz konusu değişikliği dikkate almaz.

Ertelenmiş vergi varlıkları ve ertelenmiş vergi borçları iskontoya tabi tutulamaz. Güvenilir bir şekilde her bir farkın geri dönüşümünün detaylı zamanlamasının yapılabilmesinin mümkün olmaması ya da karmaşık olması nedeni ile ertelenmiş vergi varlığı veya borcunun iskonto edilmesine izin verilmemiştir. TMS 12 Standardında eğer izin verilmiş olsaydı, işletmeler arasında ertelenmiş vergi varlıkları ve borçlarının karşılaştırılabilmesi imansız hale gelecekti.

Bir işletme vergi mevzuatının uygun düzenlemeler içermesi durumunda, çalışanlarına işletmenin kendi hisseleri, hisse opsiyonları veya özkaynaklarını temsil eden diğer araçları vererek ödeme yapabilir. İşletme, çalışanlarına yaptığı bu ödemeleri vergiye tabi kârı hesaplarken gider olarak dikkate alabilir. Gider olarak dikkate alınacak tutar ilgili ödemelerin birikmiş toplam tutarından farklı olabilir veya ticari muhasebe açısından daha sonraki bir hesap döneminde giderleştirilebilir.

TFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler Standardı kapsamında bir işletme, çalışanlarının hizmetlerine karşılık nakit ödeme yerine hisse senedi opsiyonu verirse personel gideri olarak muhasebeleştirir. Vergi mevzuatı bu tür ödemelere izin veriyor, ancak gider kaydetmeyi opsiyonların kullanılması koşuluna bağlamışsa, hisse opsiyonlarını verdiği tarihte işletme bir gider muhasebeleştirilmez. Opsiyonların kullanıldığı tarihte gider muhasebeleştirir ve gider tutarı da o tarihteki hisse değerleri kullanarak bulunur. Vergi mevzuatının gelecek dönemlerde gider olarak indirilmesine izin vermesi halinde ileride gider yazılacak tutar bilinmiyorsa, mevcut bilgilere göre hesaplanır. İşletmenin hisselerinin gelecekteki belli bir tarihteki fiyatına bağlı ise, mevcut indirilebilir geçici fark işletmenin hisse senedinin hesap dönemi sonundaki fiyatı olarak belirlenir. Vergiden indirilecek ya da ileride gider yazılacak tahmini tutar bununla ilgili birikmiş maaş ve ücret giderlerinden fazla olduğunda, vergisel gider indirimini sadece çalışma karşılığı hizmet bedellerini değil özkaynak kalemini de içeriyordur. Bu durumda dönem vergisi ve ertelenmiş vergi toplamını aşan kısım doğrudan özkaynaklarda muhasebeleştirilir. (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, s. 19)

2.8. ERTELENMİŞ VERGİLERİN SUNUMU

2.8.1. Mahsup

TFRS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardına göre; bir standartta zorunlu kılınmadıkça veya izin verilmedikçe, varlıklar ve yükümlülükler veya gelirler ve giderler netleştirilemez.

TMS 12 Standardı bir işletmenin dönem vergi varlığı ile dönem vergi borcunun sadece yasal olarak muhasebeleştirilmiş tutarlarının birbirine mahsup edilmesine izin vermektedir. Bununla birlikte net tutar üzerinden ödeme veya tahsilat yapıldığında ya da tahsilat ve ödeme ayrı ayrı ancak aynı anda yapıldığında mahsup edilmesine izin vermektedir.

İşletmenin dönem vergi varlığı ve vergi borcu aynı vergi dairesi ile ilgili olduğunda ve vergi dairesi tek bir net ödeme almayı veya net ödeme yapmayı

mümkün kıldığında, işletmenin yasal olarak muhasebeleştirilmiş tutarı mahsup etme hakkı vardır.

Konsolide finansal tablolarda konsolidasyona tabi işletmeler yasal olarak tek bir ödeme alma veya net ödeme yapma hakları varsa ve işletme net tutar üzerinden ödeme ya da tahsilat yapacak veya tahsilat ve ödemeyi ayrı ayrı fakat aynı anda yapacaksa; grup içindeki işletmelerden birinin dönem vergi varlığı ile diğerinin dönem vergi borcu mahsup edilir.

Yasal olarak dönem vergi varlıklarını dönem vergi borçlarından mahsup etme hakkı olması durumunda ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcunu mahsup edebilir. Ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcu aynı vergi dairesine ve aynı vergi mükellefiyeti olduğunda ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcunu mahsup edebilir. Ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcu aynı vergi dairesine ise ve ertelenmiş vergi borçlarının ve varlıklarının önemli bir miktarının ödeneceği/geri kazanılacağı gelecek her dönemde vergi borçları ve vergi alacaklarını ya net esasa göre yerine getirecek ya da tahsilat ve ödemeyi ayrı ayrı ancak aynı zamanda yapacak ise ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcunu mahsup edebilir.

Her bir zamanlama farkının tersine döneceği zamanı gösteren detaylı çizelge hazırlama süreci zor ve karmaşık bir durumdur. Bu durumu ortadan kaldırmak için TMS 12 Standardı kapsamında ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi borcu aynı işletmeye ait olduğunda, aynı vergi dairesi ile ilgili olduğunda, aynı vergi dairesi tarafından konulan gelir vergileri ile ilgili olduğunda ve yasal olarak işletmenin dönem vergi varlığı ve dönem vergi borcunu mahsup edebilme hakkı varsa; bunların birbirleriyle mahsuplaştırması gerekir.

İşletmeler yasal olarak mahsup haklarını kullanıyorlarken, nadiren yasal mahsup hakları olsa da bazı dönemlerde bu haklarını uygulamayabilir. Birinci işletmenin ertelenmiş vergi borcunun vergi ödemelerinde artış meydana getirdiği dönem ile ikinci işletmenin ertelenmiş vergi alacağının vergi ödemelerinde azalma ile sonuçlandığı dönemin aynı olup olmadığını güvenilir bir şekilde tespit edebilmesi için, çizelge hazırlaması zorunlu olabilir.

2.8.2. Dipnotlarda Yapılacak Açıklamalar

Finansal Durum Tablosunda sunulan ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri; Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda sunulan dönem vergi gideri, ertelenmiş vergi gideri ve gelirin detay bilgilerinden oluşan açıklamalar raporlamanın tamamlayıcı bir sürecidir. Ertelenmiş vergiyi oluşturan bilgilerin raporlanması ile finansal tabloların şeffaf, anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılır olmasının sağlanması amaçlanmıştır. Kullanıcıların ihtiyacına uygun finansal tablolar etkin kararlar alınmasını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu yüzden vergi gideri veya gelirini oluşturan ana unsurlar ayrı ayrı kamuoyuna açıklanmalıdır. Bu unsurlar;

- Dönem vergi gideri ya da geliri.
- Dönem vergisinin ilgili olduğu dönemin içinde önceki dönem vergileri ile ilgili yapılan düzeltmeler.
- Bu dönemde oluşan ya da bu tersine dönen zamanlama farklarına ait ertelenmiş vergi gideri/geliri.
- Vergi oranlarında değişiklik olması ya da yeni konulan vergiler nedeni ile oluşan ertelenmiş vergi gideri/geliri.
- Önceki dönemlerde muhasebeleştirilmiş olan mali zarar, vergi avantajı veya geçici farkların bu dönemde muhasebeleştirilmiş olması nedeni ile dönem vergi giderinde oluşturduğu vergi azalması tutarı.
- Önceki dönemlerde muhasebeleştirilmiş olan mali zarar, vergi avantajı veya geçici farkların bu dönemin ertelenmiş vergi giderinde oluşturduğu vergi azalması tutarı.
- İşletmenin bilanço tarihinde ertelenmiş vergi varlığının tamamı ya da bir kısmından yeterli tutarda vergiye tabi kâr elde etme olasılığı olmadığında, işletme ertelenmiş vergi varlığının defter değerini azaltır. Yeterli vergiye tabi kâr olasılığı tekrar oluştuğunda bu artış tutarı kadar tersine döndürülebilir. Ertelenmiş vergi varlığında ilgili varlığın defter değerinde bu dönemde veya önceki dönemlerde oluşmuş olan azalmalarının bu

dönem geri alınması nedeniyle meydana gelen değişikliklerin oluşturduğu ertelenmiş vergi gideri.

- TMS 8 muhasebe politikaları, muhasebe tahminlerinde değişiklikler ve hatalar standardı kapsamında işletmelerin muhasebe politikalarını değiştirilmesi, yapılan hataların düzeltilmesi sonucunda, geriye dönük olarak muhasebeleştirme yapılamayacağından dönem gelir ve giderinde gösterilen bu tutarla ilgili ertelenmiş vergi geliri/gideri.

Aşağıdakilerde ayrı ayrı kamuoyuna açıklanmalıdır:

- TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardı kapsamında yeniden değerlendirme nedeni ile özkaynakta doğrudan borç veya alacak olarak kaydedilen dönem vergisi ve ertelenmiş verginin toplamı.
- Diğer kapsamlı gelirdeki tüm kalemler ile ilgili gelir vergisi.
- Vergi gideri/geliri ile muhasebe kârının vergi oranı ile çarpılmasıyla bulunan tutarın, uygulanan vergi oranlarının da açıklanmasıyla rakamsal mutabakat sağlanmalıdır. Veya ortalama etkin vergi oranı ile normal vergi oranının rakamsal mutabakatı ile birlikte ortalama etkin vergi oran ve normal vergi oranı açıklanmalıdır. Vergi gideri/geliri ve muhasebe kârı arasındaki ilişki bu formlardan biri ya da her ikisi şeklinde açıklanmalıdır. Vergi gideri/geliri ve muhasebe kârı arasındaki ilişkiyi; vergiden istisna edilmiş gelirler, vergi mevzuatının kabul etmediği giderler, mali zararların sonuçları, yabancı ülkelerdeki vergi oranları gibi etkenler etkiler. Dipnot olarak yapılan açıklamalar finansal tablo kullanıcılarının alışılmışın dışında ya da gelecekte bir etki olup olmayacağını anlamalarına imkan verir.
- Önceki hesap dönemi ile karşılaştırıldığında vergi oranlarında meydana gelen değişiklikler. Geçerli vergi oranlarındaki değişiklikleri açıklarken, vergi oranlarındaki önemli değişikliklerin etkisi ya da değişik ülkelerde elde ettiği gelirlerin dağılımları açıklanır.

- Finansal durum tablosunda ertelenmiş vergi varlığı muhasebeleştirilmemiş olan indirilebilir geçici farklar, kullanılmamış birikmiş mali zararlar ve birikmiş vergi avantajları ve mevcut ise zaman aşım tarihleri.
- Bağlı ortaklıklar, şubeler, iştirakler ve müşterek anlaşmalardaki hisseler ile ilgili henüz ertelenmiş vergi borcu muhasebeleştirilmemiş geçici farkların toplamı.
- Her bir çeşit geçici fark, kullanılmamış mali zararlar ve vergi avantajları için; finansal durum tablosuna yansıtılmış olan ertelenmiş vergi varlığı ile ertelenmiş vergi borcu ve finansal durum tablolarındaki değişikliklerden açıkça anlaşılmadığında, kapsamlı gelir tablosuna yansıtılmış olan ertelenmiş vergi geliri/gideri.
- Durdurulan faaliyetlerin vergi giderinin ilgili olduğu faaliyete son verme kârı veya zararı ve durdurulan olağan faaliyetlerden hesap döneminde ve sunumu yapılan diğer dönemlerde elde edilen kâr veya zarar açıklanır.
- Ortaklara dağıtılması finansal tabloların yayımının onaylanmasından önce önerilmiş ya da açıklanmış ancak finansal tablolarda borç olarak muhasebeleştirilmemiş olan temettülerin gelir vergisi açısından sonuçlarının tutarı açıklanır.
- İşletme birleşmesi edinim öncesine ait muhasebeleştirilmemiş ertelenmiş vergi varlıkları için elde eden işletmenin muhasebeleştirilmiş tutarda yaptığı değişikliğin tutarı açıklanır.
- İşletme birleşmesinden elde edilen ertelenmiş vergi faydalarının elde etme tarihinden sonra muhasebeleştirildiği durumlarda ertelenmiş vergi faydalarının muhasebeleştirilmesine neden olacak olan bir olayın koşulları veya tanımındaki değişiklikler açıklanır.
- Ertelenmiş vergi farklarının kullanılması; gelecekte mevcut vergilendirilebilir geçici farkların tersine dönmesinin yaratacağı geliri aşacak tutarda gelir elde edilmesine bağlı olması durumunda ve ertelenmiş vergi varlıklarının ilgili olduğu vergi dairesinin bulunduğu yerdeki faaliyetleri nedeni ile cari hesap döneminde ya da bir önceki hesap

döneminde zarar etmesi halinde işletmeler ertelenmiş vergi varlıklarının tutarını ve muhasebeleştirilmesini destekleyen karineleri açıklar.

- İştirakler, bağlı ortaklıklar, şubeler ve müşterek anlaşmalardaki hisseler ile ilgili muhasebeleştirilmemiş ertelenmiş vergi borçları belirlenmemiş olabiliyor. Bu yüzden TMS 12 Standardında söz konusu geçici farkların toplamının kamuoyuna açıklanması zorunlu kılınmış ve ertelenmiş vergi borcunun kamuoyuna açıklanması zorunlu kılınmamıştır. Mümkün olan durumlarda muhasebeleştirilmemiş ertelenmiş vergi borçlarının açıklanmasını teşvik etmektedir.
- İşletmeler ortaklarına temettü dağıtılmasının olası gelir vergisi etkilerinin niteliklerini açıklamalıdır. İşletmeler, belirlenmesi mümkün olan olası gelir vergilerinin tutarını ve belirlenmesi mümkün olmayan gelir vergilerinin olup olmadığını da açıklar. Bu durumda bağlı ortaklıklarının, iştiraklerinin, şubelerinin, varsa müşterek anlaşmalarındaki yatırımlarının ilgili geçici farklara ilişkin açıklamalarını da yapmalıdır.
- Çok sayıda yabancı bağlı ortaklığı olması gibi durumlarda ortaklara dağıtılan temettü dolayısı ile oluşan gelir vergisinin hesaplanması zor olabilir, ancak toplam verginin bir kısmı kolaylıkla tespit edilebilir. Konsolidasyona tabi ana işletme ve bağlı ortaklıkları dağıtılmamış kârlar üzerinden daha fazla vergi ödeyebilir ve konsolide edilmiş dağıtılmamış kârlar üzerinden gelecekte ortaklara temettü dağıtıldığında ne kadar vergi iadesi alacaklarını biliyor olabilir. Bu durumda iade alınacak vergi kamuoyuna açıklanır. Hesaplanması henüz mümkün olmayan başka olası vergi sonuçları varsa onları da kamuoyuna açıklamalıdır.
- İşletmeler, TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar Standardı kapsamında vergi ile ilgili koşullu borçlarını ve koşullu varlıklarını kamuoyuna açıklamalıdır.
- TMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar Standardı kapsamında vergi oranlarında veya vergi kanunlarında yapılmış ancak raporlama döneminden sonra yürürlüğe gireceği açıklanmış değişiklikler olması

durumunda, bu değişikliklerin dönem vergisi ve ertelenmiş vergi borçları ve ertelenmiş vergi alacaklarında oluşan etkileri kamuoyuna açıklanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BIST 100 ENDEKSİNE KAYITLI ŞİRKETLERİN ERTELENMİŞ VERGİLERİNİN KÂR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU VE FİNANSAL DURUM TABLOSUNA ETKİSİ

3.1. BIST 100 ENDEKSİ

BIST Pay endekslerinin oluşturulma amacı, Borsa İstanbul'da işlem gören payların ortak performanslarının gruplar halinde ölçülmesini sağlamaktır. Pay endeksleri: BIST 30, BIST 50, BIST 100, BIST 100-30, BIST Kurumsal Yönetim, BIST Tüm, BIST Tüm-100, BIST Temettü, BIST Temettü 25, BIST Yıldız, BIST Ana, BIST Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları, BIST Şehir, BIST Halka Arz, BIST KOBİ Sanayi, Sektör Endeksleri ve Alt Sektör Endeksleri olarak sınıflandırılmıştır. (Borsa İstanbul A.Ş., 2018, s. 4,5,6)

BIST 100 Endeksi Borsa İstanbul Pay Piyasası için temel endeks olarak kullanılıyor. Yıldız Pazar ve Ana Pazar'da işlem gören şirketlerle, Kolektif Yatırım Ürünleri ve Yapılandırılmış Ürünler Pazarı'nda işlem gören Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları ve Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları arasından seçilen 100 paydan oluşuyor. BIST 30 ve BIST 50 endekslerine dahil payları da kapsamaktadır. Ocak-Mart, Nisan-Haziran, Temmuz-Eylül ve Ekim-Aralık olmak üzere 4 endeks dönemi vardır.

Payların BIST 100 endeksine alınma kriterleri; değerlendirme dönemi sonunda A veya B listesinde yer alan paylardan seçilir. BIST Yıldız Pazar ve Ana Pazar, Kolektif Yatırım Ürünleri ve Yapılandırılmış Ürünler Pazarı'nda işlem gören Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları ve Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarının paylarından oluşturulur. Payların endekslere alınabilmesi için, değerlendirme dönemleri sonu itibarıyla Borsa İstanbul'da en az 60 gün süreyle işlem görmesi şarttır. Madde 7.6 uyarınca endekslere dahil edilen paylar için 60 gün süreyle işlem görme şartı aranmaz. Birden fazla grup payı ayrı sıralarda işlem gören şirketlerin, sadece bir grup payı endekslere dahil ediliyor.

Endekslerde yer alacak payların seçimi yapılırken; değerlendirme dönemi sonu itibarıyla paylar fiili dolaşımında bulunan kısmının piyasa değerlerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanır. Değerleme dönemindeki günlük ortalama işlem hacimlerine göre paylar büyükten küçüğe doğru sıralanır. Özel işlem bildirim tipindeki işlemler, günlük ortalama işlem hacimleri hesaplanırken değerlemeye dahil edilmez. Nihai sıralama yapılma usulü: Her iki listede; birinci sırada yer alan pay varsa nihai listede ilk sıraya konur. Her iki listede; birinci sırada yer alan pay yok ise, ilk iki sıra içinde yer alan pay olup olmadığına bakılır. Nihai listede ilk sırada yer alacak pay belirleninceye kadar bu işlemler tekrarlanır. Nihai listede ilk sıraya konulacak payın belirlenmesinden sonra yukarıdaki işlem takip eden sıralar için tekrar edilir. Her iki listede ilk n sıra içinde olma şartını sağlayan iki payın bulunması halinde piyasa değeri büyük olan nihai listede daha üst sıraya konur. Yapılan nihai sıralamada en üst sırada yer alan paylardan başlanarak endekse alınmak veya çıkarılmak için gereken üst ve alt sıralar da gözetilmek suretiyle endekse seçimi yapılır. (Borsa İstanbul A.Ş., 2018, s. 9,10)

Endeks kapsamında olmayan bir payın endekse girebilmesi için; değerlendirme döneminde oluşturulan sıralamada belirli bir üst sıra veya üzerine çıkması, endeks kapsamında olan bir payın endeksten çıkarılması için ise, belirli bir alt sıranın altına düşmesi gerekir. BIST 100 Endeksi için üst sınır 90. ve alt sınır 110. sıralardır. Endeks dönemleri içinde olabilecek değişikliklerde kullanılmak üzere BIST 100 için 5 pay yedek olarak seçilir ve dönemsel değişikliklerle birlikte ilan edilir. (Borsa İstanbul A.Ş., 2018, s. 12,13) Değerleme dönemi, işlem hacmi verileri için Kasım, Şubat, Mayıs ve Ağustos aylarının son işlem gününden geriye doğru 6 aydır. Dönemsel değişiklikler, endeks dönemi başından en az 10 gün önce ilan edilir.

Gayrimenkul Yatırım Şirketleri ve Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları 5520 sayılı KVK'nun 5.maddesi ve 5422 sayılı KVK'nun 8.maddesi ile Kurumlar Vergisinden istisna edilmiştir. (Gelir İdaresi Başkanlığı, 2006) BIST 100'de yer alan altı Gayrimenkul ve Yatırım Ortaklığı ve bir Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı şirketinin ertelenmiş vergi farkları mevcut değildir. Araştırmanın konusu ertelenmiş vergi farkları olması nedeni ile doğru sonuç alabilmek için Gayrimenkul

Yatırım Ortaklıkları araştırmaya dahil edilmedi. Bu şirketler aşağıda Tablo 3.1.'de yer alıyor.

Tablo 3.1. BIST 100 Gayrimenkul ve Yatırım Ortaklığı - Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları

	Kodu	Ünvanı
1	ALGYO	Alarko Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.ř.
2	EKGYO	Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.ř.
3	GOZDE	Gözde Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.ř.
4	HLGYO	Halk Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.ř.
5	ISGYO	İş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.ř.
6	SNGYO	Sinpaş Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.ř.
7	VKGYO	Vakıf Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı A.ř.

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

BIST 100 endeksinde özel hesap dönemine tabi Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler ana sektörüne kayıtlı üç şirket mevcut ve özel hesap dönemleri 1 Haziran-31 Mayıs'tır. Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar ana sektörüne kayıtlı bir şirket mevcut ve özel hesap dönemi 1 şubat-31 Ocak'tır. Araştırma konusu BIST 100 endeksinin 2016 ve 2017 yılı ertelenmiş vergi farkları olması nedeni ile özel hesap dönemine tabi altı BIST 100 şirketi araştırmaya dahil edilmemiştir. Bu şirketler aşağıda Tablo 3.2.'dedir.

Tablo 3.2. BIST 100 Özel Hesap Dönemine Tabi Şirketler

	Kodu	Ünvanı
1	BJKAS	Beşiktaş Futbol Yatırımları San. ve Tic. A.Ş.
2	FENER	Fenerbahçe Futbol A.Ş.
3	GSRAY	Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.
4	MAVI	Mavi Giyim San. Tic. A.Ş.

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Kurumlar Vergisi istisnasına tabi BIST 100 endeksine kayıtlı yedi şirketin ve özel hesap dönemi uygulayan BIST 100 endeksine kayıtlı dört şirketin dahil edilmemesi sonrasında seksen dokuz şirket inceleme konusudur. BIST 100 endeksine kayıtlı şirketleri Ana sektörler ve Alt sektörler olarak ayrı ayrı analiz edeceğiz. Bu şirketleri gösteren Tablo 3.3. aşağıdadır.

Tablo 3.3. BIST 100 Endeksine Kayıtlı Araştırma Konusu Şirketler

	KODU	ÜNVANI
1	AFYON	Afyon Çimento Sanayi Türk A.Ş.
2	AKBNK	Akbank T.A.Ş.
3	AKENR	Akenerji Elektrik Üretim A.Ş.
4	AKSA	Aksa Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.
5	AKSEN	Aksa Enerji Üretim A.Ş.
6	ALARK	Alarko Holding A.Ş.
7	ANACM	Anadolu Cam Sanayii A.Ş.
8	AEFES	Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş.
9	ANELE	Anel Elektrik Proje Taahhüt ve Ticaret A.Ş.
10	ARCLK	Arçelik A.Ş.
11	ASELS	Aselsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.

- 12 AYGAZ Aygaz A.Ş
- 13 BAGFS Bagfas Bandırma Gübre Fab. A.Ş.
- 14 BANVT Banvit Bandırma Vitaminli Yem San. A.Ş.
- 15 BERA Bera Holding A.Ş.
- 16 BIMAS Bim Birleşik Mağazalar A.Ş.
- 17 BIZIM Bizim Toptan Satış Mağazaları A.Ş.
- 18 BRSAN Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.
- 19 BRISA Brisa Bridgestone Sabancı Lastik San. ve Tic. A.Ş.
- 20 COLA Coca-Cola İçecek A.Ş.
- 21 CEMTS Çemtaş Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.
- 22 DEVA Deva Holding A.Ş.
- 23 DOHOL Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş.
- 24 DGKLB Doğtaş Kelebek Mobilya San. ve Tic. A.Ş.
- 25 DOAS Doğu Otomotiv Servis ve Tic.A.Ş.
- 26 EGEEN Ege Endüstri ve Tic A.Ş
- 27 ECILC Eis Eczacıbaşı İlaç, Sınai ve Finansal Yatırımlar San. ve Tic. A.Ş.
- 28 ENJSA Enerjisa Enerji A.Ş.
- 29 ENKAI Enka İnşaat ve San. A.Ş.
- 30 ERBOS Erbosan Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.
- 31 EREGL Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.
- 32 FROTO Ford Otomotiv San. A.Ş.
- 33 GLYHO Global Yatırım Holding A.Ş.
- 34 GOODY Goodyear Lastikleri T.A.Ş.
- 35 GOLTS Göltaş Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş.
- 36 GSDHO GSD Holding A.Ş.
- 37 GUBRE Gübre Fabrikaları Türk A.Ş.
- 38 SAHOL Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.
- 39 HURGZ Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş.
- 40 ICBCT ICBC Turkey Bank A.Ş.

- 41 IEYHO Işıklar Enerji ve Yapı Holding A.Ş.
- 42 IHLGM İhlas Gayrimenkul Proje Geliştirme ve Tic. A.Ş.
- 43 IHLAS İhlas Holding A.Ş.
- 44 IPEKE İpek Doğal Enerji Kaynakları Araştırma ve Üretim A.Ş.
- 45 KRDM D Kardemir Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.
- 46 KARSN Karsan Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
- 47 KARTN Kartonsan Karton San. ve Tic. A.Ş.
- 48 KIPA Kipa Ticaret A.Ş.
- 49 KCHOL Koç Holding A.Ş.
- 50 KORDS Kordsa Teknik Tekstil A.Ş.
- 51 KOZAL Koza Altın İşletmeleri A.Ş.
- 52 KOZAA Koza Anadolu Metal Madencilik İşletmeleri A.Ş.
- 53 METRO Metro Ticari ve Mali Yatırımlar Holding A.Ş.
- 54 MGROS Migros Ticaret A.Ş.
- 55 MPARK MLP Sağlık Hizmetleri A.Ş.
- 56 NTHOL Net Holding A.Ş.
- 57 NETAS Netaş Telekomünikasyon A.Ş.
- 58 ODAS Odaş Elektrik Üretim San. Tic. A.Ş.
- 59 OTKAR Otokar Otomotiv ve Savunma San. A.Ş.
- 60 PRKME Park Elektrik Üretim Madencilik San. ve Tic. A.Ş.
- 61 PGSUS Pegasus Hava Taşımacılığı A.Ş.
- 62 PETKM Petkim Petrokimya Holding A.Ş.
- 63 SASA Sasa Polyester San. A.Ş.
- 64 SODA Soda Sanayii A.Ş.
- 65 SKBNK Şekerbank T.A.Ş.
- 66 TATGD Tat Gıda San A.Ş.
- 67 TAVHL Tav Havalimanları Holding A.Ş.
- 68 TKFEN Tekfen Holding A.Ş.
- 69 TKNSA Teknosa İç ve Dış Tic. A.Ş.
- 70 TOASO Tofaş Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.

- 71 TRKCM Trakya Cam San. A.Ş.
- 72 TRCAS Turkas Petrol A.Ş.
- 73 TCELL Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.
- 74 TMSN Tümosan Motor ve Traktör San. A.Ş.
- 75 THYAO Türk Hava Yolları A.Ş.
- 76 TTKOM Türk Telekomünikasyon A.Ş.
- 77 TTRAK Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.
- 78 GARAN Türkiye Garanti Bankası A.Ş.
- 79 HALKB Türkiye Halk Bankası A.Ş.
- 80 ISCTR Türkiye İş Bankası A.Ş.
- 81 TUPRS Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.
- 82 TSKB Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.
- 83 SISE Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.
- 84 VAKBN Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.
- 85 ULKER Ülker Bisküvi San.A.Ş.
- 86 VESTL Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
- 87 YKBNK Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
- 88 YATAS Yataş Yatak ve Yorgan San. Tic. A.Ş.
- 89 ZOREN Zorlu Enerji Elektrik Üretim A.Ş.

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Sonraki bölümlerde yer alan tablolarda BIST100 endeksine kayıtlı şirketler yukarıdaki tabloda yer alan endeks kodları ile adlandırılacaktır.

3.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KAPSAMI

TMS 12 Standardı, muhasebe kârı ve mali kâr arasında oluşan farklılıkların dönemsel olarak Finansal Durum Tablosu ve Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda gösterilmesini amaçlamaktadır. Ertelenmiş vergi varlığı ve ertelenmiş vergi yükümlülüğü şirketlerin gelecekteki vergi ödemeleri veya vergi

alacağıının Finansal Durum Tablosundaki karşılığı olarak raporlanmaktadır. Ertelenmiş vergi geliri ve ertelenmiş vergi gideri ise ertelenmiş vergi varlıkları ve ertelenmiş vergi yükümlülüklerindeki değişimin Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosuna aktarılan bölümüdür. Dönem net kârı dağıtılacak kârı ve gelecek dönemlerin nakit akışlarını etkileyebilecek tutarlarda olabilmektedir. Yatırımcılar ve şirketler açısından, şirketlerin cari dönemde ve gelecekteki vergi alacağı veya borcunun bilinmesi, gelecek ile ilgili kararlarını etkileme olasılığı nedeni ile önemlilik arz etmektedir. Bu etkiler tüm şirketlerde farklı şiddetlerde olabileceği gibi sektörler üzerinde gözlemlenecek etki oranları da birbirinden farklı olabilecektir. BIST 100 endeksi Borsa İstanbul A.Ş.'de işlem gören en büyük şirketlerden oluşmaktadır ve Borsa İstanbul Pay Piyasası için temel endeks olarak kullanılmaktadır. Bu araştırmada BIST 100 endeksinde kayıtlı şirketlerin finansal tablolarında yer alan ertelenmiş vergilerinin oransal sonuçlarını inceleyeceğiz.

Öncelikle BIST 100 endeksinde kayıtlı şirketlerin Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablolarında yer alan ertelenmiş vergi geliri/giderinin dönem kâr/zararına oranını hesaplayarak, etkilerini şirketler ve ana ve alt sektörler bazında inceleyeceğiz.

Daha sonra Finansal Durum Tablolarında yer alan ertelenmiş vergi varlıkları ve ertelenmiş vergi yükümlülüklerini aktif toplamına oranlayarak, şirketler ve ana ve alt sektörler bazında inceleyeceğiz.

3.3. ERTELENMİŞ VERGİ GELİRİ/GİDERİNİN DÖNEM KÂR/ZARARINA ETKİSİ

2016 yılında ARCLK kodlu şirkette 202.664.000.-TL'lik en yüksek tutarlı ertelenmiş vergi geliri mevcuttur. ARCLK'nin 2016 yılında % 18,40 ortalaması mevcut. 2017 yılındaki en yüksek tutarlı ertelenmiş vergi geliri ise 353.997.000.-TL tutarında ve % 45,30 oranında TTKOM kodlu şirkettir.

En yüksek tutarlı ertelenmiş vergi gideri ise; 2016 yılında 307.584.000.-TL olup, % 5,64 oranında GARAN kodlu şirkettir. 2017 yılının en yüksek tutarlı ertelenmiş vergi gideri de bir bankada gerçekleşmiştir. 247.331.000.-TL ve % 5,75 oranı ile HALKB kodlu şirkettir.

İlk olarak BIST 100 endeksine kayıtlı ve araştırma konusu olan seksen dokuz şirketin 2016 ve 2017 yılı ertelenmiş vergi geliri/giderinin dönem kâr/zararına oranını inceleyerek; olumlu/olumsuz etkilenen en yüksek ve en düşük on şirketin oranlarını inceleyeceğiz. Sonrasında ana sektör ve alt sektör oranlarını ve ortalamalarını inceleyeceğiz.

BIST 100 endeksine kayıtlı seksen dokuz şirketin ertelenmiş vergi geliri/giderinin dönem kâr/zararına oranını ana sektör bazında gösteren tablo Ek-3 ve 4'de, alt sektör bazında gösteren tablo Ek-7 ve 8'de yer almaktadır.

2016 yılında BIST 100'deki şirketlerin 48'i ertelenmiş vergi geliri olması nedeni ile olumlu yönde etkilenmiş ve 41'i ertelenmiş vergi giderlerinden dolayı olumsuz yönde etkilenmiştir. 2017 yılında ise, 49 şirket ertelenmiş vergi geliri sebebiyle olumlu yönde etkilenmiş, ertelenmiş vergi gideri olan 40 şirket olumsuz yönde etkilenmiştir. Her iki yılda ertelenmiş vergi geliri ve giderinden etkilenen şirket sayıları aynı düzeydedir.

Ertelenmiş vergi gelirleri nedeni ile dönem kâr/zararı 2016 yılında en yüksek oranda olumlu etkilenen on şirketin olumlu etkilenme oranları % 23,95 - % 165,92 aralığındadır. 2017 yılında olumlu etkilenme oranlarının % 27,17 - % 32.726,53 aralığındaki oranlara yükseldiği gözlemlenmiştir. En yüksek olumlu etkilenen GOLTS kodlu şirketin 2016 yılındaki % 165,92 oranındaki olumlu etkilenme oranı 2017 yılında yüz doksan yedi katı olan % 32.726,53'e yükselmiştir.

Ertelenmiş vergi giderleri nedeni ile dönem kâr/zararı 2016 yılında en yüksek olumsuz etkilenen on şirketin olumsuz etkilenme oranları % 16,50 - % 233,45 aralığındadır. BIST 100 şirketlerinin önceki yıla oranla 2017 yılında en yüksek olumsuz etkilenme oran aralığı çok daha düşüktür. 2017 yılında % 7,99 - % 45,40 oran aralığında en yüksek olumsuz etkilenme oranları mevcuttur. Olumsuz etkiye bakıldığında; 2016 yılında en yüksek olumsuz etki olan % 233,45 oranı 2017 yılı en yüksek olumsuz etki oranı olan % 45,40'ın beş katıdır.

2016 ve 2017 yıllarında en düşük olumlu ve olumsuz etkilenme oranları % 1'in altındadır.

Aşağıdaki tablo 3.4. ve 3.5.'de en yüksek olumlu etkilenen on şirket ve alt sektörleri ile birlikte listelenmiştir. Tablo 3.6. ve 3.7.'de ise en yüksek olumsuz etkilenen on şirket ana ve alt sektörleri ile birlikte yer almaktadır.

Tablo 3.4. 2016 Yılı En Yüksek Olumlu Etkilenen On Şirket

Kodu	2016 Yılı Olumlu Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
GOLTS	165,92	İmalat Sanayii	Taş ve Toprağa Dayalı
ZOREN	95,45	Elektrik, Gaz ve Su	Elektrik, Gaz ve Buhar
PRKME	64,52	Madencilik	Kömür Madenciliği
BIZIM	61,47	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	Perakende Ticaret
KRDMD	40,93	İmalat Sanayii	Metal Ana Sanayi
VESTL	36,07	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı
MPARK	28,09	Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler
BAGFS	26,59	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler
THYAO	25,40	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	Ulaştırma
TOASO	23,95	İmalat Sanayii	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Tablo 3.5. 2017 Yılı En Yüksek Olumlu Etkilenen On Şirket

Kodu	2017 Yılı Olumlu Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
GOLTS	32.726,53	İmalat Sanayii	Taş ve Toprağa Dayalı
GUBRE	313,01	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler
VESTL	298,10	İmalat Sanayii	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı
ODAS	293,98	Elektrik, Gaz ve Su	Elektrik Gaz Buhar
BAGFS	79,87	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler
IHLAS	60,59	Mali Kuruluşlar	Gayrimenkul Faaliyetleri
TTKOM	45,30	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	Haberleşme
NETAS	43,97	Teknoloji	Bilişim
ARCLK	34,85	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı
MPARK	27,17	Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Tablo 3.6. 2016 Yılı En Yüksek Olumsuz Etkilenen On Şirket

Kodu	2016 Yılı Olumsuz Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
BERA	(233,45)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
GUBRE	(202,24)	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler
NTHOL	(131,95)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
DOHOL	(32,81)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
KARTN	(26,67)	İmalat Sanayii	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın
AEFES	(25,32)	İmalat Sanayii	Gıda İçki Tütün
TAVHL	(20,87)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
IHLGM	(17,82)	Mali Kuruluşlar	Gayrimenkul Faaliyetleri
BANVT	(17,28)	İmalat Sanayii	Gıda İçki Tütün
NETAS	(16,50)	Teknoloji	Bilişim

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Tablo 3.7. 2017 Yılı En Yüksek Olumsuz Etkilenen On Şirket

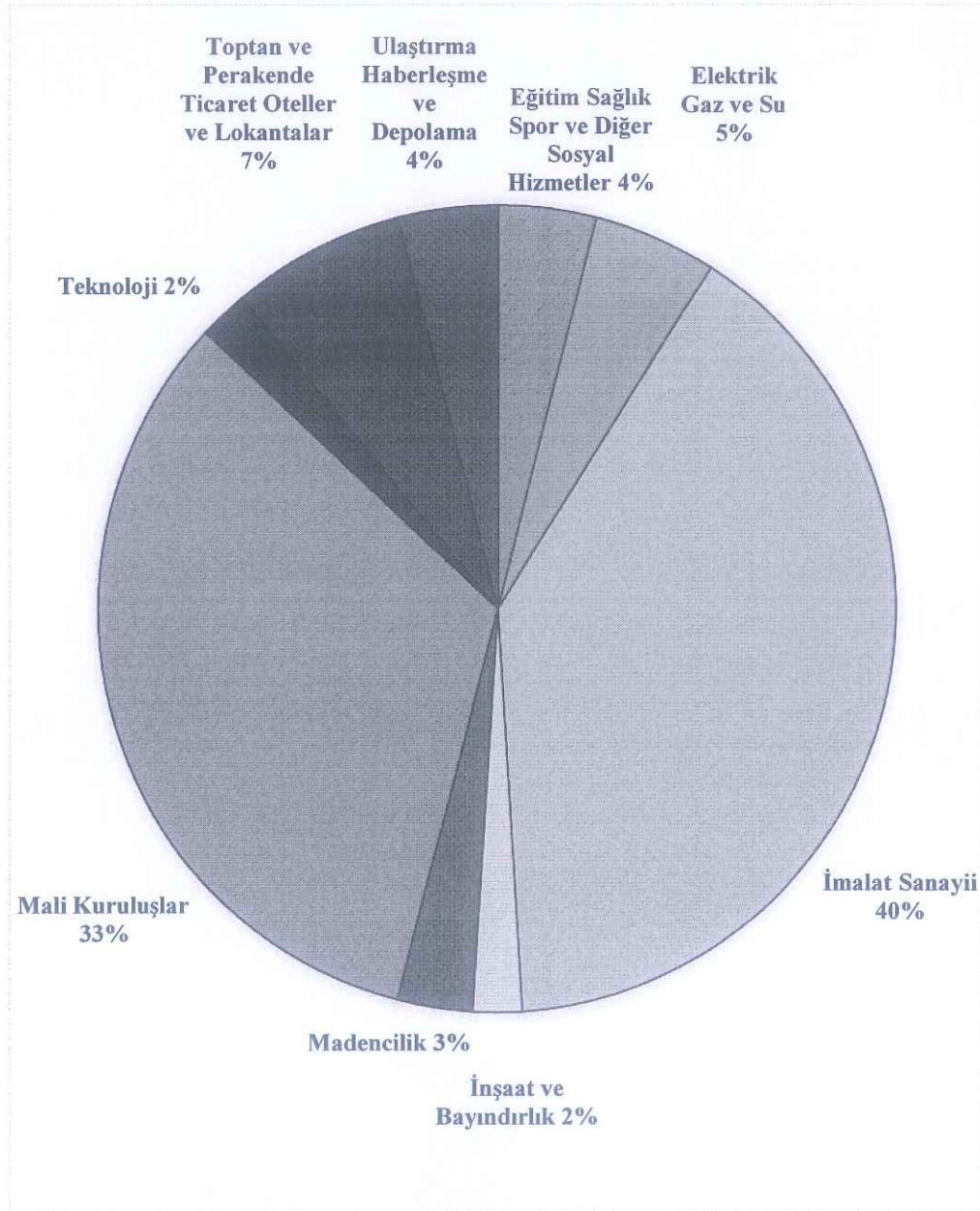
Kodu	2017 Yılı Olumsuz Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
ZOREN	(45,40)	Elektrik Gaz ve Su	Elektrik Gaz ve Buhar
DGKLB	(27,06)	İmalat Sanayii	Orman Ürünleri ve Mobilya
TRCAS	(25,39)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
NTHOL	(22,17)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım
ENJSA	(19,83)	Elektrik Gaz ve Su	Elektrik, Gaz ve Buhar
TKNSA	(19,73)	Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	Perakende Ticaret
PGSUS	(16,94)	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	Ulaştırma
CCOLA	(14,62)	İmalat Sanayii	Gıda İçki Tütün
KARTN	(13,30)	İmalat Sanayii	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın
KARSN	(7,99)	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

3.3.1 Ana Sektör Bazında Ertelenmiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi

Dokuz ana sektörden oluşan BIST 100 endeksinde en yüksek pay İmalat sektörüne aittir. İmalat Sanayii; 40 şirket ile endeksin % 40'ını oluşturuyor. Mali Kuruluşlar sektörü 33 şirket ile % 33 oranında en yüksek paya sahip ikinci ana sektördür. İnşaat ve Bayındırlık, Teknoloji ana sektörleri % 2 payları ve 2 şirket

sayısı ile endekste en az paya sahip. Aşağıdaki şekil 3.1’de ana sektörler ve BIST 100 endeksindeki pay oranları sunulmaktadır.

Şekil 3.1. Ana Sektörler

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

2016 yılında Elektrik, Gaz ve Su ana sektöründe % 33,78 oranında en yüksek olumlu ortalama oluşmuş ve İmalat Sanayii ana sektöründe % 4,39 oranında en düşük olumlu ortalama gerçekleşmiştir. 2016 yılında en yüksek olumsuz ortalama Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama ana sektöründe % 15,13 oranında iken, % 2,89 oranında mali kuruluşlar ana sektöründe en düşük olumsuz ortalama mevcuttur. 2016 yılında beş ana sektörde olumlu, 4 ana sektörde olumsuz ortalama vardır. 2016 yılında ana sektörlerin ortalamaları incelendiğinde, % 1,17 oranında ve olumsuz yönde ortalama olduğu gözlemlenmiştir.

2017 yılında Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler ana sektöründe % 27,17 oranında en yüksek, Mali Kuruluşlar ana sektöründe % 0,39 oranında en düşük olumlu ortalama gerçekleşmiştir. Olumsuz yönde en fazla etkilenen İnşaat Bayındırlık ana sektöründe % 5,35 oranında etki vardır. En düşük olumsuz etkiye sahip olan Toptan Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar ana sektöründe ise oran % 1,97'dir. 2017 yılında altı ana sektörde olumlu ortalama, üç ana sektörde olumsuz ortalama mevcuttur. 2017 yılında ana sektörlerin ortalaması % 2,14 ve olumlu yöndedir.

2016 yılı olumlu ortalamalara bakıldığında 2017 yılında ciddi oran değişikliği mevcut değil iken; 2017 yılında olumsuz etkilenen ana sektör ortalamalarının etkilenme oranları yüksek oranda düşmüştür. Ve 2016 yılındaki olumsuz genel ortalama 2017 yılında olumlu yöndedir.

3.3.1.1. Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler

BIST100 endeksinde şirketlerin % 4'ü Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler ana sektöründedir. Sektördeki dört şirketten üçü özel hesap dönemi uyguladığı için araştırmaya dahil edilmemiştir. Sadece MPARK kodlu şirket araştırma konusudur. MPARK 2016 yılında ertelenmiş vergi geliri ile % 28,09 oranında olumlu yönde etkilenmiştir. 2017 yılında ertelenmiş vergi gelirinde artış olmasına rağmen olumlu etkilenme oranı % 27,17'ye düşmüştür.

3.3.1.2. Elektrik, Gaz ve Su

Elektrik, Gaz ve Su sektöründeki beş şirket BIST 100 endeksinin % 5'ini oluşturmaktadır. Sektörde 2016 yılında % 33,78 olan olumlu etkilenme ortalaması 2017 yılında % 2,63 oranında ve olumsuz etkidedir.

2016 yılında sektördeki şirketler olumlu yönde etkilenmiştir. ZOREN % 95,45 ortalama ile en yüksek oranda etkilenen şirket olup, bu etki sektör ortalamasının yaklaşık 3 katıdır. 2016 yılında en düşük etki ENJSA kodlu şirkette % 3,12 oranında gözlemlenmiştir.

2017 yılında sektördeki üç şirkette olumlu etki, iki şirkette olumsuz etki mevcuttur. ODAS kodlu şirket % 293,98 oranında çok yüksek olumlu oranda etkilenen ve AKENR % 4,40 oranında en düşük olumlu etkilenen şirkettir. ZOREN'de % 45,40 oranında en yüksek ve ENJSA' da % 19,83 oranında en düşük olumsuz etki vardır.

3.3.1.3. İmalat Sanayii Sektörü

İmalat Sanayii sektörü kırk şirketten oluşuyor ve % 40 payı ile BIST 100 endeksinde en yüksek oranda paya sahip ana sektördür. Sektörün 2016 yılında % 4,39 oranında çok düşük olumlu etkilenme ortalaması vardır. Sektörün 2017 yılında ortalamasındaki olumlu etki devam etmiş ve % 1,85'e düşmüştür. Sektörde çok sayıda şirketin yer alması nedeni ile olumlu ve olumsuz etkilenme oranları değişiklik göstermektedir. Sektördeki şirketlerin yarısına yakını olumlu yönde diğer yarısı olumsuz yönde etkilenmiştir.

2016 yılında 22 şirket olumlu, 18 şirket olumsuz yönde etkilenmiştir. 2016 yılında en yüksek olumlu etki GOLTS kodlu şirkette ve sektör ortalamasının yaklaşık 38 katıdır. GOLTS kodlu şirketin 2016 yılında % 165,92 oranında olumlu etkilenme oranı vardır. Bu şirketin 13.760.691.-TL ertelenmiş vergi gelirinin 7.220.512.-TL'si yatırım teşvik avantajı nedeniyledir. ERBOS kodlu şirkette olumlu etkilenme % 0,25 oranında ve oldukça düşüktür. 2016 yılında GOLTS kodlu şirkette % 202,24 oranında en yüksek olumsuz etki mevcut iken AYGAZ kolu şirkette % 0,44 oranında en düşük olumsuz etki vardır.

2017 yılında ise 21 şirket olumlu, 19 şirket olumsuz olarak etkilenmiştir. 2017 yılında GOLTS kodlu şirkette % 32.726,53 oranında çok yüksek olumlu etki oluşmuştur. GOLTS kodlu şirketin 2017 yılındaki 8.242.176.-TL'lik ertelenmiş vergi gelirinin 7.328.573.-TL'si geçmiş yıl mali zararlarıdır. GUBRE kodlu şirkette % 313,01, VESTL'de % 298,10 oranında yüksek düzeyde olumlu etki mevcuttur. 2017 yılında SASA kodlu şirkette % 0,18 oranında çok düşük bir olumlu etki vardır. 2017 yılında olumsuz etkilenen şirketler; % 27,06 ile en yüksek DGKLB kodlu şirket ve % 0,21 oranında AYGAZ'dır.

İmalat sektöründe 2016 ve 2017 yıllarında ertelenmiş vergi gelir ve giderlerinin olumlu ve olumsuz etkilerinin çok değişken olduğu ve sektör ortalamasından çok uzaklaştığı gözlemlenmiştir.

3.3.1.4. İnşaat ve Bayındırlık Sektörü

İnşaat ve Bayındırlık sektöründe bulunan iki şirket BIST 100 endeksinden % 2 pay almaktadır. 2016 yılındaki % 6,56 oranında olumsuz ortalama 2017 yılında % 5,35'e düşmüştür.

3.3.1.5. Madencilik Sektörü

Madencilik sektöründe yer alan 3 şirket BIST 100 endeksinin % 3'ünü oluşturmaktadır. Sektörün 2016 yılındaki % 9,81 oranındaki olumsuz etkilenme ortalaması 2017 yılında % 0,63 oranında çok düşük olumlu etkidedir. 2016 yılında PRKME kodlu şirkette % 64,52 oranında yüksek oranda olumlu etki vardır. 2017 yılında üç şirketinde etkilenme oranlarının çok düşük olduğu gözlemlenmiştir.

3.3.1.6. Mali Kuruluşlar Sektörü

Mali Kuruluşlar sektörü otuz üç şirket ile BIST100 endeksinin %33'ünü oluşturmaktadır. Bu şirketlerden altısı Gayrimenkul ve Yatırım Ortaklığı ve biri Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığıdır. Kurumlar Vergisi istisnası nedeni ile ertelenmiş vergileri olmadığı ve sektöre dahil edilmeyeceği daha önceki 3.1. BIST 100 endeksi bölümünde belirtilmiştir. Mali kuruluşlar BIST 100 endeksinin ikinci büyük ana sektörüdür. 2016 yılında sektör ortalama % 2,89 oranında olumsuz etkidedir. Ortalama 2017 yılında % 0,39 olarak olumlu etkidedir.

2016 yılında 19 şirkette olumsuz etki, 7 şirkette olumlu etki mevcuttur. 2017 yılında ise 11 şirket olumsuz, 15 şirket olumlu oranda etkilenmiştir. 2016 yılında en yüksek olumlu etki % 21,88 oranında TRCAS kodlu şirkettedir. En düşük olumlu etki ise % 0,03 oranında ECILC kodlu şirkettedir. 2016 yılında yüksek olumsuz etki % 233,45 oranında BERA, % 131,95 oranında NTHOL kodlu şirkettedir. En düşük olumsuz etki ICBCT kodlu şirkette % 0,13 oranındadır.

2017 yılında IHLAS kodlu şirket % 60,59 oranında en yüksek olumlu oranda etkilenmiş. En düşük % 0,14 oranında SAHOL kodlu şirket etkilenmiştir. Olumsuz etki; en yüksek TRCAS kodlu şirkette % 25,39 oranında mevcut iken en düşük TAVHL kodlu şirkette ve % 0,66 oranındadır. TRCAS kodlu şirketin 22.062.483.-TL'lık ertelenmiş vergi giderininin 13.984.073.-TL'sı geçmiş yıllarda üzerinden ertelenmiş vergi ayrılan ve cari yılda iptal edilmiş geçmiş yıl zararlarıdır. 8.928.353.-TL'sı üzerinden ertelenmiş vergi hesaplanmamış mali zararlarıdır.

3.3.1.7. Teknoloji Sektörü

BIST 100 endeksinde % 2 payı olan Teknoloji sektöründe iki şirket mevcuttur. 2016 yılı ortalaması % 7,82 oranında olumlu etkidedir. Bu olumlu etki 2017 yılında % 19,50 oranına yükselmiştir. NETAS kodlu şirket 2016 yılında % 16,50 oranında olumsuz etkiye sahip iken 2017 yılında % 43,97 oranında olumlu yönde etkilenmiştir. Bu oran 2017 yılı ortalamasının 2,25 katıdır. NETAS kodlu şirketin 2016 yılı ertelenmiş vergi gideri ve 2017 yılı ertelenmiş vergi geliri; kullanılmayan ar-ge indirimi, yapılan diğer düzenlemeler ve parasal kazanç etkisi, kanunen kabul edilmeyen giderlerin vergi etkisi, yasal vergi oranı değişikliğinin ertelenmiş vergi tutarı üzerindeki etkisi nedeniyledir.

3.3.1.8. Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar Sektörü

Yedi şirket ile BIST 100 endeksinin % 7'sini oluşturmaktadır. MAVI kodlu şirket özel hesap dönemi uygulaması nedeni ile incelenmemiştir. 2016 yılı sektör ortalaması % 29,60 oranında ve olumlu yöndedir. Diğer sektör ortalamalarına bakıldığında yüksek olan ortalama 2017 yılında % 1,97 oranında olumsuz etkidedir.

2016 yılında beş şirket olumlu etkilenmiş ve BIMAS kodlu şirket % 0,90 oranında olumsuz olarak etkilenmiştir. En yüksek olumlu etki % 61,47 oranında BIZIM kodlu şirkettedir. Sektör ortalamasının iki katı oranına etki oluşmuştur.

2017 yılında beş şirket olumsuz etkide iken BIZIM kodlu şirket % 20,59 oranında olumlu etkilenmiştir. Olumsuz etki; en yüksek oranda TKNSA kodlu şirkette % 19,73 ve en düşük BIMAS kodlu şirkette % 1,74'dir.

3.3.1.9. Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama Sektörü

Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama ana sektörü dört şirketten oluşuyor ve BIST 100 endeksindeki payı % 4'tür. 2016 yılında % 15,13 oranında olumsuz etki var iken 2017 yılında % 2,94 olarak olumlu etki oluşmuştur.

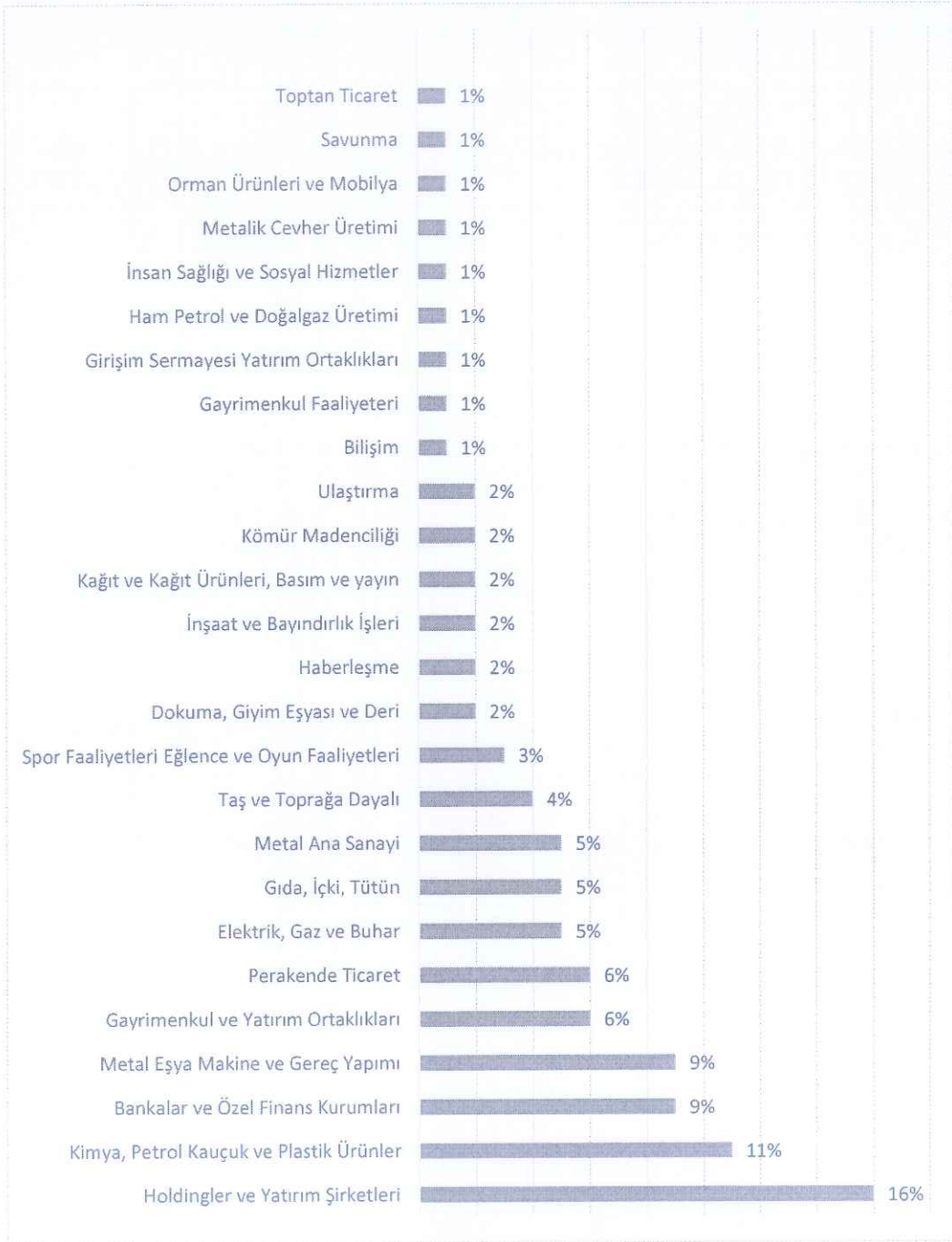
2016 yılında üç şirket olumlu yönde etkilenmiş ve TCELL kodlu şirket % 12,34 oranında olumsuz yönde etkilenmiştir. Olumlu yönde etkilenen şirketler; THYAO % 25,40 oranında, TTKOM % 9,72 oranında, PGSUS % 5,21 oranındadır.

2017 yılında PGSUS kodlu şirket % 16,94 oranında en yüksek, TCELL kodlu şirket % 6,16 oranında en düşük olumsuz yönde etkilenmiştir. TTKOM' da % 45,30 oranında yüksek oranda olumlu etki, THYAO kodlu şirkette % 0,79 oranında oldukça düşük oranda olumlu etki mevcuttur.

3.3.2. Alt Sektör Bazında Ertelenmiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/zararına Etkisi

Gayrimenkul ve Yatırım Ortaklıkları, Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları alt sektörlerindeki yedi şirket Kurumlar Vergisi istisnası nedeni ile ve Perakende Ticaret, Spor Faaliyetleri Eğlence ve Oyun Faaliyetleri alt sektörlerinde bulunan dört şirket özel hesap dönemleri uygulaması nedeni ile kapsam dışıdır. Dolayısı ile BIST 100 endeksindeki yirmi altı alt sektörden yirmi üçü incelenmiştir. Holdingler ve Yatırım şirketleri alt sektörü 16 şirket ile birinci en büyük alt sektördür.

Şekil 3.2. Alt Sektörler

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

3.3.2.1. Holdingler ve Yatırım Şirketleri

BIST 100 endeksinde % 16 oranında en fazla paya sahip alt sektör olan Holdingler ve Yatırım şirketlerinin 2016 yılı ortalaması % 0,33 oranında ve olumludur. 2017 yılında bu oran % 0,09 olarak olumsuz olmuştur.

Ortalaması çok düşük olan 2016 yılında; TRCAS kodlu şirket % 21,88 oranında en yüksek etkidedir. ECILC kodlu şirket ise % 0,03 oranında en düşük olumlu etkiye sahiptir. 2016 yılında 7 şirket olumlu, 9 şirket olumsuz yönde etkilenmiştir. BERA kodlu şirkette % 233,45, NTHOL'da % 31,95 oranında yüksek oranda olumsuz etki mevcut. SAHOL kodlu şirket % 1,04 oranında en düşük oranda ve olumsuz yönde etkilenmiştir.

2017 yılında IHLAS % 60,59 oranında en yüksek, SAHOL % 0,14 en düşük olumlu etkilenmiştir. TRCAS kodlu şirkette % 25,39 oranında en yüksek, TVHL kodlu şirkette % 0,66 oranında en düşük olumsuz etki mevcuttur.

3.3.2.2. Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler

% 11 paya sahip sektörün 2016 yılı ortalaması % 1,28 oranında ve olumlu etkidedir. 2017 yılında ortalama % 0,21 olarak olumsuz etkide olmuştur.

2016 yılında dört şirket olumlu yönde etkilenmiş ve en yüksek olumlu etki BAGFS kodlu şirkette % 26,59 ve en düşük etki SODA kodlu şirkette % 2,10 oranındadır. BAGFS kodlu şirkette 2016 yılı ortalamasının yaklaşık 21 katı olumlu etki mevcuttur. Olumsuz etkilenen yedi şirketten GUBRE kodlu şirket % 202,24 oranında çok yüksek oranda etkilenmiş ve AYGAZ kodlu şirkette ise % 0,44 oranında düşük etki mevcut.

2017 yılında GUBRE kodlu şirkette % 313,01 oranında çok yüksek olumlu etki gerçekleşmiş ve SASA kodlu şirkette ise % 0,18 oranında oluşan etki çok düşüktür. Yedi şirkette mevcut olan olumsuz etki; en yüksek TUPRS % 4,20, en düşük AYGAZ % 0,21 oranındadır.

3.3.2.3. Bankalar ve Özel Finans Kurumları

% 9 paya sahip olan sektörde 2016 yılı ortalaması % 4,48 oranında olumsuz yönde iken 2017 yılında % 0,68 oranında ve olumlu yönde olmuştur.

2016 yılında SKBNK'de % 14,33, VAKBN' de % 0,63 oranında olumlu etki vardır. Diğer yedi şirkette olumsuz etki mevcuttur. HALKB kodlu şirkette % 6,78 oranında en yüksek, ICBC kodlu şirkette % 0,13 oranında en düşük olumsuz etki gözlemlenmiştir.

2017 yılında yedi şirkette olumlu, iki şirkette olumsuz yönde etki olmuştur. ICBC kodlu şirket % 15,82 oranında en yüksek, AKBNK % 0,35 oranında en düşük oranda olumlu etkilenmiştir. ISCRT kodlu şirket % 5,75 oranında, VAKBN kodlu şirket % 3,84 oranında olumsuz oranlara sahiptir.

3.3.2.4. Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı

BIST 100 endeksinde % 5 payı vardır. 2016 yılında ortalaması % 14,73 oranında olumlu etkide olan sektör 2017 yılında olumlu etkilenmeye devam etmiş fakat etkilenme oranı % 11,45'e düşmüştür.

2016 yılında sektördeki dokuz şirketten sekizi olumlu etkilenme oranına sahip iken EGEEN kodlu şirket % 1,29 oranında olumsuz etkidedir. VESTL kodlu şirket 2016 yılı alt sektör ortalamasının yaklaşık iki buçuk katı olan % 36,07 oranında en yüksek, OTKAR kodlu şirket % 0,37 en düşük olumlu oranda etkilenmiştir.

2017 yılında altı şirket olumlu, üç şirket olumsuz etkilenmiştir. VESTL kodlu şirketin % 298,10 oranında çok yüksek olumlu etkilendiği gözlemlenmiştir. FROTO kodlu şirketin % 1,94 oranında en düşük olumlu etkilenme oranı vardır. KARSN'nin % 7,99 oranında en yüksek, EGEEN'in % 0,63 oranında en düşük olumsuz etkilenme oranı mevcuttur.

3.3.2.5. Perakende Ticaret

% 6 paya sahip Perakende Ticaret alt sektöründe 2016 yılında % 64,80 oranında oldukça yüksek olan olumlu etkilenme ortalaması 2017 yılında % 1,93 oranında ve olumsuz etkidedir.

2016 yılında dört şirkette olumlu yönde etki varken, % 0,90 oranında BIMAS kodlu şirkette olumsuz etkilenme mevcuttur. BIZIM kodlu şirkette % 61,47 oranında en yüksek, MGROS kodlu şirkette % 2,71 oranında en düşük olumlu etki bulunmaktadır.

2017 yılında BIZIM kodlu şirket % 20,59 oranında olumlu yönde etkilenirken sektördeki diğer dört şirket olumsuz yönde etkilenmiştir. TKNSA kodlu şirkette % 19,73 oranında en yüksek, BIMAS kodlu şirkette % 1,74 oranında en düşük ortalama vardır.

3.3.2.6. Elektrik Gaz Buhar

Elektrik Gaz Buhar alt sektörü BIST 100 endeksinde % 5 paya sahiptir. 2016 yılında % 33,78 oranında olan olumlu ortalama 2017 yılında % 2,63 oranında ve olumsuz yöndedir.

2016 yılında sektördeki beş şirketin tamamı % 3,12 - % 95,45 oran aralığında olumlu yönde etkilenmiştir.

2017 yılında sektördeki üç şirket olumlu, iki şirket olumsuz oranda etkilenmiştir. ODAS kodlu şirketin % 93,98 oranında çok yüksek, AENR kodlu şirketin % 4,40 oranında en düşük olumlu etkide olduğu gözlemlenmiştir. ZOREN kodlu şirketin % 45,40 oranında, ENJSA kodlu şirketin % 19,83 oranında olumsuz etkilenme oranı vardır.

3.3.2.7. Gıda, İçki, Tütün

BIST 100 endeksinde % 5 payı olan Gıda İçki Tütün alt sektörünün 2016 yılında % 3,35 oranında, 2017 yılında % 6,57 oranında olumsuz etkilenme ortalaması vardır.

2016 yılında sektördeki üç şirket olumlu, iki şirket olumsuz etkilenmiştir. COLA kodlu şirket % 15,85 oranında, ULKER kodlu şirket % 2,73 oranında olumlu yönde etkilenmiştir. AEFES kodlu şirketin % 25,32 oranında en yüksek, TATGD kodlu şirketin % 4,60 oranında en düşük olumsuz etkilenme oranı vardır.

3.3.2.8. Metal Ana Sanayi

% 5 paya sahip sektörün 2016 yılında % 5,55 oranında, 2017 yılında % 3,44 oranında olumlu ortalaması vardır.

2016 yılında sektördeki iki şirket olumlu, üç şirket olumsuz yönde etkilenmiştir. KRDMMD kodlu şirket % 40,93 oranında 2016 yılı ortalamasının yaklaşık yedi buçuk katı, ERBOS % 0,25 oranlarında ve olumlu etkilenmiştir. BRSAN kodlu şirket % 9,72 oranında, EREGLI kodlu şirket % 9,71 oranında, CEMTS kodlu şirket % 2,46 oranında olumsuz oranlara sahiptir.

2017 yılında sektördeki tüm şirketler olumlu oranlara sahiptir. BRSAN kodlu şirketin % 17,20 oranında en yüksek, ERBOS kodlu şirketin % 0,39 oranında en düşük olumlu etkilenme oranı vardır.

3.3.2.9. Taş ve Toprağa Dayalı

% 4 payı olan sektörün 2016 yılında % 6,89 oranında, 2017 yılında % 1,82 oranında olumlu ortalaması vardır.

2016 yılında GOLTS kodlu şirketin % 165,92 olan en yüksek olumlu etkilenme oranı 2017 yılında % 32.726,53'e yükselmiştir. 2017 yılında GOLTS'ın 25.185.-TL vergi öncesi kârı ve 8.242.176.-TL ertelenmiş vergi geliri vardır. Ertelenmiş vergi gelirine bakıldığında geçmiş yıl zararları ve yatırım teşvik avantajından kaynaklanmaktadır. 2016 yılında tüm şirketler olumlu etkide iken 2017 yılında TRKCM kodlu şirket % 1,84 oranında olumsuz etkilenmiştir. 2016 yılında ANACM kodlu şirket % 3,66 oranında, 2017 yılında AFYON kodlu şirket % 6,01 oranında en düşük olumlu oranda etkilenen şirketlerdir.

3.3.2.10. Diğer Alt Sektörler

BIST 100 endeksinde % 2 ve % 1 paya sahip kalan yirmi şirketten oluşan diğer on beş alt sektörlere bakıldığında; 2016 yılında 10 şirket olumlu, 10 şirket olumsuz etkilenmiştir. 2017 yılında ise 14 şirketin olumlu, altı şirketin olumsuz etkilenmiş olduğu görülüyor.

2016 yılında en yüksek olumlu etki Kömür Madenciliği alt sektöründe % 64,52 oranında PRKME kodlu şirkette, en yüksek olumsuz etki Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın sektöründe KARTN kodlu şirkette % 26,67 oranındadır.

2017 yılında Haberleşme alt sektöründe TTKOM kodlu şirkette % 45,30 oranında, Orman Ürünleri ve Mobilya alt sektöründeki DGKLB kodlu şirkette % 27,06 oranında en yüksek olumsuz etkilenme mevcuttur.

3.4. ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN AKTİF TOPLAMINA ETKİSİ

Sürdürülebilirliklerini sağlamak için şirketler finansal tablolarına birçok finansal analiz yöntemleri uygular. Finansal tablolar analizi ile elde edilen bulgular gerçekçi bir biçimde yorumlanır ve işletme faaliyetleri üzerinde etkili faktörlerde göz önüne alınarak şirket yönetiminin daha doğru kararlar almalarını sağlar. Bir sonraki yıl nakit akışlarını etkileyen ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri şirket yönetimi ve finansal tablo okuyucularının alacağı kararlarını bu doğrultuda etkilemektedir. Dolayısı ile şirketlerin Finansal Durum Tablolarının aktifinde duran varlıklarda yer alan erteleniş vergi varlıklarının ve pasifinde uzun vadeli yükümlülüklerde yer alan ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin aktif toplamına oranı kullanılan diğer finansal analiz yöntemleri gibi önem arz edebilmektedir.

Borsa İstanbul A.Ş.'de kayıtlı en büyük 100 şirketten oluşan BIST 100 endeksinde kayıtlı şirketlerin ertelenmiş vergi varlıklarının ve yükümlülüklerinin aktif toplamına oranlarını inceleyerek etkilerini gözlemleyeceğiz.

Gayrimenkul ve Yatırım Ortaklıkları, Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları, Perakende Ticaret alt sektörlerindeki şirketler Kurumlar Vergisi istisnası ve özel hesap dönemleri uygulaması nedeni ile kapsam dışıdır. Tablo 3.1. ve 3.2.'de gösterilen on bir şirket tezin kapsamı dışında bırakılmıştır. Yapılan incelemelere Tablo 3.3.'de listelenen BIST 100 endeksindeki seksen dokuz şirket dahil edilmiştir.

2016 yılında 3.503.541.000.-TL ve 2017 yılında 3.596.400.000.-TL tutarlarında en yüksek ertelenmiş vergi varlığı KCHOL kodlu şirkettir. KCHOL kodlu şirketin 2016 yılında % 3,98 ve 2017 yılında % 3,46 oranında ortalaması vardır.

En yüksek tutarlı ertelenmiş vergi yükümlülüğü ise THYAO kodlu şirkettir. 2016 yılında 3.361.000.000.-TL ve 2017 yılında 3.628.000.000.-TL'dir. 2016 yılı ortalaması % 5,16 ve 2017 yılı ortalaması % 5,29'dur.

Çalışmanın devamında; şirketlerin ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına oranını olumlu etki, ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin pasif toplamına oranını olumsuz etki olarak adlandıracağız. İlk olarak BIST 100 endeksinde kayıtlı ve araştırma konusu olan seksen dokuz şirketin 2016 ve 2017 yılı ertelenmiş vergi varlığı/aktif toplamı oranı en yüksek olan ve ertelenmiş vergi yükümlülüğü/aktif toplamı oranı en düşük olan on şirketi inceleyeceğiz. Sonrasında ana sektör ve alt sektör oran ve ortalamalarını inceleyeceğiz.

BIST 100 endeksine kayıtlı seksen dokuz şirketin ertelenmiş vergi varlıkları/aktif toplamı ve ertelenmiş vergi yükümlülükleri/pasif toplamı oranlarını ana sektör bazında gösteren tablo Ek-11 ve Ek-12'de, alt sektör bazında gösteren tablo Ek-15 ve Ek-16'da yer almaktadır.

BIST 100 endeksine kayıtlı seksen dokuz şirketin; 2016 yılında otuz sekizi, 2017 yılında kırk biri ertelenmiş vergi varlıklarını ve yükümlülüklerini finansal durum tablolarına net olarak aktarmıştır.

2016 ve 2017 yıllarında ertelenmiş vergi varlıkları nedeni ile en yüksek olumlu etkilenme oranı BAGFS kodlu şirkettir. 2016 yılında % 17,87 olan etkilenme oranı 2017 yılında % 19,92'ye yükselmiştir. En yüksek olumlu etkilenen on şirketin oran aralığına bakıldığında; 2016 yılı % 4,47 - % 17,87 aralığındaki oranlar 2017 yılında % 4,41 - % 19,92 oran aralığında olup, yüksek farklılıklar oluşmamıştır. Aşağıdaki tablo 3.8. ve tablo 3.9.'de en yüksek olumlu etkilenen on şirket listelenmektedir.

Tablo 3.8. 2016 Yılı Olumlu Etkilenen İlk On Şirket

Kodu	2016 Yılı Olumlu Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
BAGFS	17,87	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler
TUPRS	10,34	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler
TKNSA	7,39	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	Perakende Ticaret
MPARK	5,99	Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler
FROTO	5,99	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı
ALARK	5,48	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
KARSN	5,30	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı
TOASO	5,05	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı
KARTN	4,77	İmalat Sanayii	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın
ASELS	4,47	Teknoloji	Savunma

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Tablo 3.9. 2017 Yılı Olumlu Etkilenen İlk On Şirket

Kodu	2017 Yılı Olumlu Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
BAGFS	19,92	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler
ODAS	10,84	Elektrik, Gaz ve Su	Elektrik, Gaz ve Buhar
TUPRS	8,04	İmalat Sanayii	Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler
ALARK	7,30	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
MPARK	7,25	Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler
TKNSA	7,13	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	Perakende Ticaret
TOASO	5,55	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı
ASELS	5,40	Teknoloji	Savunma
FROTO	5,22	İmalat Sanayii	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı
ANACM	4,41	İmalat Sanayii	Taş ve Toprağa Dayalı

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

BIST 100 endeksine kayıtlı şirketlerin ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin aktif toplamlarına oranı en yüksek on şirkette % 5,23 - % 10,04 oran aralığı vardır. 2017 yılında şirketlerin olumsuz etkilenme oranları % 5,29 - % 13,47 aralığına yükselmiştir. Aşağıda tablo 3.10. ve tablo 3.11.'de en yüksek olumsuz etkilenen on şirket listelenmektedir.

Tablo 3.10. 2016 Yılı Olumsuz Etkilenen İlk On Şirket

Kodu	2016 Yılı Olumsuz Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
GLYHO	(10,04)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
NTHOL	(8,71)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
AEFES	(7,15)	İmalat Sanayii	Gıda, İçki, Tütün
ALARK	(6,91)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
ENJSA	(6,78)	Elektrik, Gaz ve Su	Elektrik, Gaz ve Buhar
EREGL	(6,67)	İmalat Sanayii	Metal Ana Sanayi
BERA	(6,60)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
ENKAI	(5,55)	İnşaat ve Bayındırlık İşleri	İnşaat ve Bayındırlık İşleri
BRSAN	(5,51)	İmalat Sanayii	Metal Ana Sanayi
HURGZ	(5,23)	İmalat Sanayii	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Tablo 3.11. 2017 Yılı Olumsuz Etkilenen İlk On Şirket

Kodu	2017 Yılı Olumsuz Etkilenme Oranı %	Ana Sektör	Alt Sektör
NTHOL	(13,47)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
GLYHO	(9,20)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
ALARK	(8,77)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
BERA	(7,18)	Mali Kuruluşlar	Holdingle ve Yatırım Şirketleri
AEFES	(6,43)	İmalat Sanayii	Gıda, İçki, Tütün
ENJSA	(5,87)	Elektrik Gaz ve Su	Elektrik Gaz ve Buhar
ENKAI	(5,82)	İnşaat ve Bayındırlık İşleri	İnşaat ve Bayındırlık İşleri
EREGL	(5,71)	İmalat Sanayii	Metal Ana Sanayi
AKENR	(5,67)	Elektrik Gaz ve Su	Elektrik, Gaz ve Buhar
THYAO	(5,29)	Ulaştırma Haberleşme ve Depolama	Ulaştırma

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/>

3.4.1. Ana Sektör Bazında Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi

BIST 100 endeksinde Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler ana sektörüne kayıtlı üç şirket ile Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar ana sektörüne kayıtlı bir şirket özel hesap dönemi uygulamaları nedeni ile dahil edilmemiştir. Altı Gayrimenkul Yatırım şirketi ve bir Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı şirketi Kurumlar Vergisi istisnası nedeni ile dahil edilmemiştir.

Dokuz ana sektörün ertelenmiş vergi varlığı genel ortalaması 2016 yılında % 0,72 iken 2017 yılında % 0,87 oranındadır. 2016 yılında % 2,16 olan ertelenmiş vergi yükümlülüğü genel ortalaması 2017 yılında % 2,21 oranındadır.

Ana sektörlerin ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına bakıldığında; Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Hizmetler ana sektöründe 2016 yılında % 5,99 oranında ve % 7,25 oranında İnşaat ve Bayındırlık ana sektöründe 2017 yılında en yüksek olumlu etki mevcuttur. 2016 yılında % 0,10 ve 2017 yılında % 0,13 oranında çok düşük olumlu ortalama vardır.

Ana sektörlerin ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin aktif toplamına oranına bakıldığında; en yüksek olumsuz etki İnşaat ve Bayındırlık ana sektöründe olmuştur. 2016 yılında % 10,70 iken 2017 yılında % 11,29 oranına yükselmiştir. Mali Kuruluşlar ana sektöründe 2016 ve 2017 yılında % 0,18 oranında en düşük olumsuz ortalama oluşurken; 2017 yılında Teknoloji sektöründe % 0,18 oranında olumsuz ortalama vardır.

3.4.2. Alt Sektör Bazında Ertelenmiş Vergi Varlığı ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi

Gayrimenkul ve Yatırım Ortaklıkları, Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları, Perakende Ticaret ve Spor Faaliyetleri Eğlence ve Oyun Faaliyetleri alt sektörlerindeki şirketlerin Kurumlar Vergisi istisnası ve özel hesap dönemi uygulaması nedeni ile kapsam dışında olduğu önceki bölümlerde belirtilmiştir. Dolayısı ile BIST 100 endeksindeki yirmi altı alt sektörden yirmi üçü incelenmiştir. Bölüm 3.3.2'de yer alan Şekil 3.2.'de alt sektörler ve payları listelenmektedir.

BIST 100 endeksindeki şirketlerin ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına oranlarının alt sektör genel ortalamaları incelendiğinde; 2016 yılında % 0,64 olan ortalama 2017 yılında % 0,70 oranındadır. Endeksteeki şirketlerin ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin alt sektör ortalamalarının genel ortalaması ise 2016 yılında % 1,59 ve 2017 yılında % 1,56'dır.

Alt sektörlerin 2016 yılında ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına ortalamaları alındığında; en yüksek ortalamaya sahip beş sektörün ilk sırasında

% 7,91 oranı ile Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünleri geliyor. % 11 payı ile Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünleri alt sektörü BIST 100 endeksindeki en büyük ikinci alt sektör. 2016 yılında ortalaması ikinci en yüksek alt sektör olan İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetlerin ortalaması % 5,99'dır. Sektörün endekste % 1 payı vardır. Ortalaması en yüksek üçüncü alt sektör ise Savunma sektörüdür. % 1 payı ve % 4,47 ortalaması var. Dördüncü sıralamadaki Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı alt sektörünün ortalaması % 3,40 ve endeksteki payı % 9'dur. Beşinci sıradaki Elektrik, Gaz ve Buhar alt sektöründe ortalama % 2,24'tür. Bu sektörün BIST 100 endeksinde % 5 payı vardır.

2016 yılında alt sektörlerin ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin aktif toplamına oranının ortalaması en yüksek beş alt sektörün sıralaması şöyledir; % 10,70 ortalama ile ilk sırada İnşaat ve Bayındırlık İşleri sektörüdür. Endekste % 2 paya sahiptir. İkinci sırada % 8 ortalaması olan ve endekste % 5 payı olan Metal Ana Sanayi var. Üçüncü sırada % 7,60 ortalaması ve % 2 payı olan Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın alt sektörüdür. Dördüncü sırada % 6,47 ortalama ve % 5 paya sahip Gıda, İçki, Tütün sektörü vardır. Beşinci sırada olan Ulaştırma sektörünün % 2 payı ve % 5,09 ortalaması vardır.

2017 yılı ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına ortalaması en yüksek olan ilk alt sektör % 7,25 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetlerdir. İkinci sırada % 7 ortalama ile Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler sektörüdür. % 5,40 ortalaması olan Savunma sektörü üçüncü sıradadır. Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı sektörü % 4,01 oranı ile dördüncü sıradadır. 2017 yılında beşinci sıraya bakıldığında ortalama % 1,98'e düşmüştür. Taş ve Toprağa Dayalı alt sektörünün BIST 100 endeksinde % 4 payı vardır.

2017 yılı ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin aktif toplamına ortalaması en yüksek ilk alt sektör yine İnşaat ve Bayındırlık sektörüdür. Ortalaması % 11,29'dur. İkinci sırada % 7,57 ortalaması olan Metal Ana Sanayi vardır. Gıda, İçki, Tütün alt sektörü % 5,84 ortalama ile üçüncü, Ulaştırma % 5,24 ortalama ile dördüncü, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler % 4,56 ortalama ile beşinci sıradadır.

Genel ortalama ve sektörlerin ortalamalarında her iki yılda da büyük farklılıklar olmamıştır.

SONUÇ

Geçmişte yaşanan kurumsal yönetim skandalları sonrasında ülkeler arasında ve sermaye piyasalarında etkin entegrasyonu teşvik edici önlemler olarak; yatırımcıların işletme performansının ölçümünde kaliteli bilgiye ulaşabilmelerinin sağlanabilmesi önem kazanmıştır. İlkeleri olan kurumsal yönetim ve piyasaların farklılıklarının belirli bir düzeyde uyumlaştırıldığı yasal düzenlemeler zorunlu ihtiyaç olmuştur. AB'nin ulusal farklılıkların belirli bir düzeyde uyumlaştırılması kapsamında uyguladığı şirketler hukuku; şirketler, muhasebe ve denetim ilke ve esaslarına ait yasal mevzuatları düzenlemektedir. UMSK tarafından yayımlanan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları birçok ülkede uygulanmakta ya da uygulanmak üzere benimsenmiştir. Ülkemizde bu standartlar Türkçe'ye çevrilerek Türkiye Finansal Raporlama Standartları yürürlüğe girmiştir.

İşletmeler kâr sağlamak amacı ile kurullar ve sürdürülebilirliği sağlayabilmeyi hedefleyerek faaliyette bulunurlar. Dönem kârı veya zararı işletmenin başarısının ölçülmesinde ve yönetime emanet edilen değerlerin etkin kullanılıp kullanılmadığının tespitinde temel unsurdur. Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle ülkeler arasında ekonomik ilişkiler gün geçtikçe artmakta ve sermaye piyasalarında işletmelerin ekonomik faaliyetlerinin çoğalması ile rekabet zorlaşmaktadır. İşletmeler gelişen piyasalarda faaliyetlerini sürdürebilmek ya da büyüme hedeflerine ulaşabilmek gibi nedenlerle yatırımcılara ihtiyaç duymaktadırlar.

Ertelenmiş vergilerin finansal tablolarda sunumu dağıtıma konu olacak kârı ve şirketlerin gelecekteki nakit akışlarını değiştirmektedir. Finansal tablolarda sunulması kadar kâr üzerindeki etkileri de finansal tablo okuyucuları için önemli olabilmektedir. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları kullanılarak ihtiyaca uygun finansal tabloların düzenlenmesi işletmelerin uluslararası sermaye piyasalarında faaliyetlerini şeffaflaştırmakta ve finansal tablolarının karşılaştırılabilir ve anlaşılabilir olarak sunumunu sağlamaktadır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygun finansal raporlama yapan şirketlerin sayısı ülkemizde de gün geçtikçe artmaktadır.

Yatırımcılar, kredi verenler ve şirketler açısından, şirketlerin cari dönemde ve gelecekteki vergi alacağı veya borcunun bilinmesi, gelecek ile ilgili kararlarını etkileme olasılığı nedeni ile önemlilik arz etmektedir. Ertelenmiş vergi yükümlülüğü, işletmede ilerideki dönemlerde nakit çıkışına neden olacaktır ve işletmenin gelecekte vergisel riskler ile karşı karşıya kalabilmesi söz konusu olabilmektedir. Ertelenmiş vergi varlığı ise yatırımcılar üzerinde olumlu etki oluşturabilecektir.

TMS'na göre hazırlanan finansal tablolarda yer alan ticari kâr ile devlet otoritesi tarafından belirlenmiş vergi kanunlarına göre hazırlanmış finansal tablolarda yer alan mali kâr arasındaki ilişki ertelenmiş vergilerin sunumu ile karşılaştırılarak anlaşılır olmaktadır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları içinde en kapsamlı standartlardan biri olan 12 numaralı Kâr Üzerinden Alınan Vergiler Standardında, kurumların kazançları üzerinden hesaplanan vergilerin nasıl muhasebeleştirileceği ve finansal tablolarda ne şekilde sunulacağını düzenlenmektedir. Ülkemizdeki işletmeler açısından TMS 12 Standardı önemli bir yere sahiptir. TMS 12 Standardı temel olarak muhasebe kârını esas almaktadır bu nedenle ayrı bir standart olarak düzenlenmiştir. Ertelenmiş vergiler tahakkuk esasına göre; vergi giderini vergi öncesi kârla tutarlı hale getirebilmek için hesaplanır.

Finansal raporlama yapılırken bir varlık veya borç muhasebeleştirildiğinde, varlıklardan ileride defter değeri kadar fayda elde edileceği, borcun ise ödeneceği beklenir. Varlık veya borcun defter değeri ve vergi değeri arasında değerlendirme yöntemlerinin farklı olması ya da kabul edilme zamanlarının farklı olması gibi durumlar nedeni ile ertelenmiş vergi farkları oluşmaktadır. Ertelenmiş vergi geçici farklar üzerinden hesaplanmaktadır. Bu farklar gelecek dönemlerde geri kazanımları ya da borcun ödenmesi ile ortadan kalkar. Geçici farkların doğrudan muhasebeleştirilmesi mümkün olmadığı için geçici farklar ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülükleri olarak muhasebeleştirilecek, cari ve gelecek dönemlerle ilgili vergisel sonuçlar netlik kazanacaktır. Sürekli farklar ise kurum kazancının tespiti sırasında indirilmesine izin verilmeyen giderler ve vergiden

istisna edilen ve muaf olan gelirlerden oluşan ve sonraki dönemlerde ortadan kalkmayan farklardır.

Çalışma kapsamında; ertelenmiş vergi geliri ve giderinin şirketlerin dönem kârı üzerindeki etkisini en doğru şekilde gözlemlemek amacı ile Borsa İstanbul pay piyasalarının temel endeksi olan BIST 100'e kayıtlı şirketlerin ertelenmiş vergi geliri ve giderinin dönem kâr/zararını etkileme oranları şirketler, ana ve alt sektörler bazında incelenmiştir. Bu amaçla BIST 100'e kayıtlı şirketlerin 2016 ve 2017 yılına ilişkin Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda sundukları veriler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır;

- BIST 100 endeksindeki şirketlerin 2016 ve 2017 yıllarında yaklaşık % 55'inin ertelenmiş vergi geliri, % 45'inin ertelenmiş vergi gideri vardır.
- Ertelenmiş vergi geliri nedeni ile şirketlerin en yüksek on etkilenme oranı; 2016 yılında % 23,95 - % 165,92 iken, 2017 yılında ise % 27,17 - % 32.726,53 aralığında bulunmuştur. Ertelenmiş vergi gideri nedeni ile en yüksek on etkilenme oranı; 2016 yılında % 16,50 - % 233,45 iken, 2017 yılında % 7,99 - % 45,40 aralığında gerçekleşmiştir.
- 2016 yılı verilerine göre, olumlu yönde en yüksek seviyede etkilenen ana sektör % 33,78 oranı ile Elektrik, Gaz ve Su ana sektörü iken, olumsuz yönde en yüksek seviyede etkilenen ana sektör % 15,13 oranı ile Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama ana sektörüdür. 2017 yılı verilerine bakıldığında olumlu en yüksek etkilenme oranı Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler ana sektöründe % 27,17 oranında gerçekleşmiştir. Olumsuz etkilenme oranı ise % 5,35 ile İnşaat ve Bayındırlık ana sektöründedir.
- Ana sektörlerde yüksek oranlarda gerçekleşen ertelenmiş vergi geliri/gideri etkileri dokuz ana sektörün genel ortalamasına bakıldığında; 2016 yılı verilerine göre % 1,17 oranında olumsuz etkide ve 2017 yılında % 2,14 oranında olumlu etkide görülmektedir.
- 2016 yılında alt sektörler bazında bakıldığında en yüksek olumlu etkinin Perakende Ticaret alt sektöründe % 64,80 oranında olduğu görülmekte ve en yüksek olumsuz etki % 48,29 oranında Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın alt

sektöründe görülmektedir. 2017 yılında en yüksek olumlu etki Bilişim alt sektöründe % 43,97 oranında ve en yüksek olumsuz etki % 27,06 oranı ile Orman Ürünleri ve Mobilya alt sektöründedir.

- Ertelenmiş vergi geliri/giderinin alt sektörlerde etkilenme oranlarının genel ortalamaları 2016 yılında % 1,61 ve olumsuz etkide olup, 2017 yılında % 0,91 oranında olumlu etkidedir.
- Kâr veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosunda yer alan ertelenmiş vergi geliri/giderinin dönem kâr/zararına etkisi birçok şirket ve sektörde yüksek düzeyde gerçekleşirken, ana ve alt sektör genel ortalamaları oldukça düşük oranlardadır.

Çalışmanın devamında; BIST 100 endeksine kayıtlı şirketlerin ertelenmiş vergi varlıklarının ve yükümlülüklerinin aktif toplamına etkisinin oranları şirketler, ana ve alt sektörler bazında incelenmiştir. Bu amaçla BIST 100 endeksine kayıtlı şirketlerin 2016 ve 2017 yılına ilişkin Finansal Durum Tablosunda yer alan veriler analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir;

- BIST 100 endeksine kayıtlı seksen dokuz şirketin; 2016 yılında otuz sekizi ve 2017 yılında kırk biri ertelenmiş vergi varlıklarını ve yükümlülüklerini finansal durum tablolarına net olarak aktarmıştır.
- Ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına oranı en yüksek on şirketin; 2016 yılında % 4,47 - % 17,87 olan etkilenme oranı 2017 yılında % 4,41 - % 19,92 olarak gerçekleşmiştir.
- Ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplama oranı ortalaması 2016 yılında en yüksek % 5,99 oranı ile Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler ana sektöründe görülmektedir. 2017 yılında da en yüksek oranın % 7,25 ile aynı sektörde olduğu gözlemlenmiştir.
- Ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına oranının ana sektörler bazında genel ortalaması 2016 yılında % 0,72 ve 2017 yılında % 0,87'dir.

- Ertelenmiş vergi yükümlülüğünün aktif toplamına oranı en yüksek on şirketin 2016 yılında % 5,23 - % 10,04 ve 2017 yılında % 5,29 - % 13,47 oran aralığında etkilenme oranları mevcuttur.
- Ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin aktif toplama oranı ortalaması 2016 yılında en yüksek İnşaat ve Bayındırlık ana sektöründe % 10,70 seviyesindeyken 2017 yılında da aynı sektörde % 11,29 oranında tespit edilmiştir.
- Ertelenmiş vergi yükümlülüğünün aktif toplamına oranının ana sektörler bazında genel ortalaması 2016 yılında % 2,16 ve 2017 yılında % 2,21 oranındadır.
- BIST 100 endeksindeki şirketlerin ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin aktif toplamına oranının ana sektör ve alt sektör ortalamaları ve genel ortalamaları her iki yılda da ertelenmiş vergi varlıklarının aktif toplamına oranından daha yüksektir.
- Finansal Durum Tablosunda yer alan ertelenmiş vergi varlıklarının ve yükümlülüklerinin dönem kârına etkisi bazı şirket ve sektörlerde yüksek düzeyde gerçekleşmekte fakat ana ve alt sektör genel ortalamaları oldukça düşük oranlardadır.

KAYNAKÇA

- Borsa İstanbul A.Ş. (2018, 11 02). *Borsa İstanbul*. 11 02, 2018 tarihinde [www.borsaistanbul.com: http://www.borsaistanbul.com/endeksler/bist-pay-endeksleri](http://www.borsaistanbul.com/endeksler/bist-pay-endeksleri) adresinden alındı
- Borsa İstanbul A.Ş. (2018, 11 02). *Borsa İstanbul*. 11 02, 2018 tarihinde [www.borsaistanbul.com: http://www.borsaistanbul.com/docs/default-source/endeksler/bist-pay-endeksleri-temel-kurallari-haziran-2018.pdf?sfvrsn=4](http://www.borsaistanbul.com/docs/default-source/endeksler/bist-pay-endeksleri-temel-kurallari-haziran-2018.pdf?sfvrsn=4) adresinden alındı
- Commission Of The European Communities. (2003, 05 21). Commission Of The European Communities. *Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union - A Plan to Move Forward*. (C. O. Communities, Dü.) Brussels. 02 02, 2019 tarihinde <file:///C:/Users/senay/Desktop/2018TEZ/KAYNAKÇA/AB/Corporate%20Governance%202003%2021.05.2003%20european%20parliament.pdf> adresinden alındı
- CPS Corporate&Public Strategy Advisory Group. (2013, 04). http://www.mess.org.tr/media/filer_public/72/5d/725d2ceb-b27f-43f4-af2b-c79b70c36296/mess_sirketler_hukuku_nisan_2013_-_final.pdf. (C. C. Group, Dü.) 01 30, 2019 tarihinde Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası: http://www.mess.org.tr/media/filer_public/72/5d/725d2ceb-b27f-43f4-af2b-c79b70c36296/mess_sirketler_hukuku_nisan_2013_-_final.pdf adresinden alındı
- Cumhur Başkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü. (2006, 03 16). www.resmigazete.gov.tr. 11 06, 2018 tarihinde T.C. Resmi Gazete: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/06/20060621-1.htm> adresinden alındı
- Çelik, P. (2014). *Örnek Uygulamalarla Ertelenmiş Vergi ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Geçiş*. (T. Yayınları, Dü.) Ankara: MU-DEN A.Ş.
- Deloitte . (2019). Deloitte : <https://www.iasplus.com/en/resources/regional/sec> adresinden alındı
- Deloitte. (2019). *Deloitte*. 2019 tarihinde Deloitte: <https://www.iasplus.com/en/news/2018/12/sec-aicpa-conference-on-current-sec-and-pcaob-developments> adresinden alındı
- Ergin, D. E. (2016). *Ertelenmi Vergi Örneklerle Karşılaştırmalı Vergi Mevzuatı/TMS-FRS/US GAAP/Kobi TFRS*. İstanbul, Beylikdüzü: Maliye ve Hesap Uzmanları Derneği.

- European Union. (2019, 01 30). *European Union(EU)*. 01 30, 2019 tarihinde https://europa.eu/european-union/about-eu/history_en:
https://europa.eu/european-union/about-eu/history_en adresinden alındı
- Financial Accounting Standards Board (FASB). (2019). *Financial Accounting Standards Board (FASB)*. (F. A. (FASB), Düzenleyen) Financial Accounting Standards Board (FASB):
<https://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1176154526495> adresinden alındı
- Financial Accounting Standards Board-FASB . (2002, 09 18). The Norwalk Agreement. *The Norwalk Agreement*. (F. A. Board-FASB, Dü.)
<https://www.fasb.org/news/memorandum.pdf> adresinden alındı
- Gelir İdaresi Başkanlığı. (2006, 06 21). *Gelir İdaresi Başkanlığı*. 11 06, 2018 tarihinde <http://www.gib.gov.tr>: <http://www.gib.gov.tr/gibmevzuat> adresinden alındı
- IFRS Foundation. (2018, December 01). *IFRS Foundation*. 2019 tarihinde IFRS Foundation: <https://www.ifrs.org/-/media/feature/about-us/legal-and-governance/constitution-docs/ifrs-foundation-constitution-2018.pdf> adresinden alındı
- International Federation of Accountants Committees. (2019). *International Federation of Accountants Committees-12 Point Program*. International Federation of Accountants Committees: <https://www.ifac.org/about-ifac/organization-overview/history/12-point-program> adresinden alındı
- International Federation of Accountants Committees. (2019). *International Federation of Accountants Committees-History*. International Federation of Accountants Committees: <https://www.ifac.org/about-ifac/organization-overview/history> adresinden alındı
- İSMMMO Mali Çözüm Dergisi. (1994, Ocak-Şubat). Türkiye'de Muhasebe, Finansal Raporlama ve Denetim Hizmetlerinin Geliştirilmesi... . *İSMMMO Mali Çözüm Dergisi* , 24. İstanbul. 02 8, 2019 tarihinde <file:///C:/Users/senay/OneDrive/Belgeler/turmob%20dergi/2019/MALICOZUM24%201994%20.pdf> adresinden alındı
- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu. (tarih yok). TMS 12 Gelir Vergileri . (K. G. Kurulu, Dü.) 02 19, 2019 tarihinde <http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2019Seti/TMS/TMS%2012.pdf> adresinden alındı

- Karaçuha, E. (1992). Gelir ve Kurumlar Vergisinin Yeri ve Gelişimi. *Gelir ve Kurumlar Vergisinin Yeri ve Gelişimi(18296 nolu tez)*. (İ. Üniversitesi, Dü.) İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden alındı
- Sarbanes-Oxley*. (2019). 02 04, 2019 tarihinde Sarbanes-Oxley: <https://www.sarbanes-oxley-101.com/> adresinden alındı
- Türkiye Muhasebe Sandartları Kurulu TMSK. (2004, 12 14). Muhasebe Standartları Taslakları. (T. M. TMSK, Dü.) Ankara. 02 11, 2019 tarihinde https://www.tspb.org.tr/wp-content/uploads/gmektuplar/gMektup_275_ek1.pdf adresinden alındı
- Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği. (2019). *Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği*. 2019 tarihinde Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği: <http://www.tmud.org.tr/DocumentPage.aspx?MenuID=14> adresinden alındı
- Türkiye Sigortalar Birliği. (2019). *Türkiye Sigortalar Birliği*. Türkiye Sigortalar Birliği: <https://www.tsb.org.tr/iasb.aspx?pageID=835> adresinden alındı
- Yeni, B. (1984, Mart). Uluslararası Muhasebe Standardı 12 Gelir Vergilerinin Muhasebeleştirilmesi. (İ. Ü. Fakültesi, Dü.) *Muhasebe Enstitüsü Dergisi*, 10(35), 66-74. 02 13, 2019 tarihinde alındı
- Yücel, G. (2016). Yarım Yüzyıldır Devam Eden Hata: Gelir Tablosu. *Seçmeler 2016*. (İ. Ü. Enstitüsü, Dü.) İstanbul. doi:978-605-07-0609-3
- Yücel, P. G., & Adiloğlu, D. (Mayıs-Haziran 2017). Dünya'nın En Büyük Kaşılıkları:BP PLC ve VW AG. *İSMMM Mali Çözüm*(141), 13-30. doi:ISSN 1303-5444

EKLER

EK 1: 2016 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Ana Sektör Ortalamaları

Şirket Sayısı	Ana Sektör	Dönem Kâr/(Zararı) (a)	Ertelemiş Vergi Geliri/(Gideri) (b)	Ertelemiş Vergi Öncesi Kâr/(Zararı) (c=a-b)	Oran % (b/c)
1	1 Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	(48.709.000)	19.029.000	(67.738.000)	28,09
2	5 Elektrik Gaz ve Su	(109.872.917)	56.051.451	(165.924.367)	33,78
3	40 İmalat Sanayii	282.321.055	11.877.345	270.443.710	4,39
4	2 İnşaat ve Bayındırlık	940.240.332	(65.967.892)	1.006.208.223	(6,56)
5	3 Madencilik	224.250.706	(24.395.988)	248.646.695	(9,81)
6	26 Mali Kuruluşlar	1.435.474.115	(42.694.259)	1.478.168.374	(2,89)
7	2 Teknoloji	406.935.506	29.518.951	377.416.555	7,82
8	6 Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	35.555.024	8.119.978	27.435.046	29,60
9	4 Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	174.523.001	(31.115.106)	205.638.106	(15,13)
89	Genel Ortalama	371.190.869	(4.397.391)	375.588.260	(1,17)

EK 2: 2017 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Ana Sektör Ortalamaları

Şirket Sayısı	Ana Sektör	Dönem Kâr/(Zararı) (a)	Ertelemiş Vergi Geliri/(Gideri) (b)	Ertelemiş Vergi Öncesi Kâr/(Zarar) (c=a-b)	Oran % (b/c)
1	1 Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	(132.782.000)	49.541.000	(182.323.000)	27,17
2	5 Elektrik Gaz ve Su	209.632.391	(5.668.518)	215.300.908	(2,63)
3	40 İmalat Sanayii	476.654.752	8.638.981	468.015.770	1,85
4	2 İnşaat ve Bayındırlık	1.335.949.904	(75.506.695)	1.411.456.599	(5,35)
5	3 Madencilik	350.098.674	2.203.919	347.894.755	0,63
6	26 Mali Kuruluşlar	1.920.293.979	7.424.585	1.912.869.394	0,39
7	2 Teknoloji	720.683.601	117.603.528	603.080.074	19,50
8	6 Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	240.825.444	(4.839.679)	245.665.123	(1,97)
9	4 Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	1.078.338.525	30.750.329	1.047.588.195	2,94
89	Genel Ortalama	688.855.030	14.460.828	674.394.202	2,14

EK 3: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2016 Yılı Ertelemiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi

Şirket Sayısı	Ana Sektör	Kodu	Dönem		Ertelemiş Vergi		Oran %
			Kâr/(Zararı) (a)	Geliri/Gideri (b)	Ertelemiş Vergi Öncesi Kâr/(Zarar) (c=a-b)	(b/c)	
1	Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	MPARK	(48.709.000)	19.029.000	(67.738.000)	28,09	
	Ortalama		(48.709.000)	19.029.000	(67.738.000)	28,09	
1	Elektrik Gaz ve Su	AKENR	(548.673.970)	99.016.412	(647.690.382)	15,29	
2	Elektrik Gaz ve Su	AKSEN	(362.856.409)	73.804.085	(436.660.494)	16,90	
3	Elektrik Gaz ve Su	ENJSA	377.393.000	11.406.000	365.987.000	3,12	
4	Elektrik Gaz ve Su	ODAS	(10.724.204)	1.558.757	(12.282.961)	12,69	
5	Elektrik Gaz ve Su	ZOREN	(4.503.000)	94.472.000	(98.975.000)	95,45	
	Ortalama		(109.872.917)	56.051.451	(165.924.367)	33,78	
1	İmalat Sanayii	AFYON	9.602.315	1.632.356	7.969.959	20,48	
2	İmalat Sanayii	AKSA	125.750.000	(3.925.000)	129.675.000	(3,03)	
3	İmalat Sanayii	ANACM	464.990.000	16.405.000	448.585.000	3,66	
4	İmalat Sanayii	AEFES	(40.055.000)	(8.092.000)	(31.963.000)	(25,32)	
5	İmalat Sanayii	ARCLK	1.304.150.000	202.664.000	1.101.486.000	18,40	
6	İmalat Sanayii	AYGAZ	416.092.000	(1.824.000)	417.916.000	(0,44)	
7	İmalat Sanayii	BAGFS	(37.585.667)	13.615.795	(51.201.462)	26,59	
8	İmalat Sanayii	BANVT	62.415.065	(13.041.247)	75.456.312	(17,28)	
9	İmalat Sanayii	BRSAN	102.082.224	(10.992.093)	113.074.317	(9,72)	
10	İmalat Sanayii	BRISA	80.112.628	2.540.602	77.572.026	3,28	
11	İmalat Sanayii	CCOLA	22.391.000	3.064.000	19.327.000	15,85	

12	İmalat Sanayii	CEMTS	28.698.151	(724.033)	29.422.184	(2,46)
13	İmalat Sanayii	DEVA	60.331.101	(11.644.900)	71.976.001	(16,18)
14	İmalat Sanayii	DGKLB	(39.648.115)	2.460.130	(42.108.245)	5,84
15	İmalat Sanayii	EGEEN	98.387.599	(1.285.795)	99.673.394	(1,29)
16	İmalat Sanayii	ERBOS	36.360.835	89.110	36.271.725	0,25
17	İmalat Sanayii	EREGL	1.571.702.000	(169.053.000)	1.740.755.000	(9,71)
18	İmalat Sanayii	FROTO	955.308.000	5.551.000	949.757.000	0,58
19	İmalat Sanayii	GOODY	45.964.989	(303.084)	46.268.073	(0,66)
20	İmalat Sanayii	GOLTS	5.467.074	13.760.691	(8.293.617)	165,92
21	İmalat Sanayii	GUBRE	(43.964.404)	(29.418.026)	(14.546.378)	(202,24)
22	İmalat Sanayii	HURGZ	(2.008.666)	214.335	(2.223.001)	9,64
23	İmalat Sanayii	IPEKE	261.324.000	(26.796.000)	288.120.000	(9,30)
24	İmalat Sanayii	KRDMD	(123.877.113)	85.838.028	(209.715.141)	40,93
25	İmalat Sanayii	KARSN	(95.782.823)	29.160.747	(124.943.570)	23,34
26	İmalat Sanayii	KARTN	2.914.248	(1.060.001)	3.974.249	(26,67)
27	İmalat Sanayii	KORDS	187.465.201	(8.641.439)	196.106.640	(4,41)
28	İmalat Sanayii	OTKAR	69.725.000	258.000	69.467.000	0,37
29	İmalat Sanayii	PETKM	731.687.346	112.834.788	618.852.558	18,23
30	İmalat Sanayii	SASA	137.048.000	(4.661.000)	141.709.000	(3,29)
31	İmalat Sanayii	SODA	576.624.000	11.869.000	564.755.000	2,10
32	İmalat Sanayii	TATGD	64.700.560	(3.119.883)	67.820.443	(4,60)
33	İmalat Sanayii	TOASO	970.228.000	187.446.000	782.782.000	23,95
34	İmalat Sanayii	TRKCM	575.089.000	36.226.000	538.863.000	6,72
35	İmalat Sanayii	TMSN	40.030.428	676.944	39.353.484	1,72
36	İmalat Sanayii	TTRAK	369.796.289	26.950.279	342.846.010	7,86
37	İmalat Sanayii	TUPRS	1.812.790.000	(39.599.000)	1.852.389.000	(2,14)
38	İmalat Sanayii	ULKER	284.296.416	7.560.895	276.735.521	2,73

39 İmalat Sanayii	VESTL	184.762.000	48.979.000	135.783.000	36,07
40 İmalat Sanayii	YATAS	17.478.514	(522.387)	18.000.901	(2,90)
	Ortalama	282.321.055	11.877.345	270.443.710	4,39
1 İnşaat ve Bayındırlık	ANELE	71.348.663	2.214.217	69.134.446	3,20
2 İnşaat ve Bayındırlık	ENKAI	1.809.132.000	(134.150.000)	1.943.282.000	(6,90)
	Ortalama	940.240.332	(65.967.892)	1.006.208.223	(6,56)
1 Madencilik	KOZAL	395.155.000	(47.731.000)	442.886.000	(10,78)
2 Madencilik	KOZAA	276.855.000	(25.748.000)	302.603.000	(8,51)
3 Madencilik	PRKME	742.119	291.035	451.084	64,52
	Ortalama	224.250.706	(24.395.988)	248.646.695	(9,81)
1 Mali Kuruluşlar	AKBNK	4.854.179.000	(277.374.000)	5.131.553.000	(5,41)
2 Mali Kuruluşlar	ALARK	148.960.760	(4.317.247)	153.278.007	(2,82)
3 Mali Kuruluşlar	BERA	(2.445.052)	(4.277.174)	1.832.122	(233,45)
4 Mali Kuruluşlar	DOHOL	(149.234.000)	(36.871.000)	(112.363.000)	(32,81)
5 Mali Kuruluşlar	ECILC	200.735.000	64.000	200.671.000	0,03
6 Mali Kuruluşlar	GLYHO	(135.610.641)	23.719.075	(159.329.716)	14,89
7 Mali Kuruluşlar	GSDHO	85.652.000	(4.489.000)	90.141.000	(4,98)
8 Mali Kuruluşlar	SAHOL	5.556.498.000	(58.491.000)	5.614.989.000	(1,04)
9 Mali Kuruluşlar	ICBCT	18.749.000	(25.000)	18.774.000	(0,13)
10 Mali Kuruluşlar	IEYHO	(67.391.064)	(2.758.352)	(64.632.712)	(4,27)
11 Mali Kuruluşlar	IHLGM	(683.059)	(103.300)	(579.759)	(17,82)
12 Mali Kuruluşlar	IHLAS	60.538.162	6.679.247	53.858.915	12,40
13 Mali Kuruluşlar	KCHOL	5.276.386.000	145.259.000	5.131.127.000	2,83
14 Mali Kuruluşlar	METRO	23.090.757	(1.315.846)	24.406.603	(5,39)
15 Mali Kuruluşlar	NTHOL	(6.656.097)	(27.490.735)	20.834.638	(131,95)
16 Mali Kuruluşlar	SKBNK	125.897.000	15.779.000	110.118.000	14,33
17 Mali Kuruluşlar	TAVHL	399.379.000	(105.333.000)	504.712.000	(20,87)

18	Mali Kuruluşlar	TKFEN	330.323.000	35.947.000	294.376.000	12,21
19	Mali Kuruluşlar	TRCAS	17.600.219	3.159.597	14.440.622	21,88
20	Mali Kuruluşlar	GARAN	5.147.759.000	(307.584.000)	5.455.343.000	(5,64)
21	Mali Kuruluşlar	HALKB	2.539.456.000	(184.619.000)	2.724.075.000	(6,78)
22	Mali Kuruluşlar	ISCTR	5.697.897.000	(234.173.000)	5.932.070.000	(3,95)
23	Mali Kuruluşlar	TSKB	435.913.000	(19.067.000)	454.980.000	(4,19)
24	Mali Kuruluşlar	SISE	1.040.028.000	72.086.000	967.942.000	7,45
25	Mali Kuruluşlar	VAKBN	2.792.446.000	17.554.000	2.774.892.000	0,63
26	Mali Kuruluşlar	YKBNK	2.932.860.000	(162.009.000)	3.094.869.000	(5,23)
		Ortalama	1.435.474.115	(42.694.259)	1.478.168.374	(2,89)
1	Teknoloji	ASELS	795.201.000	62.726.000	732.475.000	8,56
2	Teknoloji	NETAS	18.670.011	(3.688.098)	22.358.109	(16,50)
		Ortalama	406.935.506	29.518.951	377.416.555	7,82
1	Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	BIMAS	670.859.000	(6.100.000)	676.959.000	(0,90)
2	Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	BIZIM	1.376.142	523.867	852.275	61,47
3	Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	DOAS	237.943.000	3.405.000	234.538.000	1,45
4	Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	KIPA	(236.129.000)	10.239.000	(246.368.000)	4,16
5	Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	MGROS	(300.106.000)	8.345.000	(308.451.000)	2,71
6	Toptan ve Perakende Ticaret Otel ve Lokantalar	TKNSA	(160.613.000)	32.307.000	(192.920.000)	16,75
		Ortalama	35.555.024	8.119.978	27.435.046	29,60
1	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	PGSUS	(136.182.998)	7.486.578	(143.669.576)	5,21
2	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	TCELL	1.605.615.000	(225.952.000)	1.831.567.000	(12,34)
3	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	THYAO	(47.000.000)	16.000.000	(63.000.000)	25,40
4	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	TTKOM	(724.340.000)	78.005.000	(802.345.000)	9,72
		Ortalama	174.523.001	(31.115.106)	205.638.106	(15,13)
89	Genel Ortalama		371.190.869	(4.397.391)	375.588.260	(1,17)

EK 4: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2017 Yılı Ertenlenmiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi

Ana Sektör	Kodu	Dönem		Ertenlenmiş Vergi		Ertenlenmiş Vergi Öncesi Kâr/(Zarar) (c=a-b)	Oran % (b/c)
		Kâr/(Zararı) (a)	(b)	Geliri/(Gideri) (b)	Kâr/(Zarar) (c=a-b)		
1	Eğitim, Sağlık, Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	MPARK	(132.782.000)	49.541.000	(182.323.000)	27,17	
		Ortalama	(132.782.000)	49.541.000	(182.323.000)	27,17	
1	Elektrik Gaz ve Su	AKENR	(505.044.383)	23.241.745	(528.286.128)	4,40	
2	Elektrik Gaz ve Su	AKSEN	389.574.034	47.675.747	341.898.287	13,94	
3	Elektrik Gaz ve Su	ENJSA	988.009.000	(244.367.000)	1.232.376.000	(19,83)	
4	Elektrik Gaz ve Su	ODAS	124.048.303	187.996.920	(63.948.617)	293,98	
5	Elektrik Gaz ve Su	ZOREN	51.575.000	(42.890.000)	94.465.000	(45,40)	
		Ortalama	209.632.391	(5.668.518)	215.300.908	(2,63)	
1	İmalat Sanayii	AFYON	54.011.326	3.060.934	50.950.392	6,01	
2	İmalat Sanayii	AKSA	294.971.000	(9.012.000)	303.983.000	(2,96)	
3	İmalat Sanayii	ANACM	183.872.000	16.624.000	167.248.000	9,94	
4	İmalat Sanayii	AEFES	305.889.000	(19.934.000)	325.823.000	(6,12)	
5	İmalat Sanayii	ARCLK	845.303.000	218.440.000	626.863.000	34,85	
6	İmalat Sanayii	AYGAZ	577.019.000	(1.227.000)	578.246.000	(0,21)	
7	İmalat Sanayii	BAGFS	(10.210.831)	40.518.303	(50.729.134)	79,87	
8	İmalat Sanayii	BANVT	254.098.379	(13.660.220)	267.758.599	(5,10)	

9	İmalat Sanayii	BR SAN	243.579.783	35.743.004	207.836.779	17,20
10	İmalat Sanayii	BRISA	95.203.492	(282.969)	95.486.461	(0,30)
11	İmalat Sanayii	CCOLA	281.497.000	(48.192.000)	329.689.000	(14,62)
12	İmalat Sanayii	CEMTS	90.962.085	779.667	90.182.418	0,86
13	İmalat Sanayii	DEVA	92.542.675	(1.132.595)	93.675.270	(1,21)
14	İmalat Sanayii	DGKLB	15.256.414	(5.659.784)	20.916.198	(27,06)
15	İmalat Sanayii	EGEEN	132.121.115	(831.461)	132.952.576	(0,63)
16	İmalat Sanayii	ERBOS	54.601.808	212.830	54.388.978	0,39
17	İmalat Sanayii	EREGL	3.897.542.000	80.953.000	3.816.589.000	2,12
18	İmalat Sanayii	FROTO	1.489.983.000	28.333.000	1.461.650.000	1,94
19	İmalat Sanayii	GOODY	102.275.936	(597.525)	102.873.461	(0,58)
20	İmalat Sanayii	GOLTS	8.267.361	8.242.176	25.185	32.726,53
21	İmalat Sanayii	GUBRE	25.822.668	19.570.325	6.252.343	313,01
22	İmalat Sanayii	HURGZ	(19.541.037)	2.437.137	(21.978.174)	11,09
23	İmalat Sanayii	IPEKE	488.250.000	1.195.000	487.055.000	0,25
24	İmalat Sanayii	KRDMD	251.504.356	33.317.271	218.187.085	15,27
25	İmalat Sanayii	KARSN	2.082.943	(180.998)	2.263.941	(7,99)
26	İmalat Sanayii	KARTN	38.463.313	(5.899.365)	44.362.678	(13,30)
27	İmalat Sanayii	KORDS	208.719.677	1.104.652	207.615.025	0,53
28	İmalat Sanayii	OTKAR	99.423.000	8.783.000	90.640.000	9,69
29	İmalat Sanayii	PETKM	1.389.444.370	(23.124.773)	1.412.569.143	(1,64)
30	İmalat Sanayii	SASA	203.566.000	356.000	203.210.000	0,18
31	İmalat Sanayii	SODA	661.974.000	(12.090.000)	674.064.000	(1,79)
32	İmalat Sanayii	TATGD	61.183.525	(2.203.577)	63.387.102	(3,48)
33	İmalat Sanayii	TOASO	1.282.818.000	79.849.000	1.202.969.000	6,64

34	İmalat Sanayii	TRKCM	643.882.000	(12.052.000)	655.934.000	(1,84)
35	İmalat Sanayii	TMSN	(13.083.016)	2.566.155	(15.649.171)	16,40
36	İmalat Sanayii	TTRAK	320.756.330	(9.756.834)	330.513.164	(2,95)
37	İmalat Sanayii	TUPRS	3.840.556.000	(168.580.000)	4.009.136.000	(4,20)
38	İmalat Sanayii	ULKER	430.891.403	(9.836.721)	440.728.124	(2,23)
39	İmalat Sanayii	VESTL	71.341.000	107.354.000	(36.013.000)	298,10
40	İmalat Sanayii	YATAS	69.349.999	373.624	68.976.375	0,54
		Ortalama	476.654.752	8.638.981	468.015.770	1,85
1	İnşaat ve Bayındırlık	ANELE	69.767.808	6.377.610	63.390.198	10,06
2	İnşaat ve Bayındırlık	ENKAI	2.602.132.000	(157.391.000)	2.759.523.000	(5,70)
		Ortalama	1.335.949.904	(75.506.695)	1.411.456.599	(5,35)
1	Madencilik	KOZAL	552.696.000	1.560.000	551.136.000	0,28
2	Madencilik	KOZAA	502.290.000	4.917.000	497.373.000	0,99
3	Madencilik	PRKME	(4.689.978)	134.757	(4.824.735)	2,79
		Ortalama	350.098.674	2.203.919	347.894.755	0,63
1	Mali Kuruluşlar	AKBNK	6.020.282.000	21.000.000	5.999.282.000	0,35
2	Mali Kuruluşlar	ALARK	225.801.339	(4.367.147)	230.168.486	(1,90)
3	Mali Kuruluşlar	BERA	35.919.747	5.179.040	30.740.707	16,85
4	Mali Kuruluşlar	DOHOL	(272.532.000)	(4.424.000)	(268.108.000)	(1,65)
5	Mali Kuruluşlar	ECILC	142.740.000	(1.515.000)	144.255.000	(1,05)
6	Mali Kuruluşlar	GLYHO	(386.395.233)	50.214.246	(436.609.479)	11,50
7	Mali Kuruluşlar	GSDHO	55.040.000	(1.706.000)	56.746.000	(3,01)
8	Mali Kuruluşlar	SAHOL	7.434.395.000	10.390.000	7.424.005.000	0,14
9	Mali Kuruluşlar	ICBCT	48.283.000	6.595.000	41.688.000	15,82
10	Mali Kuruluşlar	IEYHO	(55.432.785)	1.041.307	(56.474.092)	1,84

11	Mali Kuruluşlar	IHLGM	(2.231.092)	454.621	(2.685.713)	16,93
12	Mali Kuruluşlar	IHLAS	35.214.671	13.286.259	21.928.412	60,59
13	Mali Kuruluşlar	KCHOL	7.897.427.000	27.194.000	7.870.233.000	0,35
14	Mali Kuruluşlar	METRO	114.424.746	(9.301.013)	123.725.759	(7,52)
15	Mali Kuruluşlar	NTHOL	315.111.996	(89.777.616)	404.889.612	(22,17)
16	Mali Kuruluşlar	SKBNK	112.150.000	13.227.000	98.923.000	13,37
17	Mali Kuruluşlar	TAVHL	762.673.000	(5.075.000)	767.748.000	(0,66)
18	Mali Kuruluşlar	TKFEN	770.728.000	(6.517.000)	777.245.000	(0,84)
19	Mali Kuruluşlar	TRCAS	64.823.058	(22.062.483)	86.885.541	(25,39)
20	Mali Kuruluşlar	GARAN	6.387.974.000	322.836.000	6.065.138.000	5,32
21	Mali Kuruluşlar	HALKB	4.050.724.000	(247.331.000)	4.298.055.000	(5,75)
22	Mali Kuruluşlar	ISCTR	6.196.588.000	112.394.000	6.084.194.000	1,85
23	Mali Kuruluşlar	TSKB	605.475.000	27.542.000	577.933.000	4,77
24	Mali Kuruluşlar	SISE	1.736.956.000	20.460.000	1.716.496.000	1,19
25	Mali Kuruluşlar	VAKBN	4.017.346.000	(160.372.000)	4.177.718.000	(3,84)
26	Mali Kuruluşlar	YKBNK	3.614.158.000	113.674.000	3.500.484.000	3,25
		Ortalama	1.920.293.979	7.424.585	1.912.869.394	0,39
1	Teknoloji	AELS	1.387.849.000	218.862.000	1.168.987.000	18,72
2	Teknoloji	NETAS	53.518.202	16.345.055	37.173.147	43,97
		Ortalama	720.683.601	117.603.528	603.080.074	19,50
1	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	BIMAS	863.001.000	(15.243.000)	878.244.000	(1,74)
2	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	BIZIM	(30.358.339)	7.870.924	(38.229.263)	20,59
3	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	DOAS	183.719.000	(4.222.000)	187.941.000	(2,25)
4	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	KIPA	(100.013.000)	(2.152.000)	(97.861.000)	(2,20)
5	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	MGROS	509.036.000	(10.483.000)	519.519.000	(2,02)

6	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	TKNSA	19.568.000	(4.809.000)	24.377.000	(19,73)
	Ortalama	Ortalama	240.825.444	(4.839.679)	245.665.123	(1,97)
1	Ulaştırma Haberleşme ve Depolama	PGSUS	501.063.098	(102.204.683)	603.267.781	(16,94)
2	Ulaştırma Haberleşme ve Depolama	TCELL	2.037.759.000	(133.791.000)	2.171.550.000	(6,16)
3	Ulaştırma Haberleşme ve Depolama	THYAO	639.000.000	5.000.000	634.000.000	0,79
4	Ulaştırma Haberleşme ve Depolama	TTKOM	1.135.532.000	353.997.000	781.535.000	45,30
	Ortalama	Ortalama	1.078.338.525	30.750.329	1.047.588.195	2,94
89	Genel Ortalama		688.855.030	14.460.828	674.394.202	2,14

EK 5: 2016 Yılı Erteleilmiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Alt Sektör Ortalamaları

Şirket Sayısı	Alt Sektör	Dönem		Erteleilmiş Vergi		Erteleilmiş Vergi		Oran %
		Kâr/(Zararı)	(a)	Geliri/(Gideri)	(b)	Öncesi Kâr/(Zararı)	(c=a-b)	
1	9 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	2.727.239.556	(127.946.444)	2.855.186.000	(4,48)			
2	1 Bilişim	18.670.011	(3.688.098)	22.358.109	(16,50)			
3	2 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	102.471.858	(4.581.913)	107.053.771	(4,28)			
4	5 Elektrik, Gaz ve Buhar	(109.872.917)	56.051.451	(165.924.367)	33,78			
5	1 Gayrimenkul Faaliyetleri	(683.059)	(103.300)	(579.759)	(17,82)			
6	5 Gıda, İçki, Tütün	78.749.608	(2.725.647)	81.475.255	(3,35)			
7	2 Haberleşme	440.637.500	(73.973.500)	514.611.000	(14,37)			
8	1 Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	261.324.000	(26.796.000)	288.120.000	(9,30)			
9	16 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	798.615.878	2.598.160	796.017.717	0,33			
10	1 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	(48.709.000)	19.029.000	(67.738.000)	28,09			
11	2 İnşaat ve Bayındırlık İşleri	940.240.332	(65.967.892)	1.006.208.223	(6,56)			
12	2 Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım ve Yayın	452.791	(422.833)	875.624	(48,29)			
13	11 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	354.986.363	4.498.652	350.487.711	1,28			
14	2 Kömür Madenciliği	197.948.560	(23.719.983)	221.668.542	(10,70)			
15	5 Metal Ana Sanayi	322.993.219	(18.968.398)	341.961.617	(5,55)			
16	9 Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	432.956.055	55.600.019	377.356.035	14,73			
17	1 Metalik Cevher Üretimi	276.855.000	(25.748.000)	302.603.000	(0,85)			
18	1 Orman Ürünleri ve Mobilya	(39.648.115)	2.460.130	(42.108.245)	5,84			
19	5 Perakende Ticaret	(4.922.572)	9.062.973	(13.985.545)	64,80			

20	1	Savunma	795.201.000	62.726.000	732.475.000	8,56
21	4	Taş ve Toprağa Dayalı	263.787.097	17.006.012	246.781.086	6,89
22	1	Toptan Ticaret	237.943.000	3.405.000	234.538.000	1,45
23	2	Ulaştırma	(91.591.499)	11.743.289	(103.334.788)	11,36

89 Genel Ortalama   **345.897.594**   **(5.672.231)**   **351.569.825**   **(1,61)**

EK 6: 2017 Yılı Erteleilmiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisinin Alt Sektör Ortalamaları

Şirket Sayısı	Alt Sektör	Dönem		Erteleilmiş Vergi		Oran % (b/c)
		Kâr/(Zararı) (a)	Geliri/(Gideri) (b)	Öncesi Kâr/(Zararı) (c=a-b)		
1	9 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	3.450.331.111	23.285.000	3.427.046.111	0,68	
2	1 Bilişim	53.518.202	16.345.055	37.173.147	43,97	
3	2 Doküma, Giyim Eşyası ve Deri	139.034.838	739.138	138.295.700	0,53	
4	5 Elektrik, Gaz ve Buhar	209.632.391	(5.668.518)	215.300.908	(2,63)	
5	1 Gayrimenkul Faaliyetleri	(2.231.092)	454.621	(2.685.713)	16,93	
6	5 Gıda, İçki, Tütün	266.711.861	(18.765.304)	285.477.165	(6,57)	
7	2 Haberleşme	1.586.645.500	110.103.000	1.476.542.500	7,46	
8	1 Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	488.250.000	1.195.000	487.055.000	0,25	
9	16 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	1.179.805.909	(1.061.275)	1.180.867.184	(0,09)	
10	1 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	(132.782.000)	49.541.000	(182.323.000)	27,17	
11	2 İnşaat ve Bayındırlık İşleri	1.335.949.904	(75.506.695)	1.411.456.599	(5,35)	
12	2 Kağıt, Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	9.461.138	(1.731.114)	11.192.252	(15,47)	
13	11 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	7.273.164.310	(155.602.234)	7.428.766.544	(0,21)	
14	2 Kömür Madenciliği	274.003.011	847.379	273.155.633	0,31	
15	5 Metal Ana Sanayi	907.638.006	30.201.154	877.436.852	3,44	
16	9 Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	470.082.819	48.283.985	421.798.834	11,45	
17	1 Metalik Cevher Üretimi	502.290.000	4.917.000	497.373.000	0,99	
18	1 Orman Ürünleri ve Mobilya	15.256.414	(5.659.784)	20.916.198	(27,06)	
19	5 Perakende Ticaret	252.246.732	(4.963.215)	257.209.947	(1,93)	

20	1	Savunma	1.387.849.000	218.862.000	1.168.987.000	18,72
21	4	Taş ve Toprağa Dayalı	222.508.172	3.968.778	218.539.394	1,82
22	1	Toptan Ticaret	183.719.000	(4.222.000)	187.941.000	(2,25)
23	2	Ulaştırma	570.031.549	(48.602.342)	618.633.891	(7,86)

89 Genel Ortalama 897.526.816 8.128.723 889.398.093 0,91

EK 7: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2016 Yılı Ertelelenmiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi

Alt Sektör	Kodu	Dönem Kârı/(Zararı) (a)	Ertelelenmiş Vergi Geliri/(Gideri) (b)	Ertelelenmiş Vergi Öncesi Kâr/(Zarar) (c=a-b)	Oran % (b/c)
1 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	AKBNK	4.854.179.000	(277.374.000)	5.131.553.000	(5,41)
2 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ICBCT	18.749.000	(25.000)	18.774.000	(0,13)
3 Bankalar ve Özel Finans kurumları	SKBNK	125.897.000	15.779.000	110.118.000	14,33
4 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	GARAN	5.147.759.000	(307.584.000)	5.455.343.000	(5,64)
5 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	HALKB	2.539.456.000	(184.619.000)	2.724.075.000	(6,78)
6 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ISCTR	5.697.897.000	(234.173.000)	5.932.070.000	(3,95)
7 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	TSKB	435.913.000	(19.067.000)	454.980.000	(4,19)
8 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	VAKBN	2.792.446.000	17.554.000	2.774.892.000	0,63
9 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	YKBNK	2.932.860.000	(162.009.000)	3.094.869.000	(5,23)
	Ortalama	2.727.239.556	(127.946.444)	2.855.186.000	(4,48)
1 Bilişim	NETAS	18.670.011	(3.688.098)	22.358.109	(16,50)
	Ortalama	18.670.011	(3.688.098)	22.358.109	(16,50)
1 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	KORDS	187.465.201	(8.641.439)	196.106.640	(4,41)
2 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	YATAS	17.478.514	(522.387)	18.000.901	(2,90)
	Ortalama	102.471.858	(4.581.913)	107.053.771	(4,28)
1 Elektrik, Gaz ve Buhar	AKENR	(548.673.970)	99.016.412	(647.690.382)	15,29
2 Elektrik, Gaz ve Buhar	AKSEN	(362.856.409)	73.804.085	(436.660.494)	16,90
3 Elektrik, Gaz ve Buhar	ENJSA	377.393.000	11.406.000	365.987.000	3,12
4 Elektrik, Gaz ve Buhar	ODAS	(10.724.204)	1.558.757	(12.282.961)	12,69
5 Elektrik, Gaz ve Buhar	ZOREN	(4.503.000)	94.472.000	(98.975.000)	95,45
	Ortalama	(109.872.917)	56.051.451	(165.924.367)	33,78
1 Gayrimenkul Faaliyetleri	IHLGM	(683.059)	(103.300)	(579.759)	(17,82)

		Ortalama	(683.059)	(103.300)	(579.759)	(17,82)
1	Gıda İçki Tütün	AEFES	(40.055.000)	(8.092.000)	(31.963.000)	(25,32)
2	Gıda İçki Tütün	BANVT	62.415.065	(13.041.247)	75.456.312	(17,28)
3	Gıda İçki Tütün	CCOLA	22.391.000	3.064.000	19.327.000	15,85
4	Gıda İçki Tütün	TATGD	64.700.560	(3.119.883)	67.820.443	(4,60)
5	Gıda İçki Tütün	ULKER	284.296.416	7.560.895	276.735.521	2,73
		Ortalama	78.749.608	(2.725.647)	81.475.255	(3,35)
1	Haberleşme	TCELL	1.605.615.000	(225.952.000)	1.831.567.000	(12,34)
2	Haberleşme	TTKOM	(724.340.000)	78.005.000	(802.345.000)	9,72
		Ortalama	440.637.500	(73.973.500)	514.611.000	(14,37)
1	Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	IPEKE	261.324.000	(26.796.000)	288.120.000	(9,30)
		Ortalama	261.324.000	(26.796.000)	288.120.000	(9,30)
1	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	ALARK	148.960.760	(4.317.247)	153.278.007	(2,82)
2	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	BERA	(2.445.052)	(4.277.174)	1.832.122	(233,45)
3	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	DOHOL	(149.234.000)	(36.871.000)	(112.363.000)	(32,81)
4	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	ECILC	200.735.000	64.000	200.671.000	0,03
5	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	GLYHO	(135.610.641)	23.719.075	(159.329.716)	14,89
6	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	GSDHO	85.652.000	(4.489.000)	90.141.000	(4,98)
7	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	SAHOL	5.556.498.000	(58.491.000)	5.614.989.000	(1,04)
8	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	IEYHO	(67.391.064)	(2.758.352)	(64.632.712)	(4,27)
9	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	IHLAS	60.538.162	6.679.247	53.858.915	12,40
10	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	KCHOL	5.276.386.000	145.259.000	5.131.127.000	2,83
11	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	METRO	23.090.757	(1.315.846)	24.406.603	(5,39)
12	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	NTHOL	(6.656.097)	(27.490.735)	20.834.638	(131,95)
13	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TAVHL	399.379.000	(105.333.000)	504.712.000	(20,87)
14	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TKFEN	330.323.000	35.947.000	294.376.000	12,21
15	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TRCAS	17.600.219	3.159.597	14.440.622	21,88

16 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	SİSE	1.040.028.000	72.086.000	967.942.000	7,45
Ortalama	Ortalama	798.615.878	2.598.160	796.017.717	0,33
1 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	MPARK	(48.709.000)	19.029.000	(67.738.000)	28,09
1 İnşaat ve Bayındırlık İşleri	Ortalama	(48.709.000)	19.029.000	(67.738.000)	28,09
2 İnşaat ve Bayındırlık İşleri	ANELE	71.348.663	2.214.217	69.134.446	3,20
	ENKAI	1.809.132.000	(134.150.000)	1.943.282.000	(6,90)
Ortalama	Ortalama	940.240.332	(65.967.892)	1.006.208.223	(6,56)
1 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	HURGZ	(2.008.666)	214.335	(2.223.001)	9,64
2 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	KARTN	2.914.248	(1.060.001)	3.974.249	(26,67)
Ortalama	Ortalama	452.791	(422.833)	875.624	(48,29)
1 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	AKSA	125.750.000	(3.925.000)	129.675.000	(3,03)
2 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	AYGAZ	416.092.000	(1.824.000)	417.916.000	(0,44)
3 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	BAGFS	(37.585.667)	13.615.795	(51.201.462)	26,59
4 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	BRISA	80.112.628	2.540.602	77.572.026	3,28
5 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	DEVA	60.331.101	(11.644.900)	71.976.001	(16,18)
6 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	GOODY	45.964.989	(303.084)	46.268.073	(0,66)
7 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	GUBRE	(43.964.404)	(29.418.026)	(14.546.378)	(202,24)
8 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	PETKM	731.687.346	112.834.788	618.852.558	18,23
9 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	SASA	137.048.000	(4.661.000)	141.709.000	(3,29)
10 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	SODA	576.624.000	11.869.000	564.755.000	2,10
11 Kimya, Petrol Kauçuk ve Plastik Ürünler	TUPRS	1.812.790.000	(39.599.000)	1.852.389.000	(2,14)
Ortalama	Ortalama	354.986.363	4.498.652	350.487.711	1,28
1 Kömür Madenciliği	KOZAL	395.155.000	(47.731.000)	442.886.000	(10,78)
2 Kömür Madenciliği	PRKME	742.119	291.035	451.084	64,52
Ortalama	Ortalama	197.948.560	(23.719.983)	221.668.542	(10,70)
1 Metal Ana Sanayi	BRSAN	102.082.224	(10.992.093)	113.074.317	(9,72)
2 Metal Ana Sanayi	CEMTS	28.698.151	(724.033)	29.422.184	(2,46)
3 Metal Ana Sanayi	ERBOS	36.360.835	89.110	36.271.725	0,25

4	Metal Ana Sanayi	EREGL	1.571.702.000	(169.053.000)	1.740.755.000	(9,71)
5	Metal Ana Sanayi	KRDMD	(123.877.113)	85.838.028	(209.715.141)	40,93
		Ortalama	322.993.219	(18.968.398)	341.961.617	5,55
1	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	ARCLK	1.304.150.000	202.664.000	1.101.486.000	18,40
2	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	EGEEN	98.387.599	(1.285.795)	99.673.394	(1,29)
3	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	FROTO	955.308.000	5.551.000	949.757.000	0,58
4	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	KARSN	(95.782.823)	29.160.747	(124.943.570)	23,34
5	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	OTKAR	69.725.000	258.000	69.467.000	0,37
6	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	TOASO	970.228.000	187.446.000	782.782.000	23,95
7	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	TMSN	40.030.428	676.944	39.353.484	1,72
8	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	TTRAK	369.796.289	26.950.279	342.846.010	7,86
9	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	VESTL	184.762.000	48.979.000	135.783.000	36,07
		Ortalama	432.956.055	55.600.019	377.356.035	14,73
1	Metallik Cevher Üretimi	KOZAA	276.855.000	(25.748.000)	302.603.000	(8,51)
		Ortalama	276.855.000	(25.748.000)	302.603.000	(0,85)
1	Orman Ürünleri ve Mobilya	DGKLB	(39.648.115)	2.460.130	(42.108.245)	5,84
		Ortalama	(39.648.115)	2.460.130	(42.108.245)	5,84
1	Perakende Ticaret	BIMAS	670.859.000	(6.100.000)	676.959.000	(0,90)
2	Perakende Ticaret	BIZIM	1.376.142	523.867	852.275	61,47
3	Perakende Ticaret	KIPA	(236.129.000)	10.239.000	(246.368.000)	4,16
4	Perakende Ticaret	MGROS	(300.106.000)	8.345.000	(308.451.000)	2,71
5	Perakende Ticaret	TKNSA	(160.613.000)	32.307.000	(192.920.000)	16,75
		Ortalama	(4.922.572)	9.062.973	(13.985.545)	64,80
1	Savunma	ASELS	795.201.000	62.726.000	732.475.000	8,56
		Ortalama	795.201.000	62.726.000	732.475.000	8,56
1	Taş ve Toprağa Dayalı	AFYON	9.602.315	1.632.356	7.969.959	20,48
2	Taş ve Toprağa Dayalı	ANACM	464.990.000	16.405.000	448.585.000	3,66
3	Taş ve Toprağa Dayalı	GOLTS	5.467.074	13.760.691	(8.293.617)	165,92

4 Taş ve Toprağa Dayalı	TRKCM	575.089.000	36.226.000	538.863.000	6,72
	Ortalama	263.787.097	17.006.012	246.781.086	6,89
1 Toptan Ticaret	DOAS	237.943.000	3.405.000	234.538.000	1,45
	Ortalama	237.943.000	3.405.000	234.538.000	1,45
1 Ulaştırma	PGSUS	(136.182.998)	7.486.578	(143.669.576)	5,21
2 Ulaştırma	THYAO	(47.000.000)	16.000.000	(63.000.000)	25,40
	Ortalama	(91.591.499)	11.743.289	(103.334.788)	11,36

89 Genel Ortalama

345.897.594   -5.672.231   351.569.825   -1,61

EK 8: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2017 Yılı Ertelenmiş Vergi Geliri/Giderinin Dönem Kâr/Zararına Etkisi

Alt Sektör	Kodu	Dönem		Ertelenmiş Vergi		Ertelenmiş Vergi Öncesi Kâr/(Zarar) (c=a-b)	Oran % (b/c)
		Kâr/(Zararı) (a)	Geliri/Gideri (b)	Geliri/Gideri (b)	Kâr/(Zarar) (c=a-b)		
1 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	AKBNK	6.020.282.000	21.000.000	5.999.282.000	0,35		
2 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ICBCT	48.283.000	6.595.000	41.688.000	15,82		
3 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	SKBNK	112.150.000	13.227.000	98.923.000	13,37		
4 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	GARAN	6.387.974.000	322.836.000	6.065.138.000	5,32		
5 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	HALKB	4.050.724.000	(247.331.000)	4.298.055.000	(5,75)		
6 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ISCTR	6.196.588.000	112.394.000	6.084.194.000	1,85		
7 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	TSKB	605.475.000	27.542.000	577.933.000	4,77		
8 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	VAKBN	4.017.346.000	(160.372.000)	4.177.718.000	(3,84)		
9 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	YKBNK	3.614.158.000	113.674.000	3.500.484.000	3,25		
Ortalama		3.450.331.111	23.285.000	3.427.046.111	0,68		
1 Bilişim	NETAS	53.518.202	16.345.055	37.173.147	43,97		
Ortalama		53.518.202	16.345.055	37.173.147	43,97		
1 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	KORDS	208.719.677	1.104.652	207.615.025	0,53		
2 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	YATAS	69.349.999	373.624	68.976.375	0,54		
Ortalama		139.034.838	739.138	138.295.700	0,53		
1 Elektrik, Gaz ve Buhar	AKENR	(505.044.383)	23.241.745	(528.286.128)	4,40		
2 Elektrik, Gaz ve Buhar	AKSEN	389.574.034	47.675.747	341.898.287	13,94		
3 Elektrik, Gaz ve Buhar	ENJSA	988.009.000	(244.367.000)	1.232.376.000	(19,83)		
4 Elektrik, Gaz ve Buhar	ODAS	124.048.303	187.996.920	(63.948.617)	293,98		
5 Elektrik, Gaz ve Buhar	ZOREN	51.575.000	(42.890.000)	94.465.000	(45,40)		
Ortalama		209.632.391	(5.668.518)	215.300.908	(2,63)		
1 Gayrimenkul Faaliyetleri	IHLGM	(2.231.092)	454.621	(2.685.713)	16,93		

	Ortalama	(2.231.092)	454.621	(2.685.713)	16,93
1 Gıda, İçki, Tütün	AEFES	305.889.000	(19.934.000)	325.823.000	(6,12)
2 Gıda, İçki, Tütün	BANVT	254.098.379	(13.660.220)	267.758.599	(5,10)
3 Gıda, İçki, Tütün	CCOLA	281.497.000	(48.192.000)	329.689.000	(14,62)
4 Gıda, İçki, Tütün	TATGD	61.183.525	(2.203.577)	63.387.102	(3,48)
5 Gıda, İçki, Tütün	ULKER	430.891.403	(9.836.721)	440.728.124	(2,23)
	Ortalama	266.711.861	(18.765.304)	285.477.165	(6,57)
1 Haberleşme	TCELL	2.037.759.000	(133.791.000)	2.171.550.000	(6,16)
2 Haberleşme	TTKOM	1.135.532.000	353.997.000	781.535.000	45,30
	Ortalama	1.586.645.500	110.103.000	1.476.542.500	7,46
1 Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	IPEKE	488.250.000	1.195.000	487.055.000	0,25
	Ortalama	488.250.000	1.195.000	487.055.000	0,25
1 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	ALARK	225.801.339	(4.367.147)	230.168.486	(1,90)
2 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	BERA	35.919.747	5.179.040	30.740.707	16,85
3 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	DOHOL	(272.532.000)	(4.424.000)	(268.108.000)	(1,65)
4 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	ECILC	142.740.000	(1.515.000)	144.255.000	(1,05)
5 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	GLYHO	(386.395.233)	50.214.246	(436.609.479)	11,50
6 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	GSDHO	55.040.000	(1.706.000)	56.746.000	(3,01)
7 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	SAHOL	7.434.395.000	10.390.000	7.424.005.000	0,14
8 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	IEYHO	(55.432.785)	1.041.307	(56.474.092)	1,84
9 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	IHLAS	35.214.671	13.286.259	21.928.412	60,59
10 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	KCHOL	7.897.427.000	27.194.000	7.870.233.000	0,35
11 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	METRO	114.424.746	(9.301.013)	123.725.759	(7,52)
12 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	NTHOL	315.111.996	(89.777.616)	404.889.612	(22,17)
13 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	TAVHL	762.673.000	(5.075.000)	767.748.000	(0,66)
14 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	TKFEN	770.728.000	(6.517.000)	777.245.000	(0,84)
15 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	TRCAS	64.823.058	(22.062.483)	86.885.541	(25,39)
16 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	SISE	1.736.956.000	20.460.000	1.716.496.000	1,19

1	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	Ortalama	1.179.805.909	(1.061.275)	1.180.867.184	(0,09)
		MPARK	(132.782.000)	49.541.000	(182.323.000)	27,17
		Ortalama	(132.782.000)	49.541.000	(182.323.000)	27,17
1	İnşaat ve Bayındırlık İşleri	ANELE	69.767.808	6.377.610	63.390.198	10,06
2	İnşaat ve Bayındırlık İşleri	ENKAI	2.602.132.000	(157.391.000)	2.759.523.000	(5,70)
		Ortalama	1.335.949.904	(75.506.695)	1.411.456.599	(5,35)
1	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	HURGZ	(19.541.037)	2.437.137	(21.978.174)	11,09
2	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	KARTN	38.463.313	(5.899.365)	44.362.678	(13,30)
		Ortalama	9.461.138	(1.731.114)	11.192.252	(15,47)
1	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	AKSA	294.971.000	(9.012.000)	303.983.000	(2,96)
2	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	AYGAZ	577.019.000	(1.227.000)	578.246.000	(0,21)
3	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	BAGFS	(10.210.831)	40.518.303	(50.729.134)	79,87
4	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	BRISA	95.203.492	(282.969)	95.486.461	(0,30)
5	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	DEVA	92.542.675	(1.132.595)	93.675.270	(1,21)
6	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	GOODY	102.275.936	(597.525)	102.873.461	(0,58)
7	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	GUBRE	25.822.668	19.570.325	6.252.343	313,01
8	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	PETKM	1.389.444.370	(23.124.773)	1.412.569.143	(1,64)
9	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	SASA	203.566.000	356.000	203.210.000	0,18
10	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	SODA	661.974.000	(12.090.000)	674.064.000	(1,79)
11	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	TUPRS	3.840.556.000	(168.580.000)	4.009.136.000	(4,20)
		Ortalama	7.273.164.310	(155.602.234)	7.428.766.544	(0,21)
1	Kömür Madenciliği	KOZAL	552.696.000	1.560.000	551.136.000	0,28
2	Kömür Madenciliği	PRKME	(4.689.978)	134.757	(4.824.735)	2,79
		Ortalama	274.003.011	847.379	273.155.633	0,31
1	Metal Ana Sanayi	BRSAN	243.579.783	35.743.004	207.836.779	17,20
2	Metal Ana Sanayi	CEMTS	90.962.085	779.667	90.182.418	0,86
3	Metal Ana Sanayi	ERBOS	54.601.808	212.830	54.388.978	0,39
4	Metal Ana Sanayi	EREGL	3.897.542.000	80.953.000	3.816.589.000	2,12

5	Metal Ana Sanayi	KRDMD	251.504.356	33.317.271	218.187.085	15,27
		Ortalama	907.638.006	30.201.154	877.436.852	3,44
1	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	ARCLK	845.303.000	218.440.000	626.863.000	34,85
2	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	EGEEN	132.121.115	(831.461)	132.952.576	(0,63)
3	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	FROTO	1.489.983.000	28.333.000	1.461.650.000	1,94
4	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	KARSN	2.082.943	(180.998)	2.263.941	(7,99)
5	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	OTKAR	99.423.000	8.783.000	90.640.000	9,69
6	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	TOASO	1.282.818.000	79.849.000	1.202.969.000	6,64
7	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	TMSN	(13.083.016)	2.566.155	(15.649.171)	16,40
8	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	TTRAK	320.756.330	(9.756.834)	330.513.164	(2,95)
9	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	VESTL	71.341.000	107.354.000	(36.013.000)	298,10
		Ortalama	470.082.819	48.283.985	421.798.834	11,45
1	Metalik Cevher Üretimi	KOZAA	502.290.000	4.917.000	497.373.000	0,99
		Ortalama	502.290.000	4.917.000	497.373.000	0,99
1	Orman Ürünleri ve Mobilya	DGKLB	15.256.414	(5.659.784)	20.916.198	(27,06)
		Ortalama	15.256.414	(5.659.784)	20.916.198	(27,06)
1	Perakende Ticaret	BIMAS	863.001.000	(15.243.000)	878.244.000	(1,74)
2	Perakende Ticaret	BIZIM	(30.358.339)	7.870.924	(38.229.263)	20,59
3	Perakende Ticaret	KIPA	(100.013.000)	(2.152.000)	(97.861.000)	(2,20)
4	Perakende Ticaret	MGROS	509.036.000	(10.483.000)	519.519.000	(2,02)
5	Perakende Ticaret	TKNSA	19.568.000	(4.809.000)	24.377.000	(19,73)
		Ortalama	252.246.732	(4.963.215)	257.209.947	(1,93)
1	Savunma	ASELS	1.387.849.000	218.862.000	1.168.987.000	18,72
		Ortalama	1.387.849.000	218.862.000	1.168.987.000	18,72
1	Taş ve Toprağa Dayalı	AFYON	54.011.326	3.060.934	50.950.392	6,01
2	Taş ve Toprağa Dayalı	ANACM	183.872.000	16.624.000	167.248.000	9,94
3	Taş ve Toprağa Dayalı	GOLTS	8.267.361	8.242.176	25.185	32.726,53
4	Taş ve Toprağa Dayalı	TRKCM	643.882.000	(12.052.000)	655.934.000	(1,84)

1	Toptan Ticaret	Ortalama	222.508.172	3.968.778	218.539.394	1,82
		DOAS	183.719.000	(4.222.000)	187.941.000	(2,25)
		Ortalama	183.719.000	(4.222.000)	187.941.000	(2,25)
1	Ulaştırma	PGSUS	501.063.098	(102.204.683)	603.267.781	(16,94)
2	Ulaştırma	THYAO	639.000.000	5.000.000	634.000.000	0,79
		Ortalama	570.031.549	(48.602.342)	618.633.891	(7,86)

89 Genel Ortalama   **897.526.816**   **8.128.723**   **889.398.093**   **0,91**

EK 9: Ertelemiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisinin 2016 Yılı Ana Sektör Ortalamaları

Ana Sektör	Ertelemiş Vergi Varlığı (a)	Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü (b)	Aktif Toplamı (c)	V/A % (a/c)	Y/A % (b/c)
1 Eğitim Sağlık Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	145.954.000	(123.598.000)	2.435.303.000	5,99	(5,08)
2 Elektrik, Gaz ve Su	143.847.962	(275.682.727)	6.424.266.841	2,24	(4,29)
3 İmalat Sanayii	180.202.470	(218.325.366)	5.242.163.188	3,44	(4,16)
4 İnşaat ve Bayındırlık	14.249.771	(1.482.645.000)	13.854.528.965	0,10	(10,70)
5 Madencilik	28.931.324	(4.001.000)	2.098.178.797	1,38	(0,19)
6 Mali Kuruluşlar	275.277.733	(154.303.334)	85.944.521.039	0,32	(0,18)
7 Teknoloji	193.430.193	(17.519.146)	4.986.673.946	3,88	(0,35)
8 Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	22.190.333	(34.218.364)	3.263.834.588	0,68	(1,05)
9 Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	124.773.991	(1.077.242.209)	32.291.656.749	0,39	(3,34)
Genel Ortalama	125.428.642	(376.392.794)	17.393.458.568	0,72	(2,16)

EK 10: Erteleenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisinin 2017 Yılı Ana Sektör Ortalamaları

Ana Sektör	Erteleenmiş Vergi Varlığı (a)	Erteleenmiş Vergi Yükümlülüğü (b)	Aktif Toplamı (c)	V/A % (a/c)	V/A % (b/c)
1 Eğitim, Sağlık ve Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	197.317.000	(124.136.000)	2.721.336.000	7,25	(4,56)
2 Elektrik, Gaz ve Su	147.641.493	(357.051.523)	8.530.153.046	1,73	(4,19)
3 İmalat Sanayii	218.430.374	(220.276.311)	6.386.662.245	3,42	(3,45)
4 İnşaat ve Bayındırlık	20.250.722	(1.762.158.000)	15.614.095.491	0,13	(11,29)
5 Madencilik	35.874.000	(10.488.500)	2.403.348.047	1,49	(0,44)
6 Mali Kuruluşlar	285.708.105	(180.793.175)	102.436.946.121	0,28	(0,18)
7 Teknoloji	300.411.746	(11.040.651)	6.234.034.754	4,82	(0,18)
8 Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	14.931.804	(166.523.000)	4.409.225.295	0,34	(3,78)
9 Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	378.383.500	(1.229.805.149)	34.966.518.879	1,08	(3,52)
Genel Ortalama	177.660.972	(451.363.590)	20.411.368.875	0,87	(2,21)

EK 11: BİST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2016 Yılı Erteleilmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi

Ana Sektör	Kodu	Erteleilmiş Vergi		Aktif Toplamı (c)	V/A %		
		Varlığı (a)	Erteleilmiş Vergi Yükümlülüğü (b)		(a/c)	(b/c)	
1	Eğitim, Sağlık Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	MPARK	145.954.000	(123.598.000)	2.435.303.000	5,99	(5,08)
		Ortalama	145.954.000	(123.598.000)	2.435.303.000	5,99	(5,08)
1	Elektrik, Gaz ve Su	AKENR	212.888.977	(250.010.926)	5.044.551.542	4,22	(4,96)
2	Elektrik, Gaz ve Su	AKSEN	140.232.430	(52.187.628)	4.152.553.954	3,38	(1,26)
3	Elektrik, Gaz ve Su	ENJSA	247.703.000	(1.026.664.000)	15.131.448.000	1,64	(6,78)
4	Elektrik, Gaz ve Su	ODAS	7.621.404	(16.159.081)	951.536.711	0,80	(1,70)
5	Elektrik, Gaz ve Su	ZOREN	110.794.000	(33.392.000)	6.841.244.000	1,62	(0,49)
		Ortalama	143.847.962	(275.682.727)	6.424.266.841	2,24	(4,29)
1	İmalat Sanayii	AFYON	2.452.409	0	589.252.419	0,42	0,00
2	İmalat Sanayii	AKSA	0	(11.673.000)	2.632.970.000	0,00	(0,44)
3	İmalat Sanayii	ANACM	182.489.000	(15.895.000)	4.416.869.000	4,13	(0,36)
4	İmalat Sanayii	AEFES	274.330.000	(1.831.472.000)	25.628.559.000	1,07	(7,15)
5	İmalat Sanayii	ARCLK	426.746.000	(412.591.000)	16.909.368.000	2,52	(2,44)
6	İmalat Sanayii	AYGAZ	699.000	(40.201.000)	4.230.773.000	0,02	(0,95)
7	İmalat Sanayii	BAGFS	205.684.622	0	1.151.288.647	17,87	0,00
8	İmalat Sanayii	BANVT	36.760.125	(41.024.212)	1.087.737.613	3,38	(3,77)

9	İmalat Sanayii	BRSAN	0	(195.418.446)	3.543.459.244	0,00	(5,51)
10	İmalat Sanayii	BRISA	11.897.371	0	2.836.268.145	0,42	0,00
11	İmalat Sanayii	CCOLA	6.917.000	(353.905.000)	10.455.946.000	0,07	(3,38)
12	İmalat Sanayii	CEMTS	4.528.521	0	292.650.087	1,55	0,00
13	İmalat Sanayii	DEVA	11.064.371	0	1.017.527.019	1,09	0,00
14	İmalat Sanayii	DGKLB	156.642	(1.043.194)	453.948.482	0,03	(0,23)
15	İmalat Sanayii	EGEEN	346.855	0	330.385.279	0,10	0,00
16	İmalat Sanayii	ERBOS	0	(6.534.716)	274.177.381	0,00	(2,38)
17	İmalat Sanayii	EREGL	34.243.000	(1.577.032.000)	23.651.277.000	0,14	(6,67)
18	İmalat Sanayii	FROTO	556.314.000	0	9.286.152.000	5,99	0,00
19	İmalat Sanayii	GOODY	0	(1.530.267)	807.940.670	0,00	(0,19)
20	İmalat Sanayii	GOLTS	21.771.512	0	708.435.512	3,07	0,00
21	İmalat Sanayii	GUBRE	28.524.082	(41.518.380)	3.383.132.381	0,84	(1,23)
22	İmalat Sanayii	HURGZ	327.267	(48.839.623)	933.675.887	0,04	(5,23)
23	İmalat Sanayii	IPEKE	59.449.000	(4.548.000)	3.128.862.000	1,90	(0,15)
24	İmalat Sanayii	KRDMD	120.928.330	0	5.656.009.653	2,14	0,00
25	İmalat Sanayii	KARSN	85.080.746	0	1.606.671.027	5,30	0,00
26	İmalat Sanayii	KARTN	16.758.321	0	351.314.360	4,77	0,00
27	İmalat Sanayii	KORDS	35.223.175	(104.338.305)	2.543.674.117	1,38	(4,10)
28	İmalat Sanayii	OTKAR	37.853.000	0	1.784.268.000	2,12	0,00
29	İmalat Sanayii	PETKM	244.963.987	0	6.268.527.788	3,91	0,00
30	İmalat Sanayii	SASA	3.737.000	0	1.032.187.000	0,36	0,00
31	İmalat Sanayii	SODA	15.465.000	(219.000)	3.316.880.000	0,47	(0,01)
32	İmalat Sanayii	TATGD	2.488.034	0	691.466.792	0,36	0,00
33	İmalat Sanayii	TOASO	598.096.000	0	11.848.173.000	5,05	0,00

34	İmalat Sanayii	TRKCM	50.217.000	(15.628.000)	6.879.397.000	0,73	(0,23)
35	İmalat Sanayii	TMSN	81.659	(159.578)	436.889.208	0,02	(0,04)
36	İmalat Sanayii	TTRAK	76.052.805	0	2.302.191.070	3,30	0,00
37	İmalat Sanayii	TUPRS	3.227.031.000	0	31.218.180.000	10,34	0,00
38	İmalat Sanayii	ULKER	43.315.619	(45.350.033)	6.000.225.927	0,72	(0,76)
39	İmalat Sanayii	VESTL	62.559.000	(48.465.000)	9.651.215.000	0,65	(0,50)
40	İmalat Sanayii	YATAS	2.737.463	(5.772.293)	348.602.808	0,79	(1,66)
		Ortalama	180.202.470	(218.325.366)	5.242.163.188	3,44	(4,16)
1	İnşaat ve Bayındırlık	ANELE	23.571.541	0	1.010.225.929	2,33	0,00
2	İnşaat ve Bayındırlık	ENKAI	4.928.000	(1.482.645.000)	26.698.832.000	0,02	(5,55)
		Ortalama	14.249.771	(1.482.645.000)	13.854.528.965	0,10	(10,70)
1	Madencilik	KOZAL	15.646.000	0	2.635.356.000	0,59	0,00
2	Madencilik	KOZAA	51.772.000	(4.001.000)	3.098.425.000	1,67	(0,13)
3	Madencilik	PRKME	19.375.973	0	560.755.391	3,46	0,00
		Ortalama	28.931.324	(4.001.000)	2.098.178.797	1,38	(0,19)
1	Mali Kuruluşlar	AKBNK	23.773.000	(227.719.000)	294.500.823.000	0,01	(0,08)
2	Mali Kuruluşlar	ALARK	127.641.063	(161.024.897)	2.330.011.293	5,48	(6,91)
3	Mali Kuruluşlar	BERA	44.582.111	(161.644.474)	2.447.703.107	1,82	(6,60)
4	Mali Kuruluşlar	DOHOL	42.303.000	(137.510.000)	8.252.778.000	0,51	(1,67)
5	Mali Kuruluşlar	ECILC	23.727.000	(105.044.000)	3.992.703.000	0,59	(2,63)
6	Mali Kuruluşlar	GLYHO	90.475.306	(390.541.532)	3.890.437.243	2,33	(10,04)
7	Mali Kuruluşlar	GOZDE	0	0	1.709.484.119	0,00	0,00
8	Mali Kuruluşlar	GSDHO	1.405.000	(7.700.000)	1.453.703.000	0,10	(0,53)
9	Mali Kuruluşlar	SAHOL	635.401.000	(139.150.000)	308.267.839.000	0,21	(0,05)
10	Mali Kuruluşlar	ICBCT	8.891.000	0	8.308.619.000	0,11	0,00

11	Mali Kuruluşlar	IEYHO	0	(4.126.329)	788.461.093	0,00	(0,52)
12	Mali Kuruluşlar	IHLAS	57.890.039	(29.166.484)	2.485.376.078	2,33	(1,17)
13	Mali Kuruluşlar	KCHOL	3.503.541.000	(651.098.000)	88.071.112.000	3,98	(0,74)
14	Mali Kuruluşlar	METRO	0	(28.356.277)	1.003.829.938	0,00	(2,82)
15	Mali Kuruluşlar	NTHOL	21.061.446	(268.008.691)	3.076.619.249	0,68	(8,71)
16	Mali Kuruluşlar	SKBNK	25.187.000	0	25.147.060.000	0,10	0,00
17	Mali Kuruluşlar	TAVHL	137.233.000	(55.559.000)	11.505.470.000	1,19	(0,48)
18	Mali Kuruluşlar	TKFEN	50.999.000	(27.360.000)	6.668.809.000	0,76	(0,41)
19	Mali Kuruluşlar	TRCAS	16.567.899	0	1.154.665.888	1,43	0,00
20	Mali Kuruluşlar	GARAN	233.342.000	0	312.121.939.000	0,07	0,00
21	Mali Kuruluşlar	HALKB	99.525.000	(288.974.000)	237.726.267.000	0,04	(0,12)
22	Mali Kuruluşlar	ISCTR	591.684.000	(44.069.000)	373.820.264.000	0,16	(0,01)
23	Mali Kuruluşlar	TSKB	18.182.000	0	24.875.486.000	0,07	0,00
24	Mali Kuruluşlar	SISE	300.462.000	(67.740.000)	19.152.497.000	1,57	(0,35)
25	Mali Kuruluşlar	VAKBN	197.087.000	(23.024.000)	220.671.000.000	0,09	(0,01)
26	Mali Kuruluşlar	YKBNK	80.428.000	(268.251.000)	271.134.590.000	0,03	(0,10)
		Ortalama	275.277.733	(154.303.334)	85.944.521.039	0,32	(0,18)
1	Teknoloji	ASELS	384.573.000	0	8.597.861.000	4,47	0,00
2	Teknoloji	NETAS	2.287.385	(17.519.146)	1.375.486.892	0,17	(1,27)
		Ortalama	193.430.193	(17.519.146)	4.986.673.946	3,88	(0,35)
	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	BIMAS	2.725.000	(42.440.000)	4.989.137.000	0,05	(0,85)
2	Lokantalar	BIZIM	0	(4.736.819)	579.208.528	0,00	(0,82)
3	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	DOAS	7.485.000	(2.872.000)	4.851.854.000	0,15	(0,06)

4	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	KIPA	0	(67.979.000)	2.123.764.000	0,00	(3,20)
5	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	MGROS	0	(53.064.000)	6.276.726.000	0,00	(0,85)
6	Toptan ve perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	TKNSA	56.361.000	0	762.318.000	7,39	0,00
		Ortalama	22.190.333	(34.218.364)	3.263.834.588	0,68	(1,05)
1	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	PGSUS	6.853.973	(233.780.834)	5.618.017.995	0,12	(4,16)
2	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	TCELL	51.255.000	(458.160.000)	31.600.158.000	0,16	(1,45)
3	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	THYAO	0	(3.361.000.000)	65.074.000.000	0,00	(5,16)
4	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	TTKOM	316.213.000	(256.028.000)	26.874.451.000	1,18	(0,95)
		Ortalama	124.773.991	(1.077.242.209)	32.291.656.749	0,39	(3,34)
89	Genel Ortalama		125.428.642	(376.392.794)	17.393.458.568	0,72	(2,16)

EK 12: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Ana Sektör Bazında 2017 Yılı Erteleilmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi

	Ana Sektör	Kodu	Erteleilmiş Vergi Varlığı (a)	Erteleilmiş Vergi Yükümlülüğü (b)	Aktif Toplamı (c)	V/A % (a/c)	V/A % (b/c)
1	Eğitim, Sağlık Spor ve Diğer Sosyal Hizmetler	MPARK	197.317.000	(124.136.000)	2.721.336.000	7,25	(4,56)
		Ortalama	197.317.000	(124.136.000)	2.721.336.000	7,25	(4,56)
1	Elektrik, Gaz ve Su	AKENR	16.795.470	(328.626.654)	5.797.575.950	0,29	(5,67)
2	Elektrik, Gaz ve Su	AKSEN	0	(101.946.554)	5.211.234.450	0,00	(1,96)
3	Elektrik, Gaz ve Su	ENJSA	209.957.000	(1.090.453.000)	18.585.978.000	1,13	(5,87)
4	Elektrik, Gaz ve Su	ODAS	192.906.503	(13.444.405)	1.780.347.828	10,84	(0,76)
5	Elektrik, Gaz ve Su	ZOREN	170.907.000	(250.787.000)	11.275.629.000	1,52	(2,22)
		Ortalama	147.641.493	(357.051.523)	8.530.153.046	1,73	(4,19)
1	İmalat Sanayii	AFYON	5.510.878	0	789.193.877	0,70	0,00
2	İmalat Sanayii	AKSA	0	(19.924.000)	3.354.301.000	0,00	(0,59)
3	İmalat Sanayii	ANACM	184.565.000	(1.125.000)	4.183.064.000	4,41	(0,03)
4	İmalat Sanayii	AEFES	307.406.000	(1.908.091.000)	29.690.905.000	1,04	(6,43)
5	İmalat Sanayii	ARCLK	648.007.000	(439.909.000)	20.436.495.000	3,17	(2,15)
6	İmalat Sanayii	AYGAZ	685.000	(44.623.000)	4.966.220.000	0,01	(0,90)
7	İmalat Sanayii	BAGFS	246.456.248	0	1.237.180.813	19,92	0,00
8	İmalat Sanayii	BANVT	21.927.610	(41.024.212)	1.339.689.910	1,64	(3,06)

9	İmalat Sanayii	BR SAN	0	(201.761.182)	4.164.367.105	0,00	(4,84)
10	İmalat Sanayii	BRISA	7.091.785	0	3.452.814.275	0,21	0,00
11	İmalat Sanayii	CCOLA	0	(407.915.000)	13.394.158.000	0,00	(3,05)
12	İmalat Sanayii	CEM TS	5.470.678	0	447.838.793	1,22	0,00
13	İmalat Sanayii	DEVA	9.899.543	0	1.256.406.869	0,79	0,00
14	İmalat Sanayii	DG KLB	0	(17.284.790)	659.679.751	0,00	(2,62)
15	İmalat Sanayii	EGEEN	0	(346.937)	432.646.832	0,00	(0,08)
16	İmalat Sanayii	ERBOS	0	(7.158.102)	368.212.326	0,00	(1,94)
17	İmalat Sanayii	EREGL	57.743.000	(1.619.718.000)	28.375.855.000	0,20	(5,71)
18	İmalat Sanayii	FROTO	626.443.000	0	12.011.740.000	5,22	0,00
19	İmalat Sanayii	GOODY	0	(1.973.814)	1.089.601.050	0,00	(0,18)
20	İmalat Sanayii	GOLTS	30.039.306	0	775.127.419	3,88	0,00
21	İmalat Sanayii	GUBRE	55.978.837	(41.992.837)	3.697.987.164	1,51	(1,14)
22	İmalat Sanayii	HURGZ	1.800.832	(16.553.127)	769.134.380	0,23	(2,15)
23	İmalat Sanayii	IPEKE	58.419.000	(1.918.000)	3.594.469.000	1,63	(0,05)
24	İmalat Sanayii	KRDMD	120.034.575	0	6.927.770.592	1,73	0,00
25	İmalat Sanayii	KAR SN	80.160.836	0	1.826.045.346	4,39	0,00
26	İmalat Sanayii	KARTN	10.909.550	0	375.565.445	2,90	0,00
27	İmalat Sanayii	KORDS	38.415.780	(109.829.915)	2.866.553.386	1,34	(3,83)
28	İmalat Sanayii	OTKAR	46.606.000	0	2.009.587.000	2,32	0,00
29	İmalat Sanayii	PETKM	237.963.174	0	7.788.858.198	3,06	0,00
30	İmalat Sanayii	SASA	0	(52.354.000)	2.377.995.000	0,00	(2,20)
31	İmalat Sanayii	SODA	4.512.000	(10.444.000)	3.880.689.000	0,12	(0,27)
32	İmalat Sanayii	TATGD	151.381	0	785.989.243	0,02	0,00
33	İmalat Sanayii	TOASO	769.448.000	0	13.875.148.000	5,55	0,00

34	İmalat Sanayii	TRKCM	52.098.000	(41.638.000)	8.021.325.000	0,65	(0,52)
35	İmalat Sanayii	TMSN	105.957	(14.762.649)	579.698.723	0,02	(2,55)
36	İmalat Sanayii	TTRAK	69.507.884	0	2.788.701.288	2,49	0,00
37	İmalat Sanayii	TUPRS	3.067.871.000	0	38.162.979.000	8,04	0,00
38	İmalat Sanayii	ULKER	46.336.371	(142.404.631)	8.326.452.426	0,56	(1,71)
39	İmalat Sanayii	VESTL	174.309.000	(129.591.000)	13.845.661.000	1,26	(0,94)
40	İmalat Sanayii	YATAS	3.898.746	(14.289.265)	540.383.572	0,72	(2,64)
		Ortalama	218.430.374	(220.276.311)	6.386.662.245	3,42	(3,45)
1	İnşaat ve Bayındırlık	ANELE	30.093.444	0	934.964.982	3,22	0,00
2	İnşaat ve Bayındırlık	ENKAI	10.408.000	(1.762.158.000)	30.293.226.000	0,03	(5,82)
		Ortalama	20.250.722	(1.762.158.000)	15.614.095.491	0,13	(11,29)
1	Madencilik	KOZAL	17.528.000	0	3.158.775.000	0,55	0,00
2	Madencilik	KOZAA	54.220.000	(1.127.000)	3.561.647.000	1,52	(0,03)
3	Madencilik	PRKME	0	(19.850.000)	489.622.140	0,00	(4,05)
		Ortalama	35.874.000	(10.488.500)	2.403.348.047	1,49	(0,44)
1	Mali Kuruluşlar	AKBNK	37.525.000	(482.836.000)	341.609.957.000	0,01	(0,14)
2	Mali Kuruluşlar	ALARK	188.279.906	(226.158.174)	2.577.802.156	7,30	(8,77)
3	Mali Kuruluşlar	BERA	51.759.908	(203.332.333)	2.831.856.579	1,83	(7,18)
4	Mali Kuruluşlar	DOHOL	53.064.000	(104.536.000)	9.278.511.000	0,57	(1,13)
5	Mali Kuruluşlar	ECILC	6.744.000	(122.589.000)	3.831.375.000	0,18	(3,20)
6	Mali Kuruluşlar	GLYHO	92.289.733	(401.934.029)	4.371.035.773	2,11	(9,20)
7	Mali Kuruluşlar	GSDHO	2.240.000	(13.750.000)	1.602.597.000	0,14	(0,86)
8	Mali Kuruluşlar	SAHOL	552.671.000	(149.352.000)	354.134.751.000	0,16	(0,04)
9	Mali Kuruluşlar	ICBCT	10.619.000	0	13.315.560.000	0,08	0,00
10	Mali Kuruluşlar	IEYHO	0	(3.032.953)	483.188.587	0,00	(0,63)

11	Mali Kuruluşlar	IHLGM	1.796.503	(1.005.833)	164.767.212	1,09	(0,61)
12	Mali Kuruluşlar	IHLAS	73.385.561	(31.340.677)	2.707.761.854	2,71	(1,16)
13	Mali Kuruluşlar	KCHOL	3.596.400.000	(735.331.000)	104.064.368.000	3,46	(0,71)
14	Mali Kuruluşlar	METRO	0	(37.662.432)	1.493.406.697	0,00	(2,52)
15	Mali Kuruluşlar	NTHOL	20.401.814	(592.857.360)	4.402.588.794	0,46	(13,47)
16	Mali Kuruluşlar	SKBNK	85.703.000	(902.000)	33.129.686.000	0,26	(0,00)
17	Mali Kuruluşlar	TAVHL	156.060.000	(69.950.000)	13.556.739.000	1,15	(0,52)
18	Mali Kuruluşlar	TKFEN	77.176.000	(61.049.000)	9.366.750.000	0,82	(0,65)
19	Mali Kuruluşlar	TRCAS	0	(5.577.404)	1.348.149.487	0,00	(0,41)
20	Mali Kuruluşlar	GARAN	441.932.000	(14.365.000)	356.331.667.000	0,12	(0,00)
21	Mali Kuruluşlar	HALKB	87.181.000	(574.170.000)	312.219.756.000	0,03	(0,18)
22	Mali Kuruluşlar	ISCTR	550.651.000	(80.865.000)	438.388.072.000	0,13	(0,02)
23	Mali Kuruluşlar	TSKB	40.890.000	0	29.917.636.000	0,14	0,00
24	Mali Kuruluşlar	SISE	328.607.000	(126.098.000)	21.307.493.000	1,54	(0,59)
25	Mali Kuruluşlar	VAKBN	62.596.000	(75.064.000)	280.859.006.000	0,02	(0,03)
26	Mali Kuruluşlar	YKBNK	53.314.000	(225.278.000)	320.066.118.000	0,02	(0,07)
		Ortalama	285.708.105	(180.793.175)	102.436.946.121	0,28	(0,18)
1	Teknoloji	AELS	589.529.000	0	10.918.217.000	5,40	0,00
2	Teknoloji	NETAS	11.294.492	(11.040.651)	1.549.852.507	0,73	(0,71)
		Ortalama	300.411.746	(11.040.651)	6.234.034.754	4,82	(0,18)
1	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel Lokantalar	BIMAS	2.851.000	(137.839.000)	7.025.675.000	0,04	(1,96)
2	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel Lokantalar	BIZIM	3.523.215	0	709.304.772	0,50	0,00
3	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel Lokantalar	DOAS	1.538.000	0	5.166.882.000	0,03	0,00

4	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	KIPA	0	(105.767.000)	2.524.007.000	0,00	(4,19)
5	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	MGROS	0	(255.963.000)	10.302.675.000	0,00	(2,48)
6	Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	TKNSA	51.815.000	0	726.808.000	7,13	0,00
		Ortalama	14.931.804	(166.523.000)	4.409.225.295	0,34	(3,78)
1	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	PGSUS	0	(394.558.595)	8.088.071.517	0,00	(4,88)
2	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	TCELL	96.060.000	(651.122.000)	33.982.469.000	0,28	(1,92)
3	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	THYAO	0	(3.628.000.000)	68.647.000.000	0,00	(5,29)
4	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	TTKOM	660.707.000	(245.540.000)	29.148.535.000	2,27	(0,84)
		Ortalama	378.383.500	(1.229.805.149)	34.966.518.879	1,08	(3,52)
89	Genel Ortalama		177.660.972	(451.363.590)	20.411.368.875	0,87	(2,21)

EK 13: Ertelemiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisinin 2016 Yılı Alt Sektör Ortalamaları

Alt Sektör	Ertelemiş Vergi		Ertelemiş Vergi		Aktif Toplamı (c)	V/A % (a/c)	Y/A % (b/c)
	Varlığı (a)	Yükümlülüğü (b)	Yükümlülüğü (b)	Yükümlülüğü (b)			
1 Bankalar ve Özel Finans Kuruluşları	142.011.000	(170.407.400)	(170.407.400)	(170.407.400)	196.478.449.778	0,07	(0,09)
2 Bilişim	2.287.385	(17.519.146)	(17.519.146)	(17.519.146)	1.375.486.892	0,17	(1,27)
3 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	18.980.319	(55.055.299)	(55.055.299)	(55.055.299)	1.446.138.463	1,31	(3,81)
4 Elektrik, Gaz ve Buhar	143.847.962	(275.682.727)	(275.682.727)	(275.682.727)	6.424.266.841	2,24	(4,29)
5 Gayrimenkul Faaliyetleri	1.186.898	(939.442)	(939.442)	(939.442)	58.898.459	2,02	(1,60)
6 Gıda, İçki, Tütün	72.762.156	(567.937.811)	(567.937.811)	(567.937.811)	8.772.787.066	0,83	(6,47)
7 Haberleşme	183.734.000	(357.094.000)	(357.094.000)	(357.094.000)	29.237.304.500	0,63	(1,22)
8 Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	59.449.000	(4.548.000)	(4.548.000)	(4.548.000)	3.128.862.000	1,90	(0,15)
9 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	360.949.205	(148.935.312)	(148.935.312)	(148.935.312)	29.033.875.931	1,24	(0,51)
10 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	145.954.000	(123.598.000)	(123.598.000)	(123.598.000)	2.435.303.000	5,99	(5,08)
11 İnşaat ve Bayındırlık İşleri	14.249.771	(1.482.645.000)	(1.482.645.000)	(1.482.645.000)	13.854.528.965	0,10	(10,70)
12 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	8.542.794	(48.839.623)	(48.839.623)	(48.839.623)	642.495.124	1,33	(7,60)
13 Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	416.562.937	(19.028.329)	(19.028.329)	(19.028.329)	5.263.243.150	7,91	(0,36)
14 Kömür Madenciliği	17.510.987	0	0	0	1.598.055.696	1,10	0,00
15 Metal Ana Sanayi	53.233.284	(592.995.054)	(592.995.054)	(592.995.054)	6.683.514.673	0,80	(8,87)
16 Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	204.792.229	(153.738.526)	(153.738.526)	(153.738.526)	6.017.256.954	3,40	(2,55)
17 Metalik Cevher Üretimi	51.772.000	(4.001.000)	(4.001.000)	(4.001.000)	3.098.425.000	1,67	(0,13)
18 Orman Ürünleri ve Mobilya	156.642	(1.043.194)	(1.043.194)	(1.043.194)	453.948.482	0,03	(0,23)
19 Perakende Ticaret	29.543.000	(42.054.955)	(42.054.955)	(42.054.955)	2.946.230.706	1,00	(1,43)

20	Savunma	384.573.000	0	8.597.861.000	4,47	0,00
21	Taş ve Toprağa Dayalı	64.232.480	(15.761.500)	3.148.488.483	2,04	(0,50)
22	Toptan Ticaret	7.485.000	(2.872.000)	4.851.854.000	0,15	(0,06)
23	Ulaştırma	6.853.973	(1.797.390.417)	35.346.008.998	0,02	(5,09)
	Genel Ortalama	103.942.175	(255.742.902)	16.125.794.963	0,64	(1,59)

EK14: Ertelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi 2017 Yılı Alt Sektör Ortalamaları

Alt Sektör	Ertelenmiş Vergi Varlığı		Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü		Aktif Toplamı (c)	V/A	
	(a)	(b)	(a/c)	(b/c)			
1 Bankalar ve Özel Finans Kurumları	152.267.889	(207.640.000)	0,06	(0,09)	236.204.162.000	0,06	(0,09)
2 Bilişim	11.294.492	(11.040.651)	0,73	(0,71)	1.549.852.507	0,73	(0,71)
3 Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	21.157.263	(62.059.590)	1,24	(3,64)	1.703.468.479	1,24	(3,64)
4 Elektrik, Gaz ve Buhar	147.641.493	(357.051.523)	1,73	(4,19)	8.530.153.046	1,73	(4,19)
5 Gayrimenkul Faaliyetleri	1.796.503	(1.005.833)	1,09	(0,61)	164.767.212	1,09	(0,61)
6 Gıda, İçki, Tütün	93.955.341	(624.858.711)	0,88	(5,84)	10.707.438.916	0,88	(5,84)
7 Haberleşme	378.383.500	(448.331.000)	1,20	(1,42)	31.565.502.000	1,20	(1,42)
8 Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	58.419.000	(1.918.000)	1,63	(0,05)	3.594.469.000	1,63	(0,05)
9 Holdingler ve Yatırım Şirketleri	399.929.148	(180.284.398)	1,19	(0,54)	33.584.898.370	1,19	(0,54)
10 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	197.317.000	(124.136.000)	7,25	(4,56)	2.721.336.000	7,25	(4,56)
11 İnşaat ve Bayındırlık İşleri	20.250.722	(1.762.158.000)	0,13	(11,29)	15.614.095.491	0,13	(11,29)
12 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	6.355.191	(16.553.127)	1,11	(2,89)	572.349.913	1,11	(2,89)
13 Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	453.807.198	(28.551.942)	7,00	(0,44)	6.478.639.306	7,00	(0,44)
14 Kömür Madenciliği	17.528.000	(19.850.000)	0,96	(1,09)	1.824.198.570	0,96	(1,09)
15 Metal Ana Sanayi	61.082.751	(609.545.761)	0,76	(7,57)	8.056.808.763	0,76	(7,57)
16 Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapım	301.823.460	(146.152.397)	4,01	(1,94)	7.533.969.243	4,01	(1,94)
17 Metalik Cevher Üretimi	54.220.000	(1.127.000)	1,52	(0,03)	3.561.647.000	1,52	(0,03)
18 Orman Ürünleri ve Mobilya	0	(17.284.790)	0,00	(2,62)	659.679.751	0,00	(2,62)

19 Perakende Ticaret	19.396.405	(166.523.000)	4.257.693.954	0,46	(3,91)
20 Savunma	589.529.000	0	10.918.217.000	5,40	0,00
21 Taş ve Toprağa Dayalı	68.053.296	(21.381.500)	3.442.177.574	1,98	(0,62)
22 Toptan Ticaret	1.538.000	0	5.166.882.000	0,03	0,00
23 Ulaştırma	0	(2.011.279.298)	38.367.535.759	0,00	(5,24)

Genel Ortalama **132.858.507** **(296.466.631)** **18.990.432.255** **0,70** **(1,56)**

EK 15: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2016 Yılı Ertelelenmiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi

	Alt Sektör	Kodu	Ertelelenmiş Vergi		Ertelelenmiş Vergi		Aktif Toplamı (c)	V/A	
			Varlığı (a)	Yükümlülüğü (b)	Yükümlülüğü (b)	Toplamı (c)		% (a/c)	% (b/c)
1	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	AKBNK	23.773.000	(227.719.000)	294.500.823.000	0,01	(0,08)		
2	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ICBCT	8.891.000	0	8.308.619.000	0,11	0,00		
3	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	SKBNK	25.187.000	0	25.147.060.000	0,10	0,00		
4	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	GARAN	233.342.000	0	312.121.939.000	0,07	0,00		
5	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	HALKB	99.525.000	(288.974.000)	237.726.267.000	0,04	(0,12)		
6	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ISCTR	591.684.000	(44.069.000)	373.820.264.000	0,16	(0,01)		
7	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	TSKB	18.182.000	0	24.875.486.000	0,07	0,00		
8	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	VAKBN	197.087.000	(23.024.000)	220.671.000.000	0,09	(0,01)		
9	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	YKBNK	80.428.000	(268.251.000)	271.134.590.000	0,03	(0,10)		
		Ortalama	142.011.000	(170.407.400)	196.478.449.778	0,07	(0,09)		
1	Bilişim	NETAS	2.287.385	(17.519.146)	1.375.486.892	0,17	(1,27)		
		Ortalama	2.287.385	(17.519.146)	1.375.486.892	0,17	(1,27)		
1	Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	KORDS	35.223.175	(104.338.305)	2.543.674.117	1,38	(4,10)		
2	Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	YATAS	2.737.463	(5.772.293)	348.602.808	0,79	(1,66)		
		Ortalama	18.980.319	(55.055.299)	1.446.138.463	1,31	(3,81)		
1	Elektrik Gaz ve Buhar	AKENR	212.888.977	(250.010.926)	5.044.551.542	4,22	(4,96)		
2	Elektrik Gaz ve Buhar	AKSEN	140.232.430	(52.187.628)	4.152.553.954	3,38	(1,26)		
3	Elektrik Gaz ve Buhar	ENJSA	247.703.000	(1.026.664.000)	15.131.448.000	1,64	(6,78)		

4	Elektrik Gaz ve Buhar	ODAS	7.621.404	(16.159.081)	951.536.711	0,80	(1,70)
5	Elektrik Gaz ve Buhar	ZOREN	110.794.000	(33.392.000)	6.841.244.000	1,62	(0,49)
1	Gayrimenkul Faaliyetleri	Ortalama	143.847.962	(275.682.727)	6.424.266.841	2,24	(4,29)
		IHLGM	1.186.898	(939.442)	58.898.459	2,02	(1,60)
1	Gıda, İçki, Tütün	Ortalama	1.186.898	(939.442)	58.898.459	2,02	(1,60)
		AEFES	274.330.000	(1.831.472.000)	25.628.559.000	1,07	(7,15)
2	Gıda, İçki, Tütün	BANVT	36.760.125	(41.024.212)	1.087.737.613	3,38	(3,77)
3	Gıda, İçki, Tütün	CCOLA	6.917.000	(353.905.000)	10.455.946.000	0,07	(3,38)
4	Gıda, İçki, Tütün	TATGD	2.488.034	0	691.466.792	0,36	0,00
5	Gıda, İçki, Tütün	ULKER	43.315.619	(45.350.033)	6.000.225.927	0,72	(0,76)
1	Haberleşme	Ortalama	72.762.156	(567.937.811)	8.772.787.066	0,83	(6,47)
		TCELL	51.255.000	(458.160.000)	31.600.158.000	0,16	(1,45)
2	Haberleşme	TTKOM	316.213.000	(256.028.000)	26.874.451.000	1,18	(0,95)
1	Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	Ortalama	183.734.000	(357.094.000)	29.237.304.500	0,63	(1,22)
		IPEKE	59.449.000	(4.548.000)	3.128.862.000	1,90	(0,15)
1	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	Ortalama	59.449.000	(4.548.000)	3.128.862.000	1,90	(0,15)
		ALARK	127.641.063	(161.024.897)	2.330.011.293	5,48	(6,91)
2	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	BERA	44.582.111	(161.644.474)	2.447.703.107	1,82	(6,60)
3	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	DOHOL	42.303.000	(137.510.000)	8.252.778.000	0,51	(1,67)
4	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	ECILC	23.727.000	(105.044.000)	3.992.703.000	0,59	(2,63)
5	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	GLYHO	90.475.306	(390.541.532)	3.890.437.243	2,33	(10,04)
6	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	GSDHO	1.405.000	(7.700.000)	1.453.703.000	0,10	(0,53)
7	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	SAHOL	635.401.000	(139.150.000)	308.267.839.000	0,21	(0,05)
8	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	IEYHO	0	(4.126.329)	788.461.093	0,00	(0,52)
9	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	IHLAS	57.890.039	(29.166.484)	2.485.376.078	2,33	(1,17)

10	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	KCHOL	3.503.541.000	(651.098.000)	88.071.112.000	3,98	(0,74)
11	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	METRO	0	(28.356.277)	1.003.829.938	0,00	(2,82)
12	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	NTHOL	21.061.446	(268.008.691)	3.076.619.249	0,68	(8,71)
13	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TAVHL	137.233.000	(55.559.000)	11.505.470.000	1,19	(0,48)
14	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TKFEN	50.999.000	(27.360.000)	6.668.809.000	0,76	(0,41)
15	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TRCAS	16.567.899	0	1.154.665.888	1,43	0,00
16	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	SISE	300.462.000	(67.740.000)	19.152.497.000	1,57	(0,35)
		Ortalama	360.949.205	(148.935.312)	29.033.875.931	1,24	(0,51)
1	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	MPARK	145.954.000	(123.598.000)	2.435.303.000	5,99	(5,08)
		Ortalama	145.954.000	(123.598.000)	2.435.303.000	5,99	(5,08)
1	İnşaat ve Bayındırlık İşleri	ANELE	23.571.541	0	1.010.225.929	2,33	0,00
2	İnşaat ve Bayındırlık İşleri	ENKAI	4.928.000	(1.482.645.000)	26.698.832.000	0,02	(5,55)
		Ortalama	14.249.771	(1.482.645.000)	13.854.528.965	0,10	(10,70)
1	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	HURGZ	327.267	(48.839.623)	933.675.887	0,04	(5,23)
2	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	KARTN	16.758.321	0	351.314.360	4,77	0,00
		Ortalama	8.542.794	(48.839.623)	642.495.124	1,33	(7,60)
1	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	AKSA	0	(11.673.000)	2.632.970.000	0,00	(0,44)
2	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	AYGAZ	699.000	(40.201.000)	4.230.773.000	0,02	(0,95)
3	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	BAGFS	205.684.622	0	1.151.288.647	17,87	0,00
4	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	BRISA	11.897.371	0	2.836.268.145	0,42	0,00
5	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	DEVA	11.064.371	0	1.017.527.019	1,09	0,00
6	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	GOODY	0	(1.530.267)	807.940.670	0,00	(0,19)
7	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	GUBRE	28.524.082	(41.518.380)	3.383.132.381	0,84	(1,23)
8	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	PETKM	244.963.987	0	6.268.527.788	3,91	0,00
9	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	SASA	3.737.000	0	1.032.187.000	0,36	0,00

10	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	SODA	15.465.000	(219.000)	3.316.880.000	0,47	(0,01)
11	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	TUPRS	3.227.031.000	0	31.218.180.000	10,34	0,00
		Ortalama	416.562.937	(19.028.329)	5.263.243.150	7,91	(0,36)
1	Kömür Madenciliği	KOZAL	15.646.000	0	2.635.356.000	0,59	0,00
2	Kömür Madenciliği	PRKME	19.375.973	0	560.755.391	3,46	0,00
		Ortalama	17.510.987	0	1.598.055.696	1,10	0,00
1	Metal Ana Sanayi	BRSAN	0	(195.418.446)	3.543.459.244	0,00	(5,51)
2	Metal Ana Sanayi	CEMTS	4.528.521	0	292.650.087	1,55	0,00
3	Metal Ana Sanayi	ERBOS	0	(6.534.716)	274.177.381	0,00	(2,38)
4	Metal Ana Sanayi	EREGL	34.243.000	(1.577.032.000)	23.651.277.000	0,14	(6,67)
5	Metal Ana Sanayi	KRDMD	120.928.330	0	5.656.009.653	2,14	0,00
		Ortalama	53.233.284	(592.995.054)	6.683.514.673	0,80	(8,87)
1	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	ARCLK	426.746.000	(412.591.000)	16.909.368.000	2,52	(2,44)
2	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	EGEEN	346.855	0	330.385.279	0,10	0,00
3	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	FROTO	556.314.000	0	9.286.152.000	5,99	0,00
4	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	KARSN	85.080.746	0	1.606.671.027	5,30	0,00
5	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	OTKAR	37.853.000	0	1.784.268.000	2,12	0,00
6	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	TOASO	598.096.000	0	11.848.173.000	5,05	0,00
7	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	TMSN	81.659	(159.578)	436.889.208	0,02	(0,04)
8	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	TTRAK	76.052.805	0	2.302.191.070	3,30	0,00
9	Metal Eşya, Makine ve Gereç Yapımı	VESTL	62.559.000	(48.465.000)	9.651.215.000	0,65	(0,50)
		Ortalama	204.792.229	(153.738.526)	6.017.256.954	3,40	(2,55)
1	Metalik Cevher Üretimi	KOZAA	51.772.000	(4.001.000)	3.098.425.000	1,67	(0,13)
		Ortalama	51.772.000	(4.001.000)	3.098.425.000	1,67	(0,13)
1	Orman Ürünleri ve Mobilya	DGKLB	156.642	(1.043.194)	453.948.482	0,03	(0,23)

	Ortalama	156.642	(1.043.194)	453.948.482	0,03	(0,23)
1	Perakende Ticaret					
	BIMAS	2.725.000	(42.440.000)	4.989.137.000	0,05	(0,85)
2	Perakende Ticaret	0	(4.736.819)	579.208.528	0,00	(0,82)
3	Perakende Ticaret	0	(67.979.000)	2.123.764.000	0,00	(3,20)
4	Perakende Ticaret	0	(53.064.000)	6.276.726.000	0,00	(0,85)
5	Perakende Ticaret	56.361.000	0	762.318.000	7,39	0,00
	Ortalama	29.543.000	(42.054.955)	2.946.230.706	1,00	(1,43)
1	Savunma	384.573.000	0	8.597.861.000	4,47	0,00
	Ortalama	384.573.000	0	8.597.861.000	4,47	0,00
1	Taş ve Toprağa Dayalı	2.452.409	0	589.252.419	0,42	0,00
2	Taş ve Toprağa Dayalı	182.489.000	(15.895.000)	4.416.869.000	4,13	(0,36)
3	Taş ve Toprağa Dayalı	21.771.512	0	708.435.512	3,07	0,00
4	Taş ve Toprağa Dayalı	50.217.000	(15.628.000)	6.879.397.000	0,73	(0,23)
	Ortalama	64.232.480	(15.761.500)	3.148.488.483	2,04	(0,50)
1	Toptan Ticaret	7.485.000	(2.872.000)	4.851.854.000	0,15	(0,06)
	Ortalama	7.485.000	(2.872.000)	4.851.854.000	0,15	(0,06)
1	Ulaştırma	6.853.973	(233.780.834)	5.618.017.995	0,12	(4,16)
2	Ulaştırma	0	(3.361.000.000)	65.074.000.000	0,00	(5,16)
	Ortalama	6.853.973	(1.797.390.417)	35.346.008.998	0,02	(5,09)

89 Genel Ortalama 103.942.175 (255.742.902) 16.125.794.963 0,64 (1,59)

EK 16: BIST 100 Endeksine Kayıtlı Şirketlerin Alt Sektör Bazında 2017 Yılı Ertelemiş Vergi Varlığı Ve Yükümlülüğünün Aktif Toplamına Etkisi

	Alt Sektör	Kodu	Ertelemiş Vergi		Aktif Toplamı (c)	Y/A	
			Varlığı (a)	Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü (b)		% (a/c)	% (b/c)
1	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	AKBNK	37.525.000	(482.836.000)	341.609.957.000	0,01	(0,14)
2	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ICBCT	10.619.000	0	13.315.560.000	0,08	0,00
3	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	SKBNK	85.703.000	(902.000)	33.129.686.000	0,26	(0,00)
4	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	GARAN	441.932.000	(14.365.000)	356.331.667.000	0,12	(0,00)
5	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	HALKB	87.181.000	(574.170.000)	312.219.756.000	0,03	(0,18)
6	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	ISCTR	550.651.000	(80.865.000)	438.388.072.000	0,13	(0,02)
7	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	TSKB	40.890.000	0	29.917.636.000	0,14	0,00
8	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	VAKBN	62.596.000	(75.064.000)	280.859.006.000	0,02	(0,03)
9	Bankalar ve Özel Finans Kurumları	YKBNK	53.314.000	(225.278.000)	320.066.118.000	0,02	(0,07)
	Ortalama		152.267.889	(207.640.000)	236.204.162.000	0,06	(0,09)
1	Bilişim	NETAS	11.294.492	(11.040.651)	1.549.852.507	0,73	(0,71)
	Ortalama		11.294.492	(11.040.651)	1.549.852.507	0,73	(0,71)
2	Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	KORDS	38.415.780	(109.829.915)	2.866.553.386	1,34	(3,83)
2	Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri	YATAS	3.898.746	(14.289.265)	540.383.572	0,72	(2,64)
	Ortalama		21.157.263	(62.059.590)	1.703.468.479	1,24	(3,64)
1	Elektrik Gaz ve Buhar	AKENR	16.795.470	(328.626.654)	5.797.575.950	0,29	(5,67)
2	Elektrik Gaz ve Buhar	AKSEN	0	(101.946.554)	5.211.234.450	0,00	(1,96)
3		ENJSA	209.957.000	(1.090.453.000)	18.585.978.000	1,13	(5,87)

4	Elektrik Gaz ve Buhar	ODAS	192.906.503	(13.444.405)	1.780.347.828	10,84	(0,76)
5	Elektrik Gaz ve Buhar	ZOREN	170.907.000	(250.787.000)	11.275.629.000	1,52	(2,22)
		Ortalama	147.641.493	(357.051.523)	8.530.153.046	1,73	(4,19)
1	Gayrimenkul Faaliyetleri	IHLGM	1.796.503	(1.005.833)	164.767.212	1,09	(0,61)
		Ortalama	1.796.503	(1.005.833)	164.767.212	1,09	(0,61)
1	Gıda, İçki, Tütün	AEFES	307.406.000	(1.908.091.000)	29.690.905.000	1,04	(6,43)
2	Gıda, İçki, Tütün	BANVT	21.927.610	(41.024.212)	1.339.689.910	1,64	(3,06)
3	Gıda, İçki, Tütün	CCOLA	0	(407.915.000)	13.394.158.000	0,00	(3,05)
4	Gıda, İçki, Tütün	TATGD	151.381	0	785.989.243	0,02	0,00
5	Gıda, İçki, Tütün	ULKER	46.336.371	(142.404.631)	8.326.452.426	0,56	(1,71)
		Ortalama	93.955.341	(624.858.711)	10.707.438.916	0,88	(5,84)
1	Haberleşme	TCELL	96.060.000	(651.122.000)	33.982.469.000	0,28	(1,92)
2	Haberleşme	TTKOM	660.707.000	(245.540.000)	29.148.535.000	2,27	(0,84)
		Ortalama	378.383.500	(448.331.000)	31.565.502.000	1,20	(1,42)
1	Ham Petrol ve Doğalgaz Üretimi	IPEKE	58.419.000	(1.918.000)	3.594.469.000	1,63	(0,05)
		Ortalama	58.419.000	(1.918.000)	3.594.469.000	1,63	(0,05)
1	Holdingle ve Yatırım Şirketler	ALARK	188.279.906	(226.158.174)	2.577.802.156	7,30	(8,77)
2	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	BERA	51.759.908	(203.332.333)	2.831.856.579	1,83	(7,18)
3	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	DOHOL	53.064.000	(104.536.000)	9.278.511.000	0,57	(1,13)
4	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	ECILC	6.744.000	(122.589.000)	3.831.375.000	0,18	(3,20)
5	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	GLYHO	92.289.733	(401.934.029)	4.371.035.773	2,11	(9,20)
6	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	GSDHO	2.240.000	(13.750.000)	1.602.597.000	0,14	(0,86)
7	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	SAHOL	552.671.000	(149.352.000)	354.134.751.000	0,16	(0,04)
8	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	IEYHO	0	(3.032.953)	483.188.587	0,00	(0,63)
9	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	IHLAS	73.385.561	(31.340.677)	2.707.761.854	2,71	(1,16)

10	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	KCHOL	3.596.400.000	(735.331.000)	104.064.368.000	3,46	(0,71)
11	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	METRO	0	(37.662.432)	1.493.406.697	0,00	(2,52)
12	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	NTHOL	20.401.814	(592.857.360)	4.402.588.794	0,46	(13,47)
13	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TAVHL	156.060.000	(69.950.000)	13.556.739.000	1,15	(0,52)
14	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TKFEN	77.176.000	(61.049.000)	9.366.750.000	0,82	(0,65)
15	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	TRCAS	0	(5.577.404)	1.348.149.487	0,00	(0,41)
16	Holdingle ve Yatırım Şirketleri	SISE	328.607.000	(126.098.000)	21.307.493.000	1,54	(0,59)
		Ortalama	399.929.148	(180.284.398)	33.584.898.370	1,19	(0,54)
1	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler	MPARK	197.317.000	(124.136.000)	2.721.336.000	7,25	(4,56)
		Ortalama	197.317.000	(124.136.000)	2.721.336.000	7,25	(4,56)
1	İnşaat ve Bayındırlık İŞleri	ANELE	30.093.444	0	934.964.982	3,22	0,00
2	İnşaat ve Bayındırlık İŞleri	ENKAI	10.408.000	(1.762.158.000)	30.293.226.000	0,03	(5,82)
		Ortalama	20.250.722	(1.762.158.000)	15.614.095.491	0,13	(11,29)
1	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	HURGZ	1.800.832	(16.553.127)	769.134.380	0,23	(2,15)
2	Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım ve Yayın	KARTN	10.909.550	0	375.565.445	2,90	0,00
		Ortalama	6.355.191	(16.553.127)	572.349.913	1,11	(2,89)
1	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	AKSA	0	(19.924.000)	3.354.301.000	0,00	(0,59)
2	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	AYGAZ	685.000	(44.623.000)	4.966.220.000	0,01	(0,90)
3	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	BAGFS	246.456.248	0	1.237.180.813	19,92	0,00
4	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	BRISA	7.091.785	0	3.452.814.275	0,21	0,00
5	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	DEVA	9.899.543	0	1.256.406.869	0,79	0,00
6	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	GOODY	0	(1.973.814)	1.089.601.050	0,00	(0,18)
7	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	GUBRE	55.978.837	(41.992.837)	3.697.987.164	1,51	(1,14)
8	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	PETKM	237.963.174	0	7.788.858.198	3,06	0,00
9	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	SASA	0	(52.354.000)	2.377.995.000	0,00	(2,20)

10	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	SODA	4.512.000	(10.444.000)	3.880.689.000	0,12	(0,27)
11	Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler	TUPRS	3.067.871.000	0	38.162.979.000	8,04	0,00
		Ortalama	453.807.198	(28.551.942)	6.478.639.306	7,00	(0,44)
1	Kömür Madenciliği	KOZAL	17.528.000	0	3.158.775.000	0,55	0,00
2	Kömür Madenciliği	PRKME	0	(19.850.000)	489.622.140	0,00	(4,05)
		Ortalama	17.528.000	(19.850.000)	1.824.198.570	0,96	(1,09)
1	Metal Ana Sanayi	BRSAN	0	(201.761.182)	4.164.367.105	0,00	(4,84)
2	Metal Ana Sanayi	CEMTS	5.470.678	0	447.838.793	1,22	0,00
3	Metal Ana Sanayi	ERBOS	0	(7.158.102)	368.212.326	0,00	(1,94)
4	Metal Ana Sanayi	EREGL	57.743.000	(1.619.718.000)	28.375.855.000	0,20	(5,71)
5	Metal Ana Sanayi	KRDMD	120.034.575	0	6.927.770.592	1,73	0,00
		Ortalama	61.082.751	(609.545.761)	8.056.808.763	0,76	(7,57)
1	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	ARCLK	648.007.000	(439.909.000)	20.436.495.000	3,17	(2,15)
2	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	EGEEN	0	(346.937)	432.646.832	0,00	(0,08)
3	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	FROTO	626.443.000	0	12.011.740.000	5,22	0,00
4	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	KARSN	80.160.836	0	1.826.045.346	4,39	0,00
5	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	OTKAR	46.606.000	0	2.009.587.000	2,32	0,00
6	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	TOASO	769.448.000	0	13.875.148.000	5,55	0,00
7	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	TMSN	105.957	(14.762.649)	579.698.723	0,02	(2,55)
8	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	TTRAK	69.507.884	0	2.788.701.288	2,49	0,00
9	Metal Eşya Makine ve Gereç Yapımı	VESTL	174.309.000	(129.591.000)	13.845.661.000	1,26	(0,94)
		Ortalama	301.823.460	(146.152.397)	7.533.969.243	4,01	(1,94)
1	Metalik Cevher Üretimi	KOZAA	54.220.000	(1.127.000)	3.561.647.000	1,52	(0,03)
		Ortalama	54.220.000	(1.127.000)	3.561.647.000	1,52	(0,03)

1	Orman Ürünleri ve Mobilya	DGKLB	0	(17.284.790)	659.679.751	0,00	(2,62)
		Ortalama	0	(17.284.790)	659.679.751	0,00	(2,62)
1	Perakende Ticaret	BIMAS	2.851.000	(137.839.000)	7.025.675.000	0,04	(1,96)
2	Perakende Ticaret	BIZIM	3.523.215	0	709.304.772	0,50	0,00
3	Perakende Ticaret	KIPA	0	(105.767.000)	2.524.007.000	0,00	(4,19)
4	Perakende Ticaret	MGROS	0	(255.963.000)	10.302.675.000	0,00	(2,48)
5	Perakende Ticaret	TKNSA	51.815.000	0	726.808.000	7,13	0,00
		Ortalama	19.396.405	(166.523.000)	4.257.693.954	0,46	(3,91)
1	Savunma	ASELS	589.529.000	0	10.918.217.000	5,40	0,00
		Ortalama	589.529.000	0	10.918.217.000	5,40	0,00
1	Taş ve Toprağa Dayalı	AFYON	5.510.878	0	789.193.877	0,70	0,00
2	Taş ve Toprağa Dayalı	ANACM	184.565.000	(1.125.000)	4.183.064.000	4,41	(0,03)
3	Taş ve Toprağa Dayalı	GOLTS	30.039.306	0	775.127.419	3,88	0,00
4	Taş ve Toprağa Dayalı	TRKCM	52.098.000	(41.638.000)	8.021.325.000	0,65	(0,52)
		Ortalama	68.053.296	(21.381.500)	3.442.177.574	1,98	(0,62)
1	Toptan Ticaret	DOAS	1.538.000	0	5.166.882.000	0,03	0,00
		Ortalama	1.538.000	0	5.166.882.000	0,03	0,00
1	Ulaştırma	PGSUS	0	(394.558.595)	8.088.071.517	0,00	(4,88)
2	Ulaştırma	THYAO	0	(3.628.000.000)	68.647.000.000	0,00	(5,29)
		Ortalama	0	(2.011.279.298)	38.367.535.759	0,00	(5,24)
89	Genel Ortalama		132.858.507	(296.466.631)	18.990.432.255	0,70	(1,56)